

بخش هشتم: «آموزشی»

- آیین نامه آموزشی دوره های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپوسته ۳۰
- آیین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپوسته ۳۶
- آیین نامه دوره دکترا (Ph.D) ۵۲
- آیین نامه نحوه پذیرش دانشجو در دوره دکتری تخصصی (Ph.D) نوبت دوم ۷۱
- سیاست های حمایت و هدایت استعداد های درخشان ۷۴
- آیین نامه تشکیل شورای هدایت استعداد های درخشان ۷۶
- آیین نامه ارائه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره های تحصیلی بالاتر ۷۸
- آیین نامه پذیرش برگزیدگان علمی دوره کارشناسی برای ورود به دوره دکتری ۸۷
- آیین نامه ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی ۹۳
- ضوابط کلی ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی ۹۵
- قانون و مقررات مربوط به حافظان قرآن مجید ۹۷
- اساسنامه شورای کتشر حوزه های علمیه ۱۰۵
- واگذاری صلاحیت تصمیم گیری رشته های حوزوی به شورای کتشر حوزه های علمیه ۱۰۹
- عضویت یک نماینده از شورای کتشر حوزه های علمیه در شورای کتشر آموزش عالی ۱۱۰

- ۱۱۱..... ارزیابی مدارک تحصیلی صادر شده بدیرت حوزه علمیه قم
- ۱۱۳..... لغو مجوز ویدت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی خوزوی در دانشگاه ها
- ۱۱۴..... مؤسست آموزش عالی غیر دولتی- غیر انتفاعی
- ۱۴۶..... سیاست ها، حدود و ضوابط و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش های آزاد کشور
- ۱۴۹..... آیین نامه نحوه تاسیس و فعالیت مؤسست آموزش عالی آزاد
- ۱۵۲..... آیین نامه تاسیس مؤسست آموزش عالی وابسته به سازمان های دولتی
- ۱۵۴..... آیین نامه آموزش های علمی- کاربردی
- ۱۵۹..... اسانامه دانشگاه جامع تکنولوژی
- ۱۶۴..... اسانامه مؤسسه آموزش عالی علمی- کاربردی
- ۱۷۳..... آیین نامه برگزاری دوره های مشترک آموزش عالی با همکاری دانشگاه های خارجی
- ۱۷۹..... آیین نامه نحوه اعطای دکترای افتخاری
- ۱۸۱..... مدرک معادل و مقررات مرتبط با آن
- ۱۸۶..... تصویب نامه در خصوص مدت طرح کارورزی دانش آموختگان دانشگاه ها
- ۱۸۷..... ادامه تحصیل فارغ التحصیلان دوره های کاردانی
- ۱۹۱..... لزوم تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه ها و مؤسست آموزش عالی کشور و استثنائات آن
- ۱۹۵..... آیین نامه تشکیل شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی
- ۱۹۸..... پیش بینی و اختصاص درس آشنایی با فرهنگ و ارزش های دفاع مقدس

آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته مصوب ۱۳۹۱/۵/۸ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی^۱

مقدمه

رشد روزافزون پیشرفت‌های علمی در جهان امروز همراه با تحولات شگرف صورت گرفته در آن، ضرورت توجه به برنامه‌ریزی دقیق، اساسی و منطبق با واقعیت‌های موجود و سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران را بیش از پیش روشن ساخته است. در افق بلند این چشم‌انداز، جامعه ایرانی دارای ویژگی‌هایی است که بخش مهمی از آن، در قلمرو سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری قرار دارد. برای تحقق چنین رسالتی، لازم است تمامی امکانات و ظرفیت‌های آموزشی کشور بسیج شود و با نقد و بررسی وضعیت موجود و نوسازی آن، برای پاسخ‌گویی به نیازها و ارتقای سطح کیفی برنامه‌های آموزشی تلاش لازم انجام پذیرد.

به این منظور، با توجه به اهداف و رسالت‌های نظام آموزش عالی کشور و فرصت پیش‌آمده در ماده ۱۵ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵) که کیفی‌سازی برنامه‌ها به‌خصوص ارتقای شاخص‌های کیفی رشته‌های تحصیلی در آن مد نظر قرار گرفته است، این آیین‌نامه متناسب با الزامات و انتظارات موجود تدوین شده است.

ماده ۱- هدف

هدف از تدوین این آیین‌نامه، تنظیم امور آموزش دانشگاهی برای تربیت نیروی انسانی متعهد، متخصص و متناسب با نیازهای جامعه و ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های

۱- با توجه به اعتبار آیین‌نامه فوق از سال تحصیلی ۱۳۹۲ - ۱۳۹۱ دانشجویان ورودی قبل از این تاریخ، مشمول آیین‌نامه دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته مصوب ۱۳۷۶/۲/۱۴ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی که بعد از آیین‌نامه در مجموعه درج گردیده است، خواهند بود.

۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آموزشی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور و استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود در جهت ارتقای سطح کیفی آموزش دانشجویان است.

ماده ۲- تعاریف

۲-۱- وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۲-۲- مؤسسه: منظور کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مجری یک یا چند دوره کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته مورد تأیید وزارت است.

۲-۳- شورای آموزشی: منظور شورای آموزشی «مؤسسه» است.

۲-۴- دوره: منظور دوره‌های کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته است که به‌صورت روزانه، نوبت دوم، نیمه‌حضور، طبق ضوابط مربوط برگزار می‌شود.

۲-۵- روزانه: منظور شیوه آموزشی است که دانشجو با بهره‌گیری از قانون آموزش رایگان و یا با پرداخت شهریه (حسب مورد) و به‌صورت حضوری در یکی از «مؤسسه»های آموزش عالی تحصیل می‌کند.

۲-۶- نوبت دوم: منظور شیوه آموزشی است که دانشجو بدون بهره‌مندی از آموزش رایگان و با پرداخت شهریه و به‌صورت حضوری، در دانشگاه‌های دولتی تحصیل می‌کند.

۲-۷- آموزش نیمه‌حضور: آموزشی است که بخشی از فرایند یادگیری، با استفاده از رسانه‌های نوشتاری، صوتی- تصویری و الکترونیکی انجام و تنها کلاس‌های رفع اشکال به‌صورت چهره به چهره برگزار می‌شود.

۲-۸- آموزش مهارتی: آموزشی است که برای ارتقای سطح دانش فنی، کارآیی و توانایی دانشجو در رشته مربوط برگزار می‌شود.

۲-۹- راهنمای تحصیلی: عضو هیأت علمی آگاه و مسلط به امور آموزشی است که از سوی «مؤسسه» مربوط انتخاب می‌شود تا راهنمای دانشجویان در امور علمی، فرهنگی و تحصیلی باشد.

۲-۱۰- واحد درسی: مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به‌صورت نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی ۴۸ ساعت، کارآموزی و کارورزی یا کار در حوزه کاربرد ۶۴ ساعت، در طول یک نیم‌سال تحصیلی یا

بخش ششم: آموزشی / ۵

دوره تابستانی و طبق برنامه مصوب درسی ارایه می‌شود. رشته‌هایی که دارای پروژه هستند، مدت اجرای پروژه متناسب با واحد آن از سوی استاد مربوط تعیین می‌شود.

۱۱-۲- درس جبرانی: درسی است که به تشخیص گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش و یا مهارت دانشجوی، در آغاز یا طی دوره تحصیلی مربوط ضروری است.

۱۲-۲- رشته تحصیلی: مجموعه به هم پیوسته‌ای از دروس دانشگاهی است که با محتوا و روش‌شناسی خاص در قالب برنامه‌های درسی در دوره‌های تحصیلی مختلف به اجرا گذاشته می‌شود.

۱۳-۲- دوره کاردانی: دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و دانشجو با گذراندن ۶۸ تا ۷۲ واحد درسی طبق برنامه درسی مصوب رشته تحصیلی به دریافت مدرک کاردانی نایل می‌شود.

۱۴-۲- دوره کارشناسی پیوسته: دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می‌شود و دانشجو با گذراندن ۱۳۰ تا ۱۴۰ واحد درسی و طبق برنامه درسی مصوب (حسب رشته، طرح پژوهشی یا پایان‌نامه را نیز شامل شود) به دریافت مدرک کارشناسی نایل می‌شود.

۱۵-۲- دوره کارشناسی ناپیوسته: دوره تحصیلی است که پس از دوره کاردانی آغاز می‌شود و دانشجو با گذراندن تعداد ۶۸ الی ۷۲ واحد درسی و طبق برنامه درسی مصوب به دریافت مدرک کارشناسی ناپیوسته نایل می‌گردد.

۱۶-۲- گرایش تحصیلی: جهت‌گیری تخصصی در یک رشته تحصیلی است.

۱۷-۲- گروه آزمایشی: مجموعه رشته‌های مختلف تحصیلی است که برای ورود به تحصیل آنان، مواد آزمون مشترک برگزار می‌شود.

۱۸-۲- گروه آموزشی: بنیادی‌ترین واحد سازمانی دانشگاهی متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی است که با تأکید بر آموزش، به تولید، ترویج و انتشار علم در یک حوزه تخصصی می‌پردازد.

۱۹-۲- دانشجو: فرد پذیرفته‌شده‌ای است که در مهلت مقرر و براساس ضوابط و مقررات جاری، در «مؤسسه» ثبت‌نام می‌کند.

۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۲-۲۰- دانش آموخته: فردی است که یکی از دوره‌های تحصیلی را با موفقیت به پایان برساند و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوط را دریافت کند.

ماده ۳- ضوابط عمومی و اختصاصی ورود به دوره

۳-۱- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی برابر مصوبات و مقررات مراجع ذیصلاح؛

۳-۲- احراز توانمندی علمی مطابق مقررات وزارت.

ماده ۴- هر سال تحصیلی مرکب از دو نیم‌سال تحصیلی و به انتخاب مؤسسه یک دوره تابستانی است و هر نیم‌سال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزش و دو هفته امتحانات پایانی و دوره تابستانی شامل ۶ هفته آموزش و یک هفته امتحانات پایان دوره است.

تبصره- در آرایه دروس دوره تابستان، دروس مهارتی اولویت دارند.

ماده ۵- آموزش در «مؤسسه» مبتنی بر نظام واحدی است.

ماده ۶- «مؤسسه» موظف است، برنامه‌های آموزشی و درسی مصوب شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی «وزارت» را برای دوره‌ای که پذیرش دانشجو داشته است، اجرا نماید.

ماده ۷- دانشجو در هر نیم‌سال تحصیلی می‌تواند حداقل ۱۴ و حداکثر ۲۰ واحد درسی انتخاب کند و حداکثر واحد مجاز انتخابی در دوره تابستانی ۶ واحد است.

تبصره ۱- اگر معدل دانشجویی در یک نیم‌سال حداقل ۱۷ باشد، در نیم‌سال تحصیلی بعد می‌تواند حداکثر تا ۲۴ واحد درسی را اخذ نماید.

تبصره ۲- در آخرین نیم‌سال تحصیلی، دانشجو می‌تواند صرف‌نظر از معدل کل (کمتر از ۱۰ نباشد) و مشروطی تا ۲۴ واحد اخذ نماید.

تبصره ۳- در شرایطی که از تحصیل دانشجو حداکثر ۸ واحد درسی باقی مانده باشد، می‌تواند واحدهای مذکور را در دوره تابستانی انتخاب نماید.

تبصره ۴- واحدهای انتخابی دانشجو در ابتدای هر نیم‌سال تحصیلی (به جز آخرین نیم‌سال تحصیلی) به هر دلیلی نباید کمتر از ۱۴ واحد درسی باشد. در صورتی که واحدهای انتخابی یا باقیمانده دانشجو در پایان نیم‌سال، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو (به تشخیص «مؤسسه») به کمتر از ۱۴ واحد درسی برسد، این نیم‌سال

بخش ششم: آموزشی / ۷

به‌عنوان یک نیم‌سال تحصیلی کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود، (اما به‌منظور بررسی وضعیت مشروطی یا ممتازی دانشجو، نمرات واحدهای این نیم‌سال با نمرات دروس نیم‌سال بعدی دانشجو در محاسبه معدل دو نیم‌سال منظور خواهد شد).

ماده ۸- در صورتی که دانشجو برای فراغت از تحصیل تنها دو درس نظری باقیمانده داشته باشد، می‌تواند آن دو درس را به‌صورت معرفی به استاد بگذراند.

تبصره - در صورتی که دو درس معرفی به استاد منتهی به دوره تابستانی شود، سقف واحد نباید (با رعایت تبصره ۳ ماده ۷) از ۸ واحد درسی تجاوز نماید.

ماده ۹- چگونگی و ترتیب ارایه کلیه دروس هر دوره با رعایت پیش‌نیاز (تقدم و تأخر) دروس (طبق برنامه درسی مصوب) برعهده شورای آموزشی گروه است.

تبصره - دانشجو در آخرین نیم‌سال تحصیلی، از رعایت مقررات مربوط به پیش‌نیاز (تقدم و تأخر) دروس معاف است.

ماده ۱۰- تعداد واحدهای جبرانی برای رشته‌های غیرمرتبط در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۶ واحد و برای دوره‌های کارشناسی حداکثر ۱۰ واحد می‌باشد. نمره دروس جبرانی در معدل نیم‌سال و کل محاسبه می‌شود.

ماده ۱۱- تحصیل دانشجو در هر زمان و فقط در یک دوره و یک رشته تحصیلی امکان‌پذیر است.

تبصره - تحصیل همزمان دانشجویان «برگزیده علمی»، تابع ضوابط مصوب «وزارت» است.

ماده ۱۲- برنامه‌ریزی و اتخاذ تصمیم درباره موارد حذف، اضافه و حذف اضطراری دروس برعهده شورای آموزشی مؤسسه است.

تبصره - در شرایط خاص، حذف کلیه دروس یک نیم‌سال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجو و تأیید شورای آموزشی مؤسسه تا قبل از شروع امتحانات امکان‌پذیر است.

ماده ۱۳- حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۲/۵ سال و در دوره‌های کارشناسی پیوسته ۵ (پنج) سال است.

ماده ۱۴- گروه آموزشی موظف است برای هدایت علمی و فرهنگی دانشجو از بدو

۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ورود یکی از اعضای هیأت علمی را به‌عنوان استاد راهنمای تحصیلی تعیین و اعلام نماید.

ماده ۱۵- حضور دانشجو در تمام جلسات درس الزامی است.

تبصره- اگر دانشجو در درسی بیش از $\frac{۳}{۱۶}$ جلسات و یا در جلسه امتحان پایان نیم‌سال غیبت داشته باشد، با تشخیص شورای آموزشی مؤسسه، آن درس حذف می‌شود.

ماده ۱۶- ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس براساس حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف آموزشی- پژوهشی و نتایج امتحانات میان نیم‌سال و پایان نیم‌سال انجام می‌گیرد.

تبصره ۱- مرجع ارزیابی دانشجو در هر درس، مدرس آن درس است.

تبصره ۲- برگزاری امتحان پایان نیم‌سال برای هر درس نظری، الزامی است.

ماده ۱۷- معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو نمره درس است که به‌صورت عددی از صفر تا بیست (۰-۲۰) می‌باشد.

تبصره ۱- مدرس هر درس موظف است، گزارش نمره ارزیابی نهایی درس دانشجویان را ظرف مدت ۱۰ روز از تاریخ برگزاری امتحان پایان نیم‌سال آن درس به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط اعلام نماید.

تبصره ۲- دانشجویی که به نمره ارزیابی درس، تقاضای تجدیدنظر داشته باشد، می‌تواند ظرف مدت یک هفته از تاریخ اعلام نمره، تقاضای تجدید نظر کتبی خود را به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط تسلیم کند. مدرس هر درس نیز موظف است، ظرف مدت یک هفته، از تاریخ دریافت تقاضای تجدیدنظر دانشجویان، به اعتراضات دانشجویان رسیدگی و اشتباهات احتمالی را برطرف و نمره قطعی را به اداره آموزش دانشکده یا واحد مربوط اعلام کند.

تبصره ۳- نمرات دروس تمرین دبیری، کارآموزی، کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه درسی مصوب توأم با تکلیف پژوهشی ارایه می‌شود؛ در صورتی که به تشخیص مدرس و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها درطول یک نیم‌سال تحصیلی میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌شود. نمره ناتمام باید حداکثر ظرف مدت

بخش ششم: آموزشی / ۹

چهل و پنج (۴۵) روز از تاریخ پایان امتحانات، با رعایت مهلت‌های مذکور در تبصره ۲ این ماده به نمره قطعی تبدیل شود.

تبصره ۴- نمره درس پس از قطعی شدن، غیرقابل تغییر است.

تبصره ۵- مدرس موظف است، برگه‌های امتحانی هر درس را به‌عنوان سابقه درس، حداقل تا دو نیم‌سال تحصیلی بعد نگهداری نماید.

ماده ۱۸- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ است و معدل نمرات دانشجو در هر نیم‌سال تحصیلی نباید کمتر از ۱۲ باشد.

تبصره ۵- دانشجویی که در یک یا چند درس نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیم‌سال‌های بعدی دروس فوق را با حداقل نمره ۱۴ بگذراند، نمره قبلی از کارنامه دانشجو حذف می‌شود و در معدل نیم‌سال فوق و کل محاسبه نخواهد شد.

ماده ۱۹- چنانچه معدل نمرات هر نیم‌سال تحصیلی دانشجو کمتر از ۱۲ باشد، دانشجو در آن نیم‌سال مشروط تلقی می‌شود. دانشجوی مشروط، در نیم‌سال بعد (جز در آخرین نیم‌سال تحصیلی) حق انتخاب بیش از ۱۴ واحد درسی را ندارد.

ماده ۲۰- حداکثر نیم‌سال‌های مشروطی مجاز در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته دو نیم‌سال و در دوره کارشناسی پیوسته ۳ نیم‌سال اعم از متوالی یا متناوب است. در مواردی که معدل کل دانشجو ۱۲ یا بالاتر باشد، در سقف سنوات مجاز می‌تواند تا زمانی که در نیم‌سال‌های بعدی مشروط نشود، به تحصیل ادامه دهد؛ در غیراین صورت، از تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۲۱- دانشجو می‌تواند در دوره کاردانی و کارشناسی ناپیوسته یک نیم‌سال و در دوره کارشناسی پیوسته دو نیم‌سال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید.

تبصره ۱- «مؤسسه» می‌تواند با رعایت سقف مدت مجاز تحصیل دانشجو، نسبت به صدور مرخصی تحصیلی وی تصمیم بگیرد.

تبصره ۲- حداکثر مدت مجاز مرخصی زایمان دانشجو دو نیم‌سال تحصیلی و بدون احتساب در سنوات تحصیلی است.

تبصره ۳- مدت مجاز مرخصی پزشکی دانشجو، در صورت تأیید پزشک معتمد «مؤسسه» و شورای آموزشی، دو نیم‌سال تحصیلی و بدون احتساب در سنوات تحصیلی است.

۱۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۲۲- دانشجویان مشمول تحصیل رایگان، در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر درس یا حذف درس، برای انتخاب مجدد آن درس، موظف به پرداخت هزینه مربوط مطابق تعرفه مصوب هستند.

ماده ۲۳- عدم ثبت نام دانشجو در هر نیم سال تحصیلی (بدون کسب اجازه از «مؤسسه»)، انصراف از تحصیل محسوب می شود.

تبصره - تصمیم گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل بر عهده شورای آموزشی مؤسسه است.

ماده ۲۴- دانشجویی که قصد انصراف از تحصیل داشته باشد، باید درخواست انصراف خود را به اداره آموزش «مؤسسه» تسلیم کند. این دانشجو مجاز است، فقط برای یک بار تا شروع نیم سال بعدی، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. در غیر این صورت، پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف وی از تحصیل صادر می شود.

ماده ۲۵- دانشجوی دوره های کاردانی و کارشناسی پیوسته با داشتن شرایط زیر می تواند از یک رشته یا گرایش به رشته یا گرایش دیگر تحصیلی در آن گروه آزمایشی یا در یک گروه آزمایشی دیگر و در همان «مؤسسه» تغییر رشته یا گرایش دهد:

الف) وجود رشته یا گرایش مورد تقاضای دانشجو در همان «مؤسسه»؛

ب) کمتر نبودن نمره اکتسابی دانشجو در آزمون سراسری از نمره کشوری آن رشته یا گرایش در «مؤسسه» (در سال پذیرش)؛

ج) امکان ادامه تحصیل دانشجو در سنوات مجاز باقیمانده؛

د) موافقت گروه آموزشی و تأیید شورای آموزشی مؤسسه.

تبصره - دانشجو در هر دوره تحصیلی فقط برای یک بار می تواند با رعایت شرایط فوق، تغییر رشته یا گرایش دهد.

ماده ۲۶- تغییر رشته در دوره کارشناسی ناپیوسته ممنوع است، اما تغییر گرایش با داشتن شرایط و ضوابط ذکر شده در ماده ۲۵ امکان پذیر است.

ماده ۲۷- مهمانی و انتقال دانشجو مطابق آیین نامه مهمانی و انتقال دانشجویان دوره های کاردانی و کارشناسی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی و غیردولتی

بخش ششم: آموزشی / ۱۱

مصوب وزارت میسر می‌باشد.^۱

ماده ۲۸- انتقال توأم با تغییر رشته یا گرایش، مشروط به احراز همزمان شرایط تغییر رشته یا گرایش و انتقال (موضوع مواد ۲۵، ۲۶ و ۲۷) و با توافق «مؤسسات» مبدأ و مقصد تنها برای یک‌بار امکان‌پذیر است.

ماده ۲۹- دروسی که دانشجو در رشته یا گرایش قبلی گذرانده است، در گروه آموزشی رشته جدید بررسی و معادل‌سازی می‌شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می‌شود که به تشخیص گروه آموزشی، با دروس رشته یا گرایش جدید، اشتراک محتوایی (طبق برنامه درسی مصوب) داشته باشد و نمره هر یک از آن دروس کمتر از ۱۲ نباشد. در این صورت، فقط دروس پذیرفته شده و نمره آنها با احتساب در معدل کل و سنوات در کارنامه دانشجو ثبت و باقی می‌ماند.

ماده ۳۰- تاریخ فراغت از تحصیل دانشجو، روزی است که آخرین نمره قطعی درس دانشجو در آموزش مؤسسه ثبت می‌شود.

ماده ۳۱- به دانشجویی که کلیه واحدهای درسی دوره را با میانگین حداقل ۱۲ گذرانده باشد، حسب مورد مدرک تحصیلی کاردانی، کارشناسی پیوسته یا کارشناسی ناپیوسته ارائه می‌شود.

تبصره- در صورتی که دانشجویی در طول مدت مجاز تحصیل نتواند معدل کل خود را به ۱۲ برساند، تنها یک نیم‌سال به وی فرصت داده می‌شود تا با اخذ مجدد حداکثر ۲۰ واحد از دروس دوره، میانگین کل دروس خود را به حداقل ۱۲ برساند و مدرک تحصیلی دوره را دریافت کند؛ در غیراین صورت از تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۳۲- در صورتی که تعداد واحدهای گذرانده شده دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل در دوره کارشناسی پیوسته، برابر یا بیشتر از واحدهای مورد نیاز دوره کاردانی با معدل نمره ۱۲ یا بالاتر باشد، می‌تواند مدرک کاردانی در همان رشته دریافت کند. در غیر این صورت، به دانشجوی مذکور و همچنین به دانشجوی منصرف یا محروم از

۱- با توجه به (ابلاغیه شماره ۱۸۵۰۳/ و مورخ ۸۹/۷/۱۰ و الحاقات و اصلاحات بعدی آن) به بخش نهم (دانشجویی) مراجعه شود.

۱۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

تحصیل در دوره کاردانی، فقط یک گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده شده با درج نمرات و معدل کل داده خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتی که دانشجوی منصرف یا محروم از تحصیل دوره کارشناسی پیوسته بیش از واحدهای مورد نیاز برای دوره کاردانی را گذرانده باشد، مؤسسه می‌تواند دروسی را که دانشجو با نمره ۱۲ یا بالاتر گذرانده است، ملاک سنجش مدرک کاردانی قرار دهد.

تبصره ۲- صدور مدرک کاردانی حسب تقاضای دانشجو و صرف نظر از وجود دوره کاردانی مصوب در آن رشته یا مجری بودن «مؤسسه» محل تحصیل دانشجو انجام می‌گیرد.

ماده ۳۳- این آیین‌نامه حاوی اصول و ضوابط کلی حاکم بر دوره کاردانی، کارشناسی پیوسته و ناپیوسته است و «مؤسسه» موظف است، شیوه‌نامه‌های اجرایی مربوط را صرفاً در چارچوب مفاد آیین‌نامه تدوین و ضمن اطلاع‌رسانی اجرا نماید.

ماده ۳۴- هرگونه تفسیر مفاد این آیین‌نامه و نظارت بر حسن اجرای آن بر عهده معاونت آموزشی «وزارت» است.

ماده ۳۵- این آیین‌نامه در ۳۵ ماده و ۲۶ تبصره در جلسه ۸۰۳ مورخ ۹۱/۵/۸ به تصویب شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ به بعد و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است و کلیه آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های مغایر با آن لغو و بلااثر اعلام می‌شود.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - کامران دانشجو

آیین نامه آموزشی دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته مصوب ۱۳۷۶/۲/۱۴ شورای عالی برنامه‌ریزی^۱

مقدمه

بیش از ۶ سال از اجرای آیین نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی مصوب اسفند ماه ۱۳۶۹ شورای عالی برنامه‌ریزی (نشریه ۱۰۱) می‌گذرد و این مدت، فرصت کافی بود تا نقاط ضعف و قوت آن بررسی و مورد توجه قرار گیرد.

براین اساس کمیسیون تدوین آیین نامه مأموریت یافت، تا با استفاده از نظرات دانشگاه‌ها و کارشناسان مسایل آموزشی خصوصا معاونین آموزشی دانشگاه‌ها، آیین نامه مزبور را بررسی نموده برخی از مواد را اصلاح و تجدیدنظر و اشکالات آن را برطرف نماید. این کار صورت گرفت و آیین نامه جدید تدوین و جهت تصویب نهایی به شورای عالی برنامه‌ریزی پیشنهاد شد و شورای عالی برنامه‌ریزی نیز طی جلسات ۳۱۶ الی ۳۳۹ خود آن را بررسی و اصلاح و سپس در جلسه ۳۳۹ به تصویب نهایی رسانید که به صورت متن پیوست جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

این آیین نامه، مجموعه ضوابط و مقررات آموزشی مصوب حاکم بر آموزش عالی در مقاطع کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته است که با هدف ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های آموزشی دانشگاه‌ها و به منظور ارتقای کیفیت آموزشی تدوین یافته است.

۱- دانشجویان دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته ورودی سال تحصیلی ۱۳۷۶-۱۳۷۷ مشمول این آیین نامه خواهند بود.

۱۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

لکن آنچه در نیل به این هدف‌ها اهمیت بسیار دارد، نحوه اجرا و به‌کار بستن دقیق ضوابطی است که در آیین‌نامه، پیش‌بینی شده است و این مقصود فقط با هماهنگی مسؤولان اجرایی و دانشگاه‌ها، و همکاری استادان و دانشجویان متعهد حاصل خواهد شد.

با امید تحقق این همکاری و هماهنگی و توجیه و تبیین این موضوع، تذکر چند نکته ضروری به نظر می‌رسد:

۱- در آیین‌نامه، تنها به ذکر اصول اکتفا شده است. آنجا که ساکت است تصمیم‌گیری بر عهده شورای آموزشی دانشگاه مربوط است لکن تغییر اصول و یا تفسیری مغایر با اصول آیین‌نامه، مجاز نیست و اگر ابهامی در عبارات مشاهده شود رفع آن بر عهده کمیسیون تدوین آیین‌نامه‌های شورای عالی برنامه‌ریزی است؛

۲- مسؤولیت اجرایی این آیین‌نامه بر عهده دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اعم از دانشگاه‌ها، مجتمع‌های دانشگاهی، مراکز آموزش عالی، دانشکده‌ها و دیگر انواع واحدهای آموزش عالی وابسته و تابعه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است؛

۳- مسؤولان اجرایی، اساتید راهنما، مدرسان و دانشجویان، ملزم به رعایت و اجرای این آیین‌نامه هستند. هر عملی که خلاف این آیین‌نامه در جایی صورت گیرد از درجه اعتبار ساقط است و آن عمل به هیچ وجه در جای دیگر قابل استناد نخواهد بود؛

۴- لازم است دانشگاه‌ها، دانشجویان را از آغاز تحصیل به مواد این آیین‌نامه آشنا سازند و به هنگام نام‌نویسی در نخستین نیم‌سال تحصیلی و ابتدای هر سال تحصیلی، اهم مواد آن را در اختیار دانشجویان قرار دهند؛

۵- دانشگاه‌ها موظفند با تعیین استاد راهنما، دانشجویان را در انتخاب واحدهای درسی و آشنایی کامل با اصول این آیین‌نامه یاری دهند و ترتیبی برقرار سازند که انتخاب درس دانشجویان با مشورت و تأیید استاد راهنما صورت گیرد و استادان راهنما موظف باشند هر نکته‌ای را که در بهبود وضع تحصیلی و کشف ذوق علمی دانشجویان مؤثر است به آنان یادآوری نمایند؛

۶- استادان و دانشگاه‌ها باید نهایت دقت و توجه را در تصحیح اوراق امتحانی دانشجویان مبذول دارند و در مهلت مقرر در آیین‌نامه، نمرات نهایی امتحانات

بخش ششم: آموزشی / ۱۵

دانشجویان را به آموزش تحویل نمایند. چه، بی توجهی به این مهم، بخش قابل توجهی از آیین نامه آموزشی را معطل گذاشته، احتمالاً موجب تضییع حقوق دانشجویان خواهد شد؛

۷- چنانچه استادان محترم و مسؤولان آموزشی آگاهند در برنامه‌های آموزشی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی، ریز مواد و محتوای بسیاری از دروس پایه و بعضی از دروس اصلی برای چندین رشته یا گرایش تحصیلی هم خانواده از یک یا چند گروه آموزشی مشترک است. مثل محتوای ریاضی ۱ و ۲ که برای تمام رشته‌های فنی و مهندسی، ریاضی، فیزیک، کامپیوتر و آمار یکسان است. لازم است مسؤولان آموزشی دانشگاه‌ها با مشورت بخش کامپیوتر به این دروس مشترک کد واحد اختصاص دهند و دانشجویان را به‌طور مساوی در کلاس‌ها تقسیم نمایند تا از امکانات آموزشی به نحو بهتر، بیشتر و به‌طور بهینه استفاده شود؛

۸- کلیه دانشگاه‌ها ملزم به اجرای دقیق و کامل برنامه‌های آموزشی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی می‌باشند و هیچ تغییری درعنوان‌ها، تعداد و محتوای دروس و تغییر در دروس پیش‌نیاز مجاز نیست. چنانچه استادان و گروه‌های آموزشی در این‌گونه موارد نظری داشته باشند، می‌توانند نظر خود را در این زمینه به شورای عالی برنامه‌ریزی پیشنهاد نمایند؛

۹- در حالی که نیاز کشور به نیروی انسانی متخصص و آزموده بسیار زیاد ولی امکانات آموزش عالی در کشور محدود است، بر عهده دانشگاه‌ها است که از امکانات آموزشی حداکثر استفاده را به‌عمل آورند تا به یاری خداوند متعال در آینده شاهد شکوفایی فرهنگ و رشد کیفی آموزش عالی در سطح کشور اسلامی خود باشیم.

تعاریف^۱

در این آیین‌نامه تعاریف زیر پذیرفته شده است:

۱- **دانشگاه:** به همه دانشگاه‌ها، مؤسسات آموزش عالی اعم از آموزشی و پژوهشی، روزانه و شبانه دولتی و غیردولتی، «دانشگاه» گفته می‌شود.

۱- این تعاریف که عموماً به تصویب مراجع ذی‌ربط رسیده است مورد تأیید شورای عالی برنامه‌ریزی است بنابراین جزء لاینفک این آیین‌نامه است و هر نوع تغییر یا تفسیر مغایر با آن مجاز نیست.

۱۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- ۲- دانشکده: دانشکده واحدی از یک دانشگاه است که در رده خاصی از علوم فعالیت دارد. مانند دانشکده علوم، دانشکده برق، دانشکده الهیات و نظایر آن.
- ۳- گروه آموزشی: گروه آموزشی واحدی از یک دانشکده یا یک دانشگاه است، که در یک رشته خاص یا چند رشته متجانس فعالیت دارد. مانند گروه ریاضی، گروه معارف اسلامی و نظایر آن.
- ۴- گروه برنامه‌ریزی: منظور از گروه برنامه‌ریزی یکی از گروه‌های نه‌گانه شورای عالی برنامه‌ریزی است که در وزارت فرهنگ و آموزش عالی استقرار دارند.
- ۵- گروه آزمایشی: منظور از گروه آزمایشی یکی از گروه‌های آزمایشی سازمان سنجش آموزش کشور در امتحانات سراسری دانشگاه‌ها است، که داوطلبان را بر حسب رشته‌های انتخابی به گروه‌های خاص تقسیم می‌کند.
- ۶- دوره: منظور از دوره در نظام آموزش عالی، مدت زمانی است که دانشجو وارد دانشگاه شده و در یک رشته خاص تحصیل می‌کند و در آن رشته فارغ‌التحصیل می‌شود، مانند دوره کاردانی، دوره کارشناسی و ...
- ۷- اداره آموزش: منظور از اداره آموزش، یک واحد اداری در یک دانشکده است که همه امور آموزشی مربوط به دانشجویان از قبیل نام‌نویسی، انتخاب واحد، انجام امتحانات، جمع‌آوری نمرات و اعلام نتایج را بر عهده دارد.
- ۸- استاد: هر عضو هیأت علمی که مسؤولیت تدریس دروس نظری یا عملی را در دانشگاه بر عهده دارد استاد نامیده می‌شود.
- ۹- رشته: یکی از شعب فرعی از گروه‌های علمی (علوم پزشکی، علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی، کشاورزی، هنر، تربیت معلم و علمی - کاربردی) است که از لحاظ موضوع کاملاً مشخص و از دیگر موضوعات متمایز بوده و حداقل به یک کارآیی مشخص می‌انجامد. دروس مشترک در دو رشته متفاوت، نباید از ۳۰ درصد کل واحدها در هر رشته تجاوز کند.
- ۱۰- گرایش: هر یک از شعب یک رشته که ناظر بر یک تخصص باشد، گرایش نامیده می‌شود. اختلاف دروس در دو گرایش از یک رشته نباید از ۷ درصد کل واحدهای رشته کمتر و از ۳۰ درصد کل واحدها بیشتر باشد.

فصل اول - شرایط ورود و نام نویسی

شرایط ورود

ماده ۱- شرایط ورود در دوره‌های کاردانی، کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)، کارشناسی ارشد پیوسته و دوره‌های دکترا عمومی پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی و دامپزشکی، اعم از دوره‌های روزانه و شبانه به شرح زیر است:

- ۱- مجاز بودن به تحصیل از نظر قوانین و مقررات جاری کشور و داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی، برابر مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۲- داشتن گواهینامه پایان دوره متوسطه از داخل یا خارج کشور، مورد تأیید وزارت آموزش و پرورش (با توجه به نظام جدید آموزش متوسطه) یا برابر آن برای آموزش‌های حوزوی (مطابق مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی) و یا داشتن گواهینامه دوره کاردانی برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد؛
- ۳- پذیرفته شدن در آزمون ورودی؛

۴- سپردن تعهد خدمت براساس ضوابط و قانون آموزش رایگان یا پرداخت شهریه مطابق تعرفه و مقرراتی که از طریق مراجع ذی‌ربط صادر می‌شود.

تبصره- به هنگام نام نویسی، در هر نیم‌سال تحصیلی، پرداخت شهریه به دو صورت ثابت و متغیر، برابر تعرفه‌های مصوب هیأت امنای دانشگاه یا مراجع قانونی، برای دانشجویان شبانه و پیام‌نور، علاوه بر سایر شرایط، الزامی است.^۱

نام نویسی

ماده ۲- پذیرفته‌شدگان آزمون ورودی، موظفند در مهلت‌هایی که توسط دانشگاه اعلام می‌شود، برای نام‌نویسی و انتخاب واحد مراجعه نمایند. عدم مراجعه برای نام‌نویسی در نخستین نیم‌سال تحصیلی پس از اعلام نتایج آزمون، انصراف از تحصیل تلقی خواهد شد.

ماده ۳- دانشجو موظف است در هر نیم‌سال، در زمانی که دانشگاه اعلام می‌کند،

۱۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برای ادامه تحصیل و انتخاب واحد به اداره آموزش مراجعه کند. عدم مراجعه دانشجو برای نام‌نویسی بدون اطلاع عذر موجه، در یک نیم‌سال، به منزله انصراف از تحصیل است. در صورت تاخیر و یا عذر موجه، حق انتخاب واحد و ادامه تحصیل را در آن نیم‌سال ندارد. ولی آن نیم‌سال جزو مدت مجاز تحصیل وی محسوب می‌شود.

تبصره- دانشجو موظف است عذر موجه خود را در خودداری از نام‌نویسی، با دلایل مستند، به‌طور مکتوب در اولین ماه بعد از آغاز هر نیم‌سال تحصیلی، به اداره آموزش دانشگاه اطلاع دهد.

منع تحصیل همزمان

ماده ۴- دانشجو در یک زمان حق نام‌نویسی و ادامه تحصیل در بیش از یک رشته و در هر رشته بیش از یک گرایش در یک یا چند دانشگاه را نخواهد داشت. در صورت تخلف، از ادامه تحصیل در یکی از رشته‌های انتخابی به تشخیص کمیسیون بررسی موارد خاص وزارت، محروم و سوابق تحصیلی وی باطل اعلام می‌شود و دانشجو در این حال موظف است کلیه هزینه‌های مربوط به رشته حذف شده را مطابق تعرفه‌های تعیین شده به دانشگاه ذی‌ربط بپردازد.

تبصره- دانشجویان ممتاز (استعدادهای درخشان) از شمول این ماده مستثنا هستند. تعریف دانشجوی ممتاز، و ضوابط اجرایی این تبصره، توسط شورای هدایت استعدادهای درخشان در آموزش عالی تعیین و ابلاغ می‌شود.

فصل دوم - نظام آموزشی

تعریف واحد درسی

ماده ۵- آموزش در تمام دانشگاه‌های کشور مبتنی بر نظام واحدی است. در نظام واحدی، ارزش هر درس با تعداد واحدهای آن درس سنجیده می‌شود و قبولی یا عدم قبولی دانشجو در یک درس، به همان درس محدود است.

هر واحد درس، مقدار یا میزان درسی است که مفاد آن به‌صورت نظری ۱۷ ساعت، عملی (یا آزمایشگاهی) ۲۴ ساعت، کارگاهی (یا عملیات میدانی) ۵۱ ساعت، کارآموزی و کارورزی (یا کار در عرصه) ۶۸ ساعت، در طول یک نیم‌سال تحصیلی (یا دوره تابستانی) و

بخش ششم: آموزشی / ۱۹

طبق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی تدریس می‌شود. در مورد رشته‌هایی که دارای پروژه هستند مدت اجرای پروژه متناسب با واحد آن، توسط استاد مربوط تعیین می‌شود.

سال تحصیلی

ماده ۶- هر سال تحصیلی مرکب از دو نیم‌سال تحصیلی و عنداللزوم یک دوره تابستانی است و هر نیم‌سال تحصیلی شامل ۱۷ هفته و هر دوره تابستانی شامل ۶ هفته آموزش است.

تبصره- مدت امتحانات پایانی نیم‌سال یا پایان دوره تابستانی جزو مدت آموزش محسوب نمی‌شود.

حدود اختیارات دانشگاه در مورد برنامه درسی:

ماده ۷- تمام دانشگاه‌ها موظفند برنامه‌های درسی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی را اجرا نمایند.

ترتیب دروس با رعایت پیش‌نیازها، روش تدریس، و جابه‌جا کردن ریز مواد و طرح مطالب جدید در یک درس و انتخاب منابع بر عهده دانشگاه‌ها است.

دروس انتخابی

ماده ۸- دانشگاه‌ها می‌توانند در هر رشته به تشخیص گروه مربوط تعدادی از دروس مرتبط با رشته را تعیین و به‌عنوان دروس انتخابی به دانشجویان ارائه دهند. مشروط بر آنکه تعداد واحدها از سقف مجاز در هر رشته تجاوز نکند.

ساعات حل تمرین

ماده ۹- دانشگاه‌ها می‌توانند، در صورت لزوم، به تشخیص گروه آموزشی، در هر رشته از دوره‌های کارشناسی، تا ۲۰ ساعت، در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته تا ۱۰ ساعت به‌عنوان حل تمرین به ساعات تدریس رشته، در طول دوره بیفزایند.

فصل سوم- واحدهای درسی و طول مدت تحصیل

تعداد واحدها

ماده ۱۰- تعداد واحدهای درسی لازم برای گذراندن هر یک از دوره‌های تحصیلی

۲۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

به شرح زیر است:

دوره‌های کاردانی: بین ۶۸ تا ۷۲ واحد؛

دوره‌های کارشناسی پیوسته غیر از رشته‌های فنی و مهندسی: ۱۳۰ تا ۱۳۵ واحد؛

دوره‌های کارشناسی پیوسته فنی و مهندسی: ۱۳۰ تا ۱۴۰ واحد؛

دوره‌های کارشناسی ناپیوسته: ۶۷ تا ۷۰ واحد؛

دوره‌های کارشناسی ارشد پیوسته: ۱۷۲ تا ۱۸۲ واحد.

ماده ۱۱- هر دانشجو می‌تواند در هر نیم‌سال تحصیلی حداقل ۱۲ و حداکثر ۲۰

واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۱- در آخرین نیم‌سال تحصیلی، دانشجو از رعایت شرط انتخاب حداقل ۱۲

واحد معاف است.

تبصره ۲- در صورتی که دانشجو برای فراغت از تحصیل تنها یک درس باقیمانده

داشته باشد، با نظر دانشگاه و تأیید استاد مربوط، می‌تواند امتحان آن درس را در طول

نیم‌سال از طریق معرفی به استاد بگذارند.

تبصره ۳- اگر دانشجو در یک نیم‌سال میانگین کل نمراتش حداقل ۱۷ باشد

می‌تواند با نظر دانشگاه در نیم‌سال بعد حداکثر تا ۲۴ واحد درسی را انتخاب کند.

تبصره ۴- در مواردی که دانشجو برای فراغت از تحصیل حداکثر ۲۴ واحد باقی

داشته باشد، حتی اگر مشروط باشد، با نظر دانشگاه، می‌تواند تمامی واحدهای باقی

مانده را در یک نیم‌سال انتخاب کند.

تبصره ۵- تعداد واحدهای انتخابی در دوره تابستانی حداکثر ۶ واحد درسی است.

تبصره ۶- حداقل واحد انتخابی برای دانشجویان شبانه در هر نیم‌سال تحصیلی،

۱۰ واحد است و در آخرین نیم‌سال تحصیلی دانشجو از رعایت شرط انتخاب حداقل

واحد، معاف است.^۱

دروس پیش‌نیاز

ماده ۱۲- آن دسته از پذیرفته‌شدگان آزمون سراسری ورودی دانشگاه‌ها

بخش ششم: آموزشی / ۲۱

دردوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته در همه رشته‌های تحصیلی که نمره خام امتحان آنها، در آزمون ورودی، در یک یا چند درس، به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده، از حد نصاب معینی کمتر باشد، موظفند حسب نیاز رشته دروسی را که آن دانشگاه تعیین می‌کند به‌عنوان دروس جبرانی یا (پیش‌نیاز دانشگاهی) علاوه بر دروس مندرج در برنامه مصوب بگذرانند.

تبصره ۱- تعیین نوع درس، تعداد واحد، ریز مواد، نحو ارایه، و زمان تدریس دروس پیش‌نیاز دانشگاهی بر عهده شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده است.

تبصره ۲- سازمان سنجش آموزش کشور، موظف است. پس از اعلام نتایج آزمون ورودی، کارنامه پذیرفته‌شدگان مشتمل بر نمره خام آنها را در هر یک از مواد امتحانی در اختیار دانشگاه‌های ذی‌ربط قرار دهد.

تبصره ۳- ارایه دروس پیش‌نیاز دانشگاهی و چگونگی اجرای آنها در دانشگاه‌ها از هر حیث، مانند دروس دانشگاهی و تابع مقررات آموزش عالی است.

نمره این دروس در کارنامه دانشجو ثبت و در میانگین نمرات پایان نیم‌سال و همچنین در میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه می‌شود و در مشروطی، قبولی یا ردی دانشجو نیز تأثیر دارد.

تبصره ۴- به حداکثر طول دوره تحصیل دانشجویانی که حداقل ۸ واحد از دروس پیش‌نیاز دانشگاهی را گذرانده باشند، یک نیم‌سال تحصیلی افزوده می‌شود.

طول دوره

ماده ۱۳- حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته ۳ سال و در دوره‌های کارشناسی پیوسته ۶ سال است. در صورتی که دانشجو نتواند واحدهای دوره را در حداکثر مدت مجاز تحصیل با موفقیت بگذراند از دانشگاه مربوط اخراج می‌شود.

تبصره- حداکثر مدت مجاز تحصیل در دوره‌های شبانه، برای دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته، ۳/۵ سال و برای دوره‌های کارشناسی پیوسته، ۷ سال است.^۱

فصل چهارم - حضور و غیاب

حضور در جلسات درس

ماده ۱۴- حضور دانشجو در تمام جلسات مربوط به هر درس الزامی است و ساعات غیبت دانشجو در هر درس نباید از $\frac{4}{17}$ مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیراین صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که غیبت دانشجو در هر درس بیش از $\frac{4}{17}$ باشد ولی غیبت او موجه تشخیص داده شود، آن درس حذف می‌شود. در این حالت رعایت حد نصاب ۱۲ واحد در طول نیم‌سال برای وی الزامی نیست. ولی نیم‌سال مذکور به‌عنوان یک نیم‌سال کامل جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می‌شود.

تبصره ۲- غیبت در جلسات دو هفته اول هر درس، به‌دلیل حذف و اضافه یا به هر دلیل دیگر مجاز نیست و در صورت پیش آمد جزو $\frac{4}{17}$ غیبت مجاز دانشجو محسوب می‌شود.

غیبت در امتحان

ماده ۱۵- غیبت غیرموجه در امتحان هر درس به منزله گرفتن نمره صفر در امتحان آن درس است و غیبت موجه در امتحان هر درس موجب حذف آن درس می‌گردد.

ماده ۱۶- تشخیص موجه بودن غیبت در جلسات درس و امتحان بر عهده شورای آموزشی دانشگاه یا کمیته منتخب آن شورا است.

فصل پنجم - حذف و اضافه

ماده ۱۷- دانشجو می‌تواند در هر نیم‌سال تحصیلی، فقط در مهلتی کمتر از دو هفته، پس از شروع نیم‌سال تحصیلی حداکثر دو درس دیگر انتخاب یا دو درس انتخابی خود را حذف یا دو درس انتخابی خود را با دو درس دیگر جابه‌جا نماید، مشروط بر آنکه تعداد واحدهای انتخابی وی از حد مقرر تجاوز نکند.

بخش ششم: آموزشی / ۲۳

ماده ۱۸- در صورت اضطرار، دانشجو می‌تواند تا ۵ هفته به پایان نیم‌سال تحصیلی مانده، فقط یکی از درس‌های نظری خود را با تأیید گروه آموزشی مربوط حذف کند، مشروط بر آنکه اولاً غیبت دانشجو در آن درس بیش از $\frac{۴}{۱۷}$ مجموع ساعات آن درس نباشد و ثانیاً، تعداد واحدهای باقیمانده وی از ۱۲ واحد کمتر نشود.

ماده ۱۹- حذف کلیه درس‌های اخذ شده در یک نیم‌سال، تنها در صورتی مجاز است که بنا به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه، دانشجو قادر به ادامه تحصیل در آن نیم‌سال نباشد. در این صورت نیم‌سال مزبور جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد.

فصل ششم - ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو

معیارهای ارزیابی

ماده ۲۰- ارزیابی پیشرفت دانشجو در هر درس براساس میزان حضور و فعالیت در کلاس، انجام تکالیف درسی و نتایج امتحانات بین نیم‌سال و پایان نیم‌سال صورت می‌گیرد و استاد هر درس مرجع ارزیابی دانشجو در آن درس است.

تبصره - برگزاری امتحان پایان نیم‌سال برای هر درس الزامی است.

ماده ۲۱- معیار ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو، نمره درس است و نمرات دانشجو در هر درس به صورت عددی بین صفر تا بیست تعیین می‌شود.

ماده ۲۲- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۰ است. دانشجو که در هر یک از دروس الزامی مردود شود، در اولین فرصت، ملزم به تکرار آن است. با این حال نمرات کلیه دروس اعم از قبولی و ردی در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین منظور می‌شود.

تبصره - اگر دانشجویی در یک درس اختیاری مردود شد، به جای آن درس می‌تواند از جدول دروس انتخابی در برنامه مصوب، درس دیگری را انتخاب کند.

درس ناتمام

ماده ۲۳- در موارد استثنایی، نمره تمرین دبیری، کارآموزی و کارورزی، عملیات صحرائی، کار در عرصه و دروسی که در برنامه آموزشی مصوب، توأم با پروژه ارائه

۲۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

می‌شود، در صورتی که به تشخیص استاد و تأیید گروه آموزشی مربوط، تکمیل آنها در طول یک نیم‌سال تحصیل میسر نباشد، ناتمام تلقی می‌گردد. نمره ناتمام باید حداکثر تا پایان نیم‌سال بعد به نمره قطعی تبدیل گردد.

تبصره - دانشجویان دوره شبانه می‌توانند در هر یک از دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته حداکثر برای ۲ نیم‌سال و در دوره‌های کارشناسی پیوسته حداکثر برای ۴ نیم‌سال، متوالی یا متناوب، از مرخصی تحصیلی استفاده کنند.^۱

اعلام نمرات

ماده ۲۴ - استاد موظف است گزارش نمره نهایی هر درس را حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از برگزاری امتحان آن درس به اداره آموزش دانشگاه یا واحد مربوط تسلیم نماید.

ماده ۲۵ - اداره آموزش هر دانشگاه یا واحد ذی‌ربط در هر دانشگاه موظف است نمرات دانشجویان را حداکثر تا دو هفته پس از برگزاری آخرین امتحان هر نیم‌سال و بعد از رسیدگی به اعتراضات دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، به آموزش کل دانشگاه تسلیم نماید.

تبصره - نمره پس از اعلام به آموزش کل دانشگاه غیرقابل تغییر است.

میانگین نمرات

ماده ۲۶ - در پایان هر نیم‌سال تحصیلی، میانگین نمرات دانشجو در آن نیم‌سال و میانگین کل نمرات او تا پایان آن نیم‌سال و در پایان دوره تحصیلی میانگین کل نمرات دانشجو، محاسبه و در کارنامه وی ثبت می‌شود.

تبصره ۱ - برای محاسبه میانگین نمرات، تعداد واحدهای هر درس در نمره آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضرب‌ها در تمام دروسی که دانشجو برای آنها نمره گرفته است (اعم از ردی یا قبولی) بر تعداد کل واحدهای اخذ شده تقسیم می‌شود.

تبصره ۲ - دوره تابستانی، به‌عنوان نیم‌سال تحصیلی محسوب نمی‌شود. نمرات دروسی که دانشجو در دوره تابستانی می‌گذارند، تنها در محاسبه میانگین کل دانشجو محسوب می‌شود. به همین نحو نمرات دانشجو، در نیم‌سالی که الزاماً کمتر از ۱۲ واحد

بخش ششم: آموزشی / ۲۵

انتخاب می‌کند، و کسر بودن واحدها خارج از اراده او است نیز مانند دروس تابستانی در میانگین کل او محاسبه می‌شود. ولی آن نیم‌سال جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو محسوب خواهد شد.

نام‌نویسی مشروط

ماده ۲۷- میانگین نمرات دانشجو در هیچ نیم‌سال تحصیلی نباید کمتر از ۱۲ باشد، در غیراین صورت، نام‌نویسی دانشجو در نیم‌سال بعد، به‌صورت مشروط خواهد بود.
تبصره- هر دانشگاه موظف است موضوع مشروط بودن دانشجو را هر بار به وی کتبا اطلاع دهد. و یک نسخه از آن را در پرونده دانشجو ضبط نماید. با این وصف قصور در اخطار به وی از طرف دانشگاه و یا اظهار بی‌اطلاعی دانشجو از این امر، مانعی در اجرای مقررات نخواهد بود.

ماده ۲۸- دانشجویی که به‌صورت مشروط نام‌نویسی می‌کند، جز در آخرین نیم‌سال تحصیلی حق انتخاب بیش از ۱۴ واحد درسی در آن نیم‌سال را ندارد.

اخراج دانشجوی مشروط

ماده ۲۹- در صورتی که میانگین نمرات دانشجو در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد پیوسته در سه نیم‌سال متوالی یا ۴ نیم‌سال متناوب و در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته در دو نیم‌سال تحصیلی، اعم از متوالی یا متناوب، کمتر از ۱۲ باشد در هر مرحله‌ای که باشد، از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۳۰- دانشجویی که به لحاظ مشروط شدن بیش از حد، از ادامه تحصیل در دوره کارشناسی محروم می‌شود، در صورتی که واحدهای مقطع پایین‌تر رشته مربوط را تاسقف مجاز، باموفقیت گذرانده باشد و میانگین کل او در این واحدها کمتر از ۱۲ واحد نباشد می‌تواند با رعایت سایر ضوابط مرتبط مدرک مرسوم مقطع پایین‌تر را در این رشته دریافت کند.

تبصره- در صورتی که رشته تحصیلی دانشجو در مقطع پایین‌تر وجود نداشته باشد و آن رشته فاقد برنامه مصوب باشد، دانشجو می‌تواند با نظر گروه آموزشی مربوط به یکی از رشته‌های موجود نزدیک به رشته تحصیلی خود در مقطع پایین‌تر در آن دانشگاه یا دانشگاه دیگر تغییر رشته دهد و پس از تطبیق واحدها با رشته جدید و

۲۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

گذراندن واحدهای کمبود در آن مقطع فارغ‌التحصیل شود. بدیهی است که تطبیق واحدها و تعیین دروس کمبود بر عهده گروه آموزشی دانشگاه پذیرنده است.

ماده ۳۱- دانشجویی که به دلیل مشروط شدن بیش از حد از ادامه تحصیل محروم می‌شود در صورت انجام یا لغو تعهداتی که در دوره تحصیل سپرده است می‌تواند برای تحصیل مجدد در آزمون سراسری شرکت کند و در صورت قبولی در رشته مورد علاقه خود ادامه تحصیل دهد.

دانشگاه پذیرنده می‌تواند واحدهایی را که دانشجو در رشته قبلی گذرانده است با برنامه رشته جدید تطبیق داده و طبق ضوابط این آیین‌نامه بعضی یا تمام آنها را بپذیرد.

شمول آیین‌نامه به دوره کارشناسی ارشد پیوسته

ماده ۳۲- دانشجوی دوره کارشناسی ارشد پیوسته در طول تحصیل تا سقف واحدهای قابل قبول دوره کارشناسی (۱۳۵ تا ۱۴۰) تابع مقررات این آیین‌نامه است و در دروس تخصصی پروژه و پایان‌نامه که در برنامه مصوب با علامت ستاره مشخص شده‌اند تابع آیین‌نامه کارشناسی ارشد ناپیوسته خواهد بود.

فصل هفتم - مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

مرخصی تحصیلی

ماده ۳۳- دانشجو می‌تواند در هر یک از دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته حداکثر برای ۱ نیم‌سال و در دوره کارشناسی پیوسته برای ۲ نیم‌سال متوالی یا متناوب از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره - مدت مرخصی تحصیلی، جزو حداکثر مدت مجاز تحصیل دانشجو در هر دوره محسوب می‌شود.

ماده ۳۴- تقاضای مرخصی تحصیلی باید به صورت کتبی، حداقل دو هفته قبل از شروع نام‌نویسی هر نیم‌سال، توسط دانشجو به اداره آموزش دانشکده یا دانشگاه تسلیم گردد.

تبصره - اداره آموزش موظف است پس از کسب نظر از گروه آموزشی ذی‌ربط قبل

بخش ششم: آموزشی / ۲۷

از اتمام مهلت نام‌نویسی، موافقت یا عدم موافقت با درخواست دانشجوی را کتبا به وی ابلاغ نماید.

انصراف از تحصیل

ماده ۳۵- ترک تحصیل بدون کسب اجازه از دانشگاه محل تحصیل، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود و دانشجوی منصرف از تحصیل، حق ادامه تحصیل ندارد.
تبصره - در موارد استثنایی، که دانشجوی ترک تحصیل خود را موجه می‌داند، باید دلایل آن را حداقل یک ماه قبل از پایان همان نیم‌سال به دانشگاه ارائه دهد. در صورت موجه بودن ترک تحصیل توسط دانشگاه آن نیم‌سال جزو مرخصی تحصیلی دانشجوی محسوب می‌شود.

ماده ۳۶- دانشجویی که بخواهد از تحصیل منصرف شود، باید درخواست انصراف خود را شخصا به اداره آموزش دانشگاه تسلیم نماید. این دانشجوی مجاز است فقط برای یک‌بار در فاصله یک ماه از تاریخ درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود و دانشجوی پس از آن، حق ادامه تحصیل در آن دوره را ندارد.

تبصره ۱- دانشجوی منصرف از تحصیل موظف است به کلیه تعهداتی که در دوران تحصیل سپرده است، عمل کند.

تبصره ۲- تحصیل مجدد دانشجوی منصرف از تحصیل موکول به شرکت و قبولی در آزمون سراسری براساس ضوابط مربوط است.

مرخصی تحصیلی همسر دانشجوی بورسیه و همسر کارکنان دولت

ماده ۳۷- دانشجویی که به‌عنوان همسر یکی از کارکنان دولت، یا همسر یکی از دانشجویان بورسیه، به‌عنوان همراه به خارج از کشور اعزام می‌شود، می‌تواند با ارائه حکم مأموریت همسر و به تشخیص و به تأیید شورای آموزشی دانشگاه، علاوه بر استفاده از میزان مرخصی استحقاقی در طول دوره تحصیل، تا ۴ سال دیگر نیز از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات بهره‌مند گردد.

فصل هشتم - انتقال

تعریف انتقال

ماده ۳۸- انتقال به معنی تغییر محل تحصیل دانشجو از یک دانشگاه به دانشگاه دیگر در همان رشته و همان مقطع تحصیلی است.

ماده ۳۹- انتقال دانشجو به هر یک از دانشگاه‌های تهران ممنوع است جز در موارد

زیر:

۱- شهادت، فوت یا معلول شدن سرپرست خانواده دانشجو، به طوری که وی به تشخیص مراجع قانونی، به عنوان کفیل خانواده شناخته شود؛

۲- معلولیت مؤثر دانشجو، به نحوی که به تشخیص شورای عالی پزشکی به طور مستقل قادر به ادامه زندگی نباشد؛

۳- ازدواج رسمی و دایمی دانشجوی دختر، که محل تحصیل یا اشتغال شوهر در تهران باشد، به تأیید مراجع ذی ربط.

تبصره ۱- هر یک از موارد مذکور در این ماده باید بعد از قبولی دانشجو در دانشگاه صورت گرفته باشد.

تبصره ۲- برای کارمندان رسمی یا پیمانی دولت، ارایه حکم اشتغال ضروری است و اگر شغل همسر آزاد است گواهی اشتغال و سکونت او در تهران باید به تأیید مراجع قانونی یا نیروی انتظامی رسیده باشد.

تبصره ۳- در موارد استثنایی که دانشگاه تشخیص می‌دهد، چنانچه محل تحصیل دانشجوی دختر در تهران باشد و شوهر او نیز در شهرستان، دانشجو باشد، اگر رشته تحصیلی دختر در شهرستان (محل تحصیل شوهر) موجود نباشد، شوهر او می‌تواند به تهران منتقل شود.

تبصره ۴- به منظور توزیع دانشجویان انتقالی به تهران و جلوگیری از سرگردانی آنان در تعیین محل تحصیل، کمیته‌ای در معاونت دانشجویی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نام کمیته انتقال تشکیل می‌شود. این کمیته می‌تواند برای پذیرش دانشجوی انتقالی در هر یک از دانشگاه‌های تهران، سهمیه تعیین کرده و دانشجویان انتقالی را مطابق سهمیه جایابی کند.

بخش ششم: آموزشی / ۲۹

ماده ۴۰- انتقال دانشجو از دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی عالی تهران به شهرستان‌ها و از شهرستان‌ها به یکدیگر، در یک رشته و در یک مقطع، به شرط موافقت دانشگاه‌های مبدأ و مقصد بلامانع است.

ماده ۴۱- انتقال از دوره‌های شبانه به روزانه، از دانشگاه پیام‌نور به دانشگاه‌های حضوری (اعم از روزانه و شبانه) و از دانشگاه‌های غیردولتی به دانشگاه‌های دولتی ممنوع است ولی انتقال به عکس آن، با موافقت مبدأ و مقصد، بلامانع است.

انتقال فرزندان اعضای هیأت علمی

ماده ۴۲- انتقال همسر و فرزندان اعضای هیأت علمی به محل اشتغال آنها طبق ضوابط ویژه، صورت می‌گیرد و این ضوابط توسط وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و تدوین و ابلاغ می‌شود.

انتقال دانشجویان ایرانی خارج از کشور

ماده ۴۳- انتقال دانشجویان ایرانی شاغل به تحصیل در خارج از کشور به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی داخل مطابق آیین‌نامه‌ای صورت می‌گیرد که در جلسه ۲۲۹ مورخ ۱۳۷۴/۳/۲۸ شورای عالی برنامه‌ریزی تصویب و ابلاغ شده است.

ماده ۴۴- دانشجوی متقاضی انتقال باید درخواست انتقال خود را با ذکر مورد، حداقل شش هفته قبل از شروع نیم‌سال تحصیلی به اداره آموزش دانشگاه مبدأ تسلیم نماید.

ماده ۴۵- دانشگاه مبدأ در صورت موافقت با انتقال، موظف است حداکثر، ظرف یک هفته، موافقت خود را همراه درخواست دانشجو و ریزنمرات او به دانشگاه مقصد ارسال دارد و دانشگاه مقصد مکلف است، حداقل دو هفته قبل از شروع نام‌نویسی، نظر خود را به دانشگاه مبدأ اعلام نماید.

تبصره- در صورت موافقت با انتقال، کلیه سوابق دانشجو از دانشگاه مبدأ به دانشگاه مقصد ارسال و ارتباط دانشجو با دانشگاه مبدأ قطع می‌شود.

ماده ۴۶- در صورت انتقال فقط واحدهای گذرانده شده دانشجو که نمرات آنها ۱۲ و یا بالاتر است پذیرفته می‌شود و پذیرفتن واحدهایی که نمره آنها کمتر از ۱۲ است، بر عهده دانشگاه مقصد است. در هر حال حذف احتمالی واحدهای درسی دانشجوی

۳۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

انتقالی در حدودی مجاز است که وی امکان گذراندن واحدهای باقیمانده خود را در طول مدت مجاز تحصیل داشته باشد.

تبصره - تمام نمرات درسی دانشجو در دانشگاه مبدأ اعم از قبولی و یا ردی و سوابق آموزشی دانشجوی انتقالی از لحاظ مشروطی، عیناً در کارنامه دانشجو ثبت و نمرات دروس پذیرفته شده، فقط در محاسبه میانگین کل او محسوب می‌شود.

ماده ۴۷ - مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی انتقالی توسط دانشگاه مقصد صادر می‌شود و در آن مدرک، تعداد واحدهای گذرانده شده دانشجو و مجموع واحدها در دانشگاه‌های مبدأ و مقصد، با ذکر میانگین نمرات آنها و سوابق تحصیلی دانشجو قید می‌شود.

ماده ۴۸ - انتقال دانشجو در طول مدت تحصیل، در هر مقطع تحصیلی فقط یک‌بار مجاز است.

فصل نهم - دانشجوی مهمان

ماده ۴۹ - در مواردی که دانشجو به‌طور موقت، ناگزیر به تغییر محل تحصیل خود باشد، می‌تواند با موافقت دانشگاه‌های مبدأ و مقصد، به‌عنوان دانشجوی مهمان، به‌طور موقت، برای مدت معین، محل تحصیل خود را تغییر دهد.

ماده ۵۰ - مهمان شدن دانشجو در یک دانشگاه، مشروط بر این است که، دانشجو حداقل یک نیم‌سال تحصیلی خود را در دانشگاه مبدأ گذرانده باشد.

ماده ۵۱ - مهمان شدن دانشجو در یک دانشگاه برای گذراندن یک یا چند درس به‌صورت تک درس با نظر دانشگاه مبدأ و موافقت دانشگاه مقصد بلامانع است.

ماده ۵۲ - هر دانشجو در هر رشته می‌تواند حداکثر یک نیم‌سال در دوره کاردانی، یا دو نیم‌سال دوره کارشناسی، در یک دانشگاه به‌طور تمام‌وقت، به‌صورت مهمان تحصیل کند. در هر حال نباید تعداد دروسی را که دانشجو به‌صورت مهمان (چه به‌صورت تمام‌وقت و چه به‌صورت تک درس) در یک یا چند دانشگاه گذرانده است، از ۴۰ درصد کل واحدهای دوره تجاوز کند.

بخش ششم: آموزشی / ۳۱

تبصره - انتخاب واحد دانشجو، چه به صورت تک درس و چه به صورت تمام وقت، باید با اطلاع گروه آموزشی دانشگاه مبدأ و طبق شرایط دانشگاه مقصد باشد.

ماده ۵۳ - واحدهایی را که دانشجوی مهمان در یک دانشگاه می گذراند، عیناً در کارنامه او در دانشگاه مبدأ ثبت می شود و نمرات آنها در محاسبات میانگین نیم سال و میانگین کل او منظور خواهد شد.

ماده ۵۴ - مدرک فراغت از تحصیل دانشجوی مهمان در هر صورت توسط دانشگاه مبدأ صادر می شود.

فصل دهم - تغییر رشته

ماده ۵۵ - دانشجو در طول دوران تحصیل در مقطع کاردانی و کارشناسی می تواند، با داشتن شرایط زیر و موافقت گروه آموزشی ذی ربط از یک رشته به رشته دیگر در یک گروه آزمایشی و همان دانشگاه تغییر رشته دهد:

۱- ادامه تحصیل متقاضی در رشته قبلی از نظر مقررات آموزشی بلامانع باشد؛

۲- حداقل $\frac{1}{6}$ و حداکثر $\frac{2}{3}$ واحدهای دوره را گذرانده باشد؛

۳- نمره آزمون ورودی متقاضی از نمره آزمون پایین ترین فرد پذیرفته شده در سهمیه و رشته مورد تقاضا در همان سال کمتر نباشد؛

۴- با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، امکان گذراندن واحدهای درسی مورد نیاز در رشته جدید را داشته باشد.

تبصره ۱ - تغییر رشته دانشجویانی که به دستگاه های اجرایی خاص تعهد دارند، با رعایت کلیه شرایط این ماده و اعلام موافقت دستگاه اجرایی ذی ربط امکان پذیر است.

تبصره ۲ - تغییر رشته به رشته هایی که در ضوابط گزینش آنها شرایط خاص پیش بینی شده است، موکول به احراز شرایط مربوط است.

تبصره ۳ - دانشجو در هر یک از مقاطع تحصیلی، تنها یک بار می تواند تغییر رشته دهد.

ماده ۵۶ - تغییر رشته در مقاطع تحصیلی هم سطح، صورت می گیرد. در غیر این

۳۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

صورت، فقط از مقطع بالاتر به مقطع پایین‌تر، امکان‌پذیر است.

ماده ۵۷- در صورت موافقت با تقاضای تغییر رشته، دانشجوی موظف است در اولین فرصت در رشته جدید نام‌نویسی کند و پس از نام‌نویسی، دانشجوی حق بازگشت به رشته قبلی را ندارد.

تبصره- اقدام نکردن دانشجوی به نام‌نویسی در رشته جدید در وقت معین به منزله انصراف از تغییر رشته تلقی می‌شود و حق تغییر رشته تا پایان دوره از وی سلب می‌شود.

ماده ۵۸- دروسی که دانشجوی در رشته قبلی گذرانده است در گروه آموزشی رشته جدید بررسی و معادل‌سازی می‌شود و فقط دروسی از وی پذیرفته می‌شود که به تشخیص گروه آموزشی، با دروس رشته جدید، اشتراک داشته باشد و نمره هر یک از آن دروس نیز از ۱۲ کمتر نباشد.

تبصره ۱- دروس پذیرفته شده در کارنامه دانشجوی ثبت و نمرات آنها در محاسبه میانگین کل منظور می‌شود، ولی نمرات دروس پذیرفته نشده، بدون احتساب در میانگین، در کارنامه دانشجوی باقی می‌ماند. در این حال، چنانچه میانگین کل واحدهای پذیرفته نشده او کمتر از ۱۲ باشد، جمعا به‌عنوان یک نیم‌سال مشروطی برای دانشجوی در رشته جدید منظور می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که تعداد واحدهای دروس پذیرفته نشده دانشجوی، در حدی باشد که امکان گذراندن واحدهای مورد نیاز رشته جدید را در طول مدت مجاز تحصیل، از وی سلب کند، با تقاضای تغییر رشته او موافقت نمی‌شود.

تغییر رشته اضطراری

ماده ۵۹- چنانچه دانشجوی به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه در دوران تحصیل، دچار بیماری یا سانحه‌ای گردد که توانایی ادامه تحصیل در آن رشته و یا امکان بهره‌گیری از کارآیی حاصل از آن را طبق جداول نقص عضو از دست بدهد، می‌تواند با رعایت سایر مقررات به رشته دیگری متناسب با رشته خود در همان گروه آزمایشی که از لحاظ نمره آزمون ورودی نزدیک‌ترین نمره را دارد، تغییر رشته دهد. در این حال دانشجوی از رعایت شرایط موضوع ماده ۵۵ (باستثنای بند ۱) و ماده ۵۷ معاف خواهد بود.

بخش ششم: آموزشی / ۳۳

تبصره- در مواردی که دانشجو به دلایل نقص عضو و بیماری، توانایی ادامه تحصیل در هیچ‌یک از رشته‌های گروه آزمایشی مربوط را نداشته باشد، کمیسیون آموزشی دانشگاه پس از بررسی کامل مسأله، نسبت به تغییر رشته دانشجو به رشته‌ای در گروه آزمایشی دیگر تصمیم می‌گیرد.

ماده ۶۰- دانشجویان دوره دکترا پزشکی عمومی، دندانپزشکی، داروسازی و دامپزشکی یا دوره‌های کارشناسی ارشد پیوسته که به دلایلی از تحصیل در دوره مربوط منع شده‌اند، در صورتی که حداقل واحدهای معادل دوره کاردانی یا کارشناسی را گذرانده باشند، با تصویب شورای آموزشی دانشگاه و با احتساب واحدهایی که گذرانده‌اند، می‌توانند به یکی از رشته‌های گروه پزشکی یا یکی از رشته‌های مرتبط با آن در گروه دیگر، در مقاطع کاردانی یا کارشناسی، تغییر رشته دهند و پس از تطبیق واحدهای گذرانده شده در رشته جدید، به ادامه تحصیل بپردازند.

تبصره- در صورتی که دانشگاه مبدأ، فاقد رشته متناسب برای تغییر رشته این‌گونه دانشجویان باشد، شورای آموزشی دانشگاه نظر خود را دایر بر تغییر رشته دانشجو، حسب مورد به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزشی پزشکی اعلام می‌کند، تا دانشجو را در یکی از دانشگاه‌های دیگر جابه‌جایی نمایند.

ماده ۶۱- متقاضی تغییر رشته باید درخواست خود را همراه مدارک لازم، حداقل ۶ هفته پیش از شروع نیم‌سال تحصیلی به اداره آموزش دانشگاه در محل تحصیل خود تسلیم نماید.

ماده ۶۲- تغییر رشته از مقطع کارشناسی به مقطع کاردانی بلامانع است. در این حال برای این‌گونه دانشجویان، حداکثر مدت مجاز تحصیل بر مبنای دوره کاردانی محاسبه و به ازای هر ۲۰ واحد پذیرفته شده از دانشجو، یک نیم‌سال از طول تحصیل وی کاسته می‌شود.

فصل یازدهم - پذیرش واحدهای درسی

ماده ۶۳- معادل‌سازی و پذیرش دروسی که قبول‌شدگان آزمون سراسری قبلا در

۳۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- دانشگاه‌ها یا دیگر مقاطع تحصیلی گذرانده‌اند با رعایت شرایطی به شرح زیر مجاز است:
- ۱- دانشجویان با توجه به سوابق تحصیلی خود، مجاز به شرکت در آزمون ورودی رشته جدید باشد؛
  - ۲- دانشگاه قبلی و مدارک تحصیلی آن مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد؛
  - ۳- تحصیل دانشجویان در دانشگاه قبلی مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی باشد؛
  - ۴- محتوای آموزشی دروس گذرانده شده دانشجویان با دروس رشته جدید به تشخیص گروه آموزشی اشتراک محتوایی داشته و نمره هریک از دروس از ۱۲ کمتر نباشد.
- تبصره ۱-** معادل‌سازی و پذیرفتن دروس توسط گروه‌های آموزشی ذی‌ربط در دانشگاه پذیرنده انجام می‌شود.
- تبصره ۲-** نمرات دروس پذیرفته شده از دانشجویان در محاسبه میانگین نیم‌سال محسوب نمی‌شود ولی در محاسبه میانگین کل دانشجویان محسوب خواهد شد.
- تبصره ۳-** به ازای هر ۲۰ واحد از دروس پذیرفته شده دانشجویان یک نیم‌سال تحصیلی از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی کاسته می‌شود.

فصل دوازدهم - فراغت از تحصیل

- ماده ۶۴-** دانشجویی که کلیه واحدهای درسی یکی از دوره‌های کاردانی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی پیوسته را طبق برنامه مصوب و براساس مقررات این آیین‌نامه با موفقیت گذرانده باشد، فارغ‌التحصیل آن دوره شناخته می‌شود.
- تبصره ۱-** تاریخ فراغت از تحصیل، روزی است که آخرین نمره درسی دانشجویان توسط استاد به اداره آموزش دانشکده یا دانشگاه تحویل می‌شود.
- تبصره ۲-** با توجه به تبصره ۱ و رعایت دقیق ماده ۲۴، ضرورت دارد هر دانشگاه در هر نیم‌سال، زمان خاصی را برای اعلام فراغت از تحصیل دانشجویان تعیین و مقدمات آن را فراهم سازد.
- ماده ۶۵-** میانگین کل نمرات دانشجویان در پایان دوره تحصیل، باید حداقل ۱۲ باشد تا در رشته تحصیلی خود حسب مورد مدرک کاردانی یا کارشناسی دریافت کند. در صورتی که

بخش ششم: آموزشی / ۳۵

میانگین نمرات دانشجو از ۱۲ کمتر باشد، چنانچه از نظر طول تحصیل مانعی نداشته باشد، می‌تواند حداکثر تا ۲۰ واحد درسی از درس‌هایی را که با نمره کمتر از ۱۲ قبول شده است در یک نیم‌سال تحصیلی (در دوره کاردانی) و ۲ نیم‌سال تحصیلی (در دوره کارشناسی)، مجدداً انتخاب و آن درس را تکرار کند تا میانگین کل خود را جبران نماید. در این صورت نمرات دروس تکراری علاوه بر نمرات قبلی، در کارنامه دانشجو ثبت و در محاسبه میانگین کل نمرات او محسوب می‌شود.

تبصره ۱- دانشجویی که نتواند یا نخواهد از مقررات مذکور در این ماده استفاده کند یا علی‌رغم استفاده از آن نتواند کمبود میانگین کل نمرات خود را جبران نماید، در صورتی که مقطع تحصیلی او کاردانی است، از تحصیل محروم و اخراج می‌شود و در صورتی که در مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد پیوسته باشد، براساس ماده ۳۰ و تبصره آن می‌تواند با اخذ مدرک مقطع تحصیلی پایین‌تر فارغ‌التحصیل شود.

تبصره ۲- دانشجویان دوره دکترا عمومی داروسازی و کارشناسی ارشد پیوسته سایر رشته‌ها که بیش از ۱۳۵ واحد درسی دوره را با حداقل میانگین نمرات ۱۲ گذرانده باشند در صورتی که به دلایلی از تحصیل منع شوند و یا مایل به ادامه تحصیل نباشند می‌توانند حسب درخواست خود با مدرک کارشناسی در رشته داروسازی یا رشته مربوط فارغ‌التحصیل شوند.

ماده ۶۶- این آیین‌نامه در ۱۲ فصل، ۶۶ ماده و ۲۸ تبصره در جلسات ۲۱۶ الی ۳۳۹ شورای عالی برنامه‌ریزی مورد بررسی قرار گرفت و سرانجام در جلسه ۳۳۹ مورخ ۱۳۷۶/۲/۱۴ به تصویب نهایی رسید و از تاریخ تصویب برای آن دسته از دانشجویانی که از سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ وارد دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌شوند لازم‌الاجرا است و از این تاریخ به بعد تمام آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر با آن برای این قبیل دانشجویان لغو می‌شود.

وزیر فرهنگ آموزش عالی - سیدمحمد رضا هاشمی گلپایگانی

آیین‌نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب ۸۸/۱/۱۵ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی^۱

مقدمه

سرعت پرشتاب علم و فناوری و ظهور پیشرفت‌های عظیم علمی در هزاره سوم، کشورهای جهان را در شرایطی قرار داده است که ایجاد تحول راهبردی در برنامه‌های توسعه امری حیاتی و گامی اساسی در جهت توسعه همه‌جانبه است و براین مبنا آموزش عالی و تمامی کارگزاران نظام علمی کشور و به‌طور کلی نهادهای مولد اندیشه، نقش کلیدی در تبیین و تحقق این تحول راهبردی - با الهام از برنامه‌های توسعه و اهداف بلند سند چشم‌انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران - خواهند داشت.

متولیان و برنامه‌ریزان حوزه آموزش عالی کشور نیز همسو و هماهنگ با نهضت تحول‌خواهی کشور و بهره‌مندی از فرصت‌های پیش آمده، در راستای ارتقای کیفیت، لزوم بازنگری آیین‌نامه‌ها، ضوابط و مقررات آموزشی را در صدر اولویت‌های کاری خود قرار داده‌اند. برای نیل به این مقصود، در گام نخست، آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به لحاظ ضرورتی که در بازنگری و اصلاح آن احساس می‌شود، با همکاری و هماهنگی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و طی جلسات متعدد کارگروه آموزشی، به سه شیوه «آموزشی - پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی» تدوین شده است.

ماده ۱- هدف از تدوین آیین‌نامه دوره‌های کارشناسی ارشد به سه شیوه «آموزشی - پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی»، تقویت و توسعه دوره‌های تحصیلات تکمیلی، ارتقای کیفیت، تنوع بخشی به شیوه‌های نوین ارزیابی آموزش، پاسخ‌گویی مناسب به

۱- باتوجه به اعتبار آیین‌نامه فوق از سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸، دانشجویان ورودی قبل از این تاریخ مشمول آیین‌نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزش عالی، که بعد از این آیین‌نامه در مجموعه درج گردیده است، خواهند بود.

بخش ششم: آموزشی / ۳۷

افزایش تقاضا برای ورود به دوره‌های تحصیلات تکمیلی، تقویت و ارتقای سطح کیفی و کمی این دوره‌ها و همسان‌سازی آن با برنامه‌های توسعه و دیگر اسناد راهبردی کشور است تا با بهره‌مندی از آن در تربیت متخصصان و پژوهشگران ماهر و برجسته در سطح کشور بکوشیم.

ماده ۲- تعاریف

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته: دوره‌ای بالاتر از دوره کارشناسی است که براساس برنامه‌های مصوب شورای گسترش آموزش عالی، به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می‌شود.

شیوه آموزشی- پژوهشی: دوره‌ای که محتوای برنامه آن مشتمل بر واحدهای درسی و پایان‌نامه است.

شیوه آموزشی: دوره‌ای با محوریت آموزش است که دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و بدون گذراندن پایان‌نامه دانش‌آموخته می‌شود.

شیوه پژوهشی: دوره‌ای با محوریت پژوهش که دستاورد آن (ارایه فناوری جدید، رایه نظریه و ایده جدید، تولید دانش فنی، ثبت اختراع،...) باشد و مشتمل بر اخذ واحدهای درسی محدود و الزام به رایه پایان‌نامه است.

پایان‌نامه: فعالیت پژوهشی- تحقیقاتی است که در یک زمینه رشته تحصیلی مربوط و تحت راهنمایی استاد راهنما انجام می‌گیرد.

مؤسسه: منظور، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مجری دوره‌های کارشناسی ارشد است.

شورا: منظور، شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه است.

سمینار: منظور، تحقیق و تتبع نظری است.

ماده ۳- نحوه اجرای دوره: این دوره به صورت روزانه، شبانه، نیمه‌حضوری، مجازی و بین‌المللی طبق ضوابط مربوط قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۴- شرایط ورود:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب) دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی اعم از پیوسته و ناپیوسته مورد

۲۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

ج) قبولی در آزمون ورودی مورد تأیید وزارت یا کسب پذیرش از مؤسسه براساس مقررات مصوب.

ماده ۵- دروس جبرانی:

چنانچه رشته دوره کارشناسی با رشته دوره تجانس نداشته باشد دانشجو باید به تشخیص گروه آموزشی، تعدادی از دروس را تحت عنوان جبرانی بگذراند.

تبصره ۱- حداکثر دروس جبرانی ۱۲ واحد می‌باشد که در ابتدای دوره قبل از دروس اصلی ارایه می‌شود.

تبصره ۲- در انتخاب دروس، اولویت با دروس جبرانی است تعیین تعداد و عناوین دروس براساس برنامه مصوب در هر رشته و زمان انتخاب آنها برعهده شورای گروه است.

تبصره ۳- دروسی را که دانشجو قبلاً در دوره کارشناسی گذرانده است، تکرار آن در صورتی که عنوان درس براساس سرفصل برنامه مصوب کارشناسی ارشد باشد، مجاز نیست.

تبصره ۴- حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از دروس دوره یا جبرانی ۱۲ است.

ماده ۶- مؤسسه موظف است به تناسب تعداد پذیرفته‌شدگان در این دوره، مشاور تحصیلی برای هدایت دانشجویان تعیین نماید.

ماده ۷- تعداد واحدهای درسی را که دانشجو باید در هر نیم‌سال تحصیلی در این دوره اخذ نماید حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ است.

ماده ۸- ارزشیابی تحصیلی

میانگین نمرات دانشجو در دو نیم‌سال نباید از ۱۴ کمتر باشد.

ماده ۹- آخرین نیم‌سال تحصیلی، دانشجو از شرط حداقل اخذ واحد معاف است و چنانچه میانگین نمره دانشجو در این نیم‌سال کمتر از ۱۴ باشد، مشروط تلقی می‌شود.

ماده ۱۰- میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد، در غیراین صورت، دانش‌آموخته دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره- دانشجویی که پس از گذراندن کلیه دروس دوره، در هر سه شیوه، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد -در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان

بخش ششم: آموزشی / ۳۹

نرسیده باشد- می‌تواند دروسی را که در آنها نمره کمتر از ۱۴ احراز کرده است، فقط در یک نیم‌سال تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، دانش‌آموخته می‌شود. دانشجویی که به هر دلیل نتواند از این فرصت استفاده کند، از ادامه تحصیل محروم می‌شود و مدرکی دریافت نمی‌کند.

ماده ۱۱- حضور و غیاب

حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از $\frac{۲}{۱۶}$ مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیراین صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس، بیش از حد مجاز بوده و از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیم‌سال الزامی نیست. ولی آن نیم‌سال از نظر طول تحصیل برای دانشجو نیم‌سال الزامی نیست. ولی آن نیم‌سال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیم‌سال کامل محسوب می‌شود.

تبصره ۲- غیبت در شیوه پژوهشی، ارزیابی ناموفق واحدهای پژوهشی اخذ شده در آن نیم‌سال است که طبق نظر هیأت داوران در ماده ۳۳ انجام می‌شود.

ماده ۱۲- غیبت غیرموجه در امتحان هر درس منجر به نمره صفر در آن درس می‌شود.

تبصره ۳- در صورتی که غیبت دانشجو در امتحان، از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، درس مزبور حذف می‌شود.

ماده ۱۳- مرخصی تحصیلی

دانشجوی دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه می‌تواند حداکثر یک نیم‌سال از مرخصی تحصیلی استفاده نماید؛ مدت مذکور جزو سنوات تحصیلی دانشجو محسوب می‌شود.

ماده ۱۴- انصراف، اخراج و ترک تحصیل

دانشجو می‌تواند به هر دلیل از تحصیل اعلام انصراف نماید. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به مؤسسه تسلیم نماید، چنانچه دانشجو بعد از یک

۴۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماه درخواست خود را پس نگیرد آن مؤسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می‌نماید.

تبصره ۱- دانشجوی انصرافی یا اخراج از تحصیل (مشروطی دو نیم‌سال، سنوات بیش از حد مجاز) موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل نماید.

تبصره ۲- دانشجوی منصرف یا اخراج از تحصیل می‌تواند در صورت تسویه حساب کامل با مؤسسه، مجدداً در آزمون شرکت نماید.

ماده ۱۵- طول دوره

طول مدت دوره در هر سه شیوه حداکثر ۲ سال مشتمل بر ۴ نیم‌سال تحصیلی است.

تبصره - در موارد استثنایی، افزایش طول مدت دوره با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجاز است. در هر صورت مدت دوره در هر سه شیوه نباید از ۲/۵ سال تجاوز نماید.

ماده ۱۶- انتقال، تغییر رشته و مهمان

انتقال و تغییر رشته در هر سه شیوه دوره کارشناسی ارشد ممنوع است.

تبصره ۱- انتقال از دوره شبانه به روزانه، نیمه‌حضوری و مجازی به حضوری اعم از (روزانه و شبانه) و از دانشگاه‌های غیردولتی به دانشگاه‌های دولتی ممنوع است.

تبصره ۲- انتقال از یک شیوه به شیوه دیگر با رعایت سنوات دوره، در اختیار مؤسسه آموزش عالی است.

تبصره ۳- هر دانشجو در هر سه شیوه کارشناسی ارشد، می‌تواند حداکثر دو نیم‌سال را با موافقت مؤسسه مبدأ و مقصد به‌عنوان مهمان بگذراند.

ماده ۱۷- معادل‌سازی دروس در دوره کارشناسی ارشد با نظر گروه آموزشی و با شرایط زیر امکان‌پذیر است:

الف) پذیرش وی برای ورود به دوره مورد تأیید وزارت باشد؛

ب) مؤسسه قبلی دانشجو در رشته تحصیلی مورد تأیید وزارت باشد؛

ج) سر فصل دروس گذرانده دانشجو براساس برنامه‌های مصوب شورای برنامه‌ریزی باشد.

ماده ۱۸- استاد راهنما

بخش ششم: آموزشی / ۴۱

استاد راهنما در دوره کارشناسی ارشد آموزشی- پژوهشی و پژوهشی به پیشنهاد دانشجو و با موافقت یکی از اعضای هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری و تأیید شورا تعیین می‌شود.

تبصره- چنانچه استاد راهنما خارج از مؤسسه آموزش عالی انتخاب شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکترا الزامی است.

ماده ۱۹- استاد مشاور به پیشنهاد استاد راهنما پس از تأیید شورای گروه از اعضای هیأت علمی داخل یا متخصصان خارج از دانشگاه انتخاب می‌شود.

ماده ۲۰- ارزشیابی پایان نامه

الف) نمره از ۱۹ تا ۲۰: عالی؛

نمره از ۱۸ تا ۱۸/۹۹: بسیار خوب؛

نمره از ۱۶ تا ۱۷/۹۹: خوب؛

نمره از ۱۴ تا ۱۵/۹۹: قابل قبول.

ب) نمره کمتر از ۱۴: غیرقابل قبول.

تبصره- چنانچه ارزشیابی پایان نامه غیرقابل قبول باشد، دانشجو مجاز است حداکثر یک نیم‌سال در مدت مجاز تحصیل در جلسه دفاعیه شرکت و مجدداً از پایان نامه دفاع کند. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود با موفقیت دفاع نماید، از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می‌شود.

ماده ۲۱- به دانشجوی کارشناسی ارشد که به هر دلیل از تحصیل باز می‌ماند، فقط یک گواهی که دانشجو چه دروسی را در چند واحد و با چه نمره‌ای گذرانده است، اعطا می‌شود.

ماده ۲۲- ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاعیه توسط هیأت داوران انجام می‌شود.

ماده ۲۳- ترکیب هیأت داوران براساس دستورالعمل شورا است.

ماده ۲۴- گواهی‌نامه پایان دوره کارشناسی ارشد به هر سه شیوه (آموزشی- پژوهشی، آموزشی، و پژوهشی) ارزش یکسانی داشته و می‌توانند در دوره تحصیلی بالاتر ادامه تحصیل دهند.

ماده ۲۵- تعداد واحدهای دوره کارشناسی ارشد در هر سه شیوه (آموزشی-

۴۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشی، آموزشی، و پژوهشی) بر حسب رشته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است.

الف) شیوه آموزشی - پژوهشی

ماده ۲۶- تعداد واحد پایان نامه در این شیوه حداقل ۴ و حداکثر ۶ واحد درسی برای همه رشته‌ها و براساس برنامه مصوب می‌باشد.

ماده ۲۷- پایان نامه

دانشجو موظف است پس از پایان نیم‌سال اول و قبل از شروع نیم‌سال سوم تحصیلی، موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد یا اساتید راهنما و تأیید گروه مربوط انتخاب نماید. موضوع پایان نامه پس از تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده قطعیت می‌یابد.

ب) شیوه آموزشی

ماده ۲۸- در این شیوه تمامی دوره به‌صورت واحدهای درسی بدون پایان نامه خواهد بود که گذراندن حداقل ۲ و حداکثر ۴ واحد سمینار (تحقیق و تتبع نظری) الزامی است.

ج) شیوه پژوهشی

ماده ۲۹- این شیوه پذیرش برای مؤسسات پژوهشی بوده و در مورد مؤسسات آموزشی منوط به تأمین کل هزینه‌ها (انجام تحقیق و حق الزحمه پایان نامه) از محل درآمدهای اختصاصی طرح پژوهشی کاربردی استاد راهنما قابل اجرا می‌باشد.

ماده ۳۰- دانشجو طی نیم‌سال اول موظف است موضوع پژوهش خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۱- تعداد واحدهای درسی در این شیوه ۶ تا ۱۰ واحد است و دانشجو می‌تواند همزمان با واحدهای آموزشی، واحدهای پژوهشی خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه انتخاب نماید.

ماده ۳۲- حضور و غیاب دانشجو در مرحله پژوهش در این شیوه بانظر استاد راهنما و تأیید گروه و براساس تعداد جلسات مشاوره و راهنمایی صورت می‌پذیرد.

ماده ۳۳- روند پیشرفت پژوهش دانشجو در هر نیم‌سال با حضور استاد راهنما، نماینده تحصیلات تکمیلی مؤسسه و یک نفر از اعضای هیأت علمی متخصص به انتخاب مدیر گروه ذی‌ربط، مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

بخش ششم: آموزشی / ۴۳

تبصره ۱- کل واحدهای پایان نامه در این شیوه به سه نیمسال تقسیم شده و دانشجو در هر نیمسال $\frac{1}{3}$ آنها را تحت عنوان بخش اول پایان نامه اخذ می نماید.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی پس از داوری روند پیشرفت پژوهش دانشجو در هر نیمسال نمره ۱۴ است.

تبصره ۳- چنانچه نمره پیشرفت پژوهشی دانشجو در هر ارزیابی کمتر از ۱۲ باشد، وی در آن نیمسال مشروط تلقی می شود.

ماده ۳۴- ارزیابی نهایی در این شیوه، دفاع از پایان نامه است که در آخرین مرحله تحصیل دانشجو انجام می شود.

سایر مقررات

ماده ۳۵- اجرای هر یک از شیوهها «آموزشی- پژوهشی»، «آموزشی» و «پژوهشی» در دوره توسط مؤسسه با مجوز از شورای گسترش آموزش عالی مجاز است.

ماده ۳۶- در مواردی که آیین نامه ساکت است تصمیم گیری بر عهده شورا می باشد.

ماده ۳۷- آیین نامه در برگیرنده اصول و ضوابط کلی دوره کارشناسی ارشد به سه شیوه اجرایی می باشد و مؤسسه موظف است دستورالعمل اجرایی آن را در چارچوب آیین نامه تدوین و پس از تصویب در شورا اجرا کند.

ماده ۳۸- تفسیر آیین نامه برعهده معاونت آموزشی وزارت است و در صورت بروز ابهام، نظر معاونت مذکور مورد استناد قرار خواهد گرفت.

ماده ۳۹- آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد در ۳۹ ماده و ۱۹ تبصره در جلسه ۷۱۴ مورخ ۸۸/۱/۱۵ شورای برنامه ریزی آموزش عالی به تصویب وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری رسید و از نیمسال اول تحصیلی ۸۹-۸۸ به مدت سه سال قابل اجرا است که پس از مدت مذکور با ارزیابی از خروجی های دوره و در صورت موافقت تمدید خواهد شد. با ابلاغ این آیین نامه، کلیه آیین نامه ها و بخشنامه های مغایر با آن ملغی اعلام می شود.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری- محمد مهدی زاهدی

آیین نامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته مصوب

۱۳۷۳/۱۰/۲۵ شورای عالی برنامه ریزی^۱

فصل اول - کلیات

ماده ۱- تعریف

دوره کارشناسی ارشد، یکی از دوره‌های آموزش عالی بالاتر از دوره کارشناسی است، که پس از آن به اجرا درمی‌آید و سرانجام به اعطای مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می‌گردد.

تبصره- در این آیین نامه، به منظور اختصار، به همه دانشگاه‌ها، آموزش عالی، پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی مجاز، که در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری (تحصیلات تکمیلی) فعالیت دارند، «مؤسسه» گفته می‌شود. منظور از کمیته تحصیلات تکمیلی، کمیته‌ها/ شورایی است که در این زمینه، در سطوح گروه یا دانشکده تشکیل می‌شود.

ماده ۲- هدف

هدف از ایجاد دوره کارشناسی ارشد، گسترش دانش و تربیت متخصصان و پژوهشگرانی است، که با فراگیری آموزش‌های لازم و آشنایی با روش‌های پژوهش علمی، مهارت لازم را برای آموزش، پژوهش و خدمات پیدا می‌کنند.

فصل دوم - شرایط ورود

ماده ۳- شرایط ورود به دوره به شرح زیر است:

۱- دانشجویان دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ورودی سال تحصیلی ۱۳۷۴-۱۳۷۳ و بعد از آن تا زمان حکومت آیین نامه مصوب ۸۸/۱/۱۵، مشمول این آیین نامه خواهند بود.

- ۳-۱- داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛
- ۳-۲- داشتن گواهینامه پایان دوره کارشناسی یا بالاتر مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی و یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در رشته‌های مورد قبول (به تشخیص شورای عالی برنامه‌ریزی)؛
- ۳-۳- برخورداری از توانایی جسمی لازم و متناسب با رشته تحصیلی؛
- ۳-۴- موفقیت در آزمون ورودی دوره.
- تبصره** - مدرک معادل کارشناسی برای ورود به این دوره‌ها فاقد اعتبار است.

فصل سوم - واحدهای درسی

- ماده ۴** - تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته، با احتساب واحد پایان‌نامه، برحسب رشته، حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد است.
- تبصره ۱** - چنانچه به تشخیص کمیته تحصیلات تکمیلی، گذراندن تعدادی از واحدهای درسی دوره کارشناسی، به‌عنوان دروس کمبود یا جبرانی، برای دانشجوی، ضروری تشخیص داده شود، وی مکلف است، آن دروس را براساس برنامه مصوب، اضافه بر واحدهای درسی مقرر در دوره کارشناسی ارشد و مطابق این آیین‌نامه بگذراند.
- تعداد دروس جبرانی در هر رشته حداکثر ۲۴ واحد است.
- تبصره ۲** - در انتخاب دروس، اولویت با دروس جبرانی است، تعیین تعداد و نوع دروس و زمان انتخاب آنها در چارچوب برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی، بر عهده کمیته تحصیلات تکمیلی مؤسسه ذی‌ربط است.
- تبصره ۳** - به ازای گذراندن هر ۱۲ واحد درسی از دروس جبرانی، یک نیم‌سال تحصیلی، به طول مدت تحصیلی دانشجوی، افزوده می‌شود.
- ماده ۵** - تعداد واحد پایان‌نامه کارشناسی ارشد، برای همه رشته‌ها بین ۴ تا ۱۰ واحد درسی، مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی است.
- ماده ۶** - دانشجوی دوره کارشناسی ارشد مجاز است در هر نیم‌سال تحصیلی بین ۸ تا ۱۴ واحد درسی را انتخاب کند و در موارد استثنایی، با صلاحدید کمیته تحصیلات تکمیلی، این تعداد می‌تواند به ۱۶ واحد افزایش یابد.

تبصره ۱- در آخرین نیمسال تحصیلی، نام نویسی دانشجو در کمتر از ۸ واحد درسی بلامانع است.

تبصره ۲- دانشجویانی که برخی از دروس دوره کارشناسی ارشد را در دوره کارشناسی گذرانده‌اند نمی‌توانند آن درس با دروس را مجدداً در دوره کارشناسی ارشد بگذرانند. این دانشجویان باید با گرفتن دیگر دروس انتخابی جمع واحدهای درسی خود را به حد نصاب مندرج در برنامه مصوب برسانند.

فصل چهارم- حضور و غیاب

ماده ۷- حضور دانشجو در تمامی برنامه‌های درسی و دیگر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دوره الزامی است. غیبت دانشجو در هر درس نباید از مجموع ساعات آن درس تجاوز کند، در غیراین صورت نمره دانشجو در آن درس صفر محسوب می‌شود.

تبصره- در صورتی که غیبت دانشجو در یک درس، بیش از حد مجاز بوده و از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود، آن درس از مجموعه دروس انتخابی دانشجو حذف می‌شود. در این صورت رعایت حد نصاب ۸ واحد در آن نیمسال الزامی نیست. ولی آن نیمسال از نظر طول تحصیل برای دانشجو یک نیمسال کامل محسوب می‌شود.

ماده ۸- غیبت غیرموجه در امتحان هر درس موجب گرفتن نمره صفر برای آن درس است.

تبصره- در صورتی که غیبت دانشجو در امتحان، از نظر مؤسسه، موجه تشخیص داده شود. درس مزبور حذف می‌شود.

فصل پنجم- طول دوره، مرخصی تحصیلی و انصراف از تحصیل

ماده ۹- طول دوره مدتی است که دانشجو باید دروس تعیین شده در این دوره را با پایان‌نامه براساس مقررات مربوط به اتمام برساند.

طول دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ۲ سال است.

تبصره ۱- کمیته تحصیلات تکمیلی می‌تواند، در صورت لزوم و حسب مورد یک و

بخش ششم: آموزشی / ۴۷

حداکثر تا دو نیمسال تحصیلی به طول دوره دانشجوی اضافه کند.

تبصره ۲- چنانچه مؤسسه نتواند حداقل واحدهای درسی را در یک نیمسال تحصیلی ارایه دهد، به نسبت کسر واحدهای ارایه شده، به طول دوره دانشجوی افزوده می‌شود. در هر صورت طول دوره تحصیل نباید از سه سال تجاوز نماید.

ماده ۱۰- دانشجوی دوره کارشناسی ارشد می‌تواند حداکثر برای یک نیمسال تحصیلی، با کسب موافقت دانشگاه، از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱- مدت مرخصی تحصیلی جزو سنوات تحصیلی دانشجوی محسوب می‌شود.

تبصره ۲- درخواست مرخصی باید قبل از شروع نام‌نویسی در هر نیمسال تحصیلی به مؤسسه مربوط تسلیم و موافقت آن مؤسسه کسب گردد. موافقت مؤسسه با مرخصی تحصیلی دانشجوی با توجه به وضعیت تحصیلی وی صورت می‌گیرد و منوط به این است که ادامه تحصیل دانشجوی از آن به بعد با مشکل مواجه نشود.

تبصره ۳- در صورتی که دانشجوی بدون کسب موافقت مؤسسه حتی برای یک نیمسال، ترک تحصیل نماید از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۱۱- دانشجوی می‌تواند به هر دلیل، از تحصیل اعلام انصراف نماید. در این صورت باید درخواست خود را مبنی بر انصراف به مؤسسه تسلیم نماید. چنانچه دانشجوی بعد از یک ماه درخواست خود را پس نگیرد، آن مؤسسه نسبت به صدور گواهی انصراف اقدام می‌نماید.

تبصره- دانشجوی انصرافی یا اخراجی موظف است به تعهداتی که سپرده است عمل نماید. به هر حال صدور هرگونه گواهی‌نامه و تسلیم ریز نمرات و دریافت مجوز شرکت مجدد در آزمون ورودی منوط به تسویه حساب دانشجوی، با مؤسسه ذی‌ربط است.

فصل ششم - ارزشیابی

ماده ۱۲- حداقل نمره قبولی در هر درس اعم از دروس دوره و دروس جبرانی در دوره کارشناسی ارشد، ۱۲ است.

تبصره ۱- اگر نمره دانشجوی در یک درس انتخابی کمتر از ۱۲ باشد، می‌تواند با

۴۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

موافقت استاد راهنما به جای آن درس، درس دیگری را انتخاب نماید.

تبصره ۲- در مواردی که ارزشیابی دانشجو در یک درس موکول به فعالیت‌هایی باشد که با تشخیص استاد مربوط انجام آن در طول یک نیم‌سال تحصیلی ممکن نیست، نمره دانشجو در آن درس ناتمام محسوب می‌شود، در این صورت باید نمره دانشجو در این درس، حداکثر تا پایان نیم‌سال تحصیلی بعد، توسط استاد ذی‌ربط به نمره قطعی تبدیل و در کارنامه وی ثبت شود.

ماده ۱۳- میانگین نمرات دروس دانشجو در دوره کارشناسی ارشد در هر نیم‌سال تحصیلی نباید از ۱۴ کمتر باشد. اگر میانگین نمرات دانشجو در دو نیم‌سال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد، آن دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۵- نمره دروس پیش‌نیاز یا جبرانی در کارنامه دانشجو، جداگانه ثبت می‌شود اما در احتساب میانگین نمرات نیم‌سال تحصیلی و میانگین نمرات نیم‌سال کل نمرات دانشجو منظور نمی‌شود.

ماده ۱۴- میانگین کل نمرات دانشجو در پایان دوره نباید از ۱۴ کمتر باشد. در غیر این صورت فارغ‌التحصیل دوره کارشناسی ارشد شناخته نمی‌شود.

تبصره ۱- دانشجویی که پس از گذراندن کلیه واحدهای درسی دوره، میانگین کل نمرات او از ۱۴ کمتر باشد، در صورتی که حداکثر مدت مجاز تحصیل وی به پایان نرسیده باشد، می‌تواند تا ۱۶ واحد از دروسی را که در آنها نمره کمتر از ۱۴ گرفته است، فقط در یک نیم‌سال تحصیلی تکرار کند و در صورت جبران کمبود میانگین کل، فارغ‌التحصیل شود.

«دانشجویی که به هر دلیل نتواند از این فرصت استفاده کند از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می‌شود.^۱»

تبصره ۲- به موجب مصوبه جلسه ۳۷۱ مورخ ۷۷/۱۲/۲ شورای عالی برنامه‌ریزی حذف شده است.

تبصره ۳- دانشجویان دوره‌های کارشناسی ارشد که به هر دلیل از ادامه تحصیل

۱- اصلاحیه مصوبه جلسه ۳۷۱ مورخ ۷۷/۱۲/۲ شورای عالی برنامه‌ریزی

بخش ششم: آموزشی / ۴۹

محروم می‌شوند، چنانچه با دانشگاه محل تحصیل خود تسویه حساب کنند، می‌توانند مجدداً در آزمون ورودی دوره‌های کارشناسی ارشد شرکت نمایند.

در صورت قبولی در آزمون، واحدهای درسی قبلی آنها، پس از ارزیابی و تطبیق با برنامه‌های مصوب از آنان پذیرفته می‌شود. ارزیابی دروس و تطبیق واحدها بر عهده دانشگاه یا مؤسسه پذیرنده است و به ازای هر ۱۲ واحد که پذیرفته می‌شود یک نیم‌سال از طول مدت مجاز تحصیل دانشجو کاسته می‌شود.

پذیرش واحدهای درسی قبلی این دانشجویان منوط به احراز سه شرط زیر است:

- ۱- داشتن مجوز از شورای گسترش آموزش عالی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت و درمان و آموزش پزشکی حسب مورد؛
- ۲- پذیرش دانشجو از طریق آزمون سراسری؛
- ۳- اجرای برنامه‌های مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی.^۱

فصل هفتم - پایان نامه

ماده ۱۵- تهیه پایان‌نامه آخرین بخش دوره کارشناسی ارشد است که طی آن دانشجو موظف است، در یک زمینه مربوط به رشته تحصیلی خود، زیر نظر استاد راهنما، به تحقیق و تتبع بپردازد.

ماده ۱۶- استاد راهنما با پیشنهاد دانشجو و موافقت استاد در تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی، از اعضای هیأت علمی مؤسسه یا خارج از مؤسسه با حداقل مرتبه استادیاری تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- چنانچه استاد راهنما، خارج از مؤسسه آموزش عالی انتخاب شود به جای شرط استادیاری داشتن مدرک دکترای الزامی است.

تبصره ۲- در رشته‌هایی که استادیار به تعداد کافی وجود ندارد، استاد راهنما را می‌توان با تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین مریبان برجسته مؤسسه و دارای حداقل ۱۰ سال سابقه کار مفید آموزشی و پژوهشی انتخاب کرد.

۱- الحاقی مصوب جلسه ۳۳۴ مورخ ۷۵/۱۰/۲۳ شورای عالی برنامه‌ریزی

۵۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۱۷- دانشجوی موظف است پس از پایان نیمسال اول و قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد راهنما انتخاب کند. موضوع پایان نامه پس از تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی قطعیت می یابد.

ماده ۱۸- استاد مشاور پیشنهاد استاد راهنما و پس از تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان مربوط انتخاب می شود.

ماده ۱۹- ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاعیه توسط هیأت داوران، متشکل از استاد راهنما، استاد مشاور و حداقل یک نفر نماینده کمیته تحصیلات تکمیلی و دو نفر از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان داخل یا خارج مؤسسه صورت می گیرد.

ماده ۲۰- پایان نامه توسط هیأت داوران در پنج درجه ارزشیابی شده و به هر درجه نمره ای تعلق می گیرد و این نمره در میانگین کل نمرات دانشجوی محاسبه می شود:

نمره از ۱۸ تا ۲۰: عالی؛

نمره از ۱۶ تا ۱۸: بسیار خوب؛

نمره از ۱۴ تا ۱۶: خوب؛

نمره از ۱۲ تا ۱۴: قابل قبول؛

نمره از ۱۲ کمتر: غیرقابل قبول.

ماده ۲۱- دانشجوی پس از انتخاب پایان نامه، تا زمانی که آن را به پایان نرسانده است موظف است براساس تقویم دانشگاهی در نیمسال های بعد نیز برای آن ثبت نام نماید. در این حال نمره پایان نامه در آخرین نیمسال تحصیلی، وارد کارنامه دانشجوی می شود و در میانگین نمرات او منظور خواهد شد.

ماده ۲۲- در صورتی که پایان نامه، از نظر هیأت داوران، غیرقابل قبول تشخیص داده شود، دانشجوی می تواند در مدتی که از حداکثر مدت مجاز تحصیل وی تجاوز نکند، پایان نامه خود را کامل و بار دیگر زمانی که هیأت داوران تعیین می کنند از آن دفاع نماید. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود با موفقیت دفاع کند از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می شود.^۱

بخش ششم: آموزشی / ۵۱

اعطای گواهی گذراندن واحدهای درسی دوره به دانشجویی که به هر دلیل از ادامه تحصیل باز می‌ماند حسب درخواست دانشجو بلامانع است.^۱

بموجب مصوبه جلسه ۲۸۷ مورخ ۷۳/۸/۲۹ شورای عالی برنامه‌ریزی واحد رساله در دوره کارشناسی ارشد بین ۴ تا ۱۰ واحد است.

فصل هشتم - سایر مقررات

ماده ۲۳- انتقال و تغییر رشته در دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته ممنوع است.

ماده ۲۴- در صورتی که ارایه برخی از دروس، در یک رشته و در یک زمان معین، در مؤسسه مبدأ ممکن نباشد، دانشجو می‌تواند، آن دروس را با موافقت استاد راهنما و تأیید کمیته تحصیلات تکمیلی، در یکی از مؤسسات آموزش عالی دیگر که مجری دوره است به‌صورت مهمان بگذراند.

در این حال کسب موافقت مؤسسه مقصد هم ضروری است و تعداد واحدهای درسی دانشجوی مهمان در یک مؤسسه نباید از نصف واحدهای درسی دوره تجاوز نماید.

ماده ۲۵- آیین‌نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد در ۸ فصل و ۲۵ ماده و ۲۳ تبصره در دویست و نود و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۳/۱۰/۲۵ به تصویب رسید. این آیین‌نامه از ابتدای سال تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ در همه دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی سراسر کشور لازم‌الاجرا است و از تاریخ ابلاغ آن، آیین‌نامه قبلی و تمام مقررات و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های مغایر یا آن برای دانشجویان مشمول این آیین‌نامه لغو می‌گردد. دانشجویان ورودی سال‌های قبل از سال تحصیلی ۱۳۷۳-۷۴ نیز می‌توانند با موافقت شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه وضعیت خود را با آیین‌نامه جدید تطبیق داده و براساس آن فارغ‌التحصیل شوند.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

۱- تبصره مذکور مصوبه جلسه ۳۷۱ مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۲ شورای عالی برنامه‌ریزی به شرح فوق تغییر یافته است.

آیین نامه دوره دکترا (Ph.D) مصوب ۱۳۸۹/۸/۸ شورای برنامه ریزی آموزش عالی^۱

مقدمه

رشد پر شتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی و اقتصادی به خصوص اهداف برنامه های توسعه و سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجو در دوره دکترا، در صدر اولویتهای کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش روی، آخرین آیین نامه آموزشی دوره دکترا، مورد تجدیدنظر قرار گرفت و در نهایت، پس از جمع آوری نظریه های کارشناسی و بررسی در جلسات مختلف کارگروه آموزشی، آیین نامه جدید دوره دکترا به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» تدوین شد. لازم به تأکید است که برگزاری هر یک از شیوه ها، صرفاً با مجوز شورای گسترش آموزش عالی مجاز خواهد بود، البته در شیوه پژوهش محور، طرح های پژوهشی، پس از تصویب در کمیته های تخصصی و تعیین کارفرمای مشخص و پیش بینی اعتبارات آن، که باید از اعتبارات خارج از مؤسسه تأمین شده باشد، اجرا خواهد شد.

۱- با توجه به اعتبار این آیین نامه از سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰، دانشجویان دوره دکتری ورودی نیم سال های اول و دوم سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ مشمول آیین نامه دوره دکتری مصوب ۱۳۸۸/۳/۳۰ شورای برنامه ریزی آموزش عالی که بعد از این آیین نامه در مجموعه درج گردیده است، خواهند بود. دانشجویان دوره دکتری قبل از سال ۱۳۸۸ مشمول آیین نامه دوره دکتری مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۷ شورای برنامه ریزی آموزش عالی که در ادامه درج گردیده است، می باشند.

بخش ششم: آموزشی / ۵۳

ماده ۱- برای رعایت اختصار، تعاریف زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکترا: منظور دوره دکترای تخصصی (Ph.D) است.

مؤسسه: منظور هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت مجازند دوره دکترا برگزار کنند.

گروه: منظور کوچکترین واحد سامانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین‌نامه: منظور، آیین‌نامه دوره دکتراست.

طرح پژوهشی تقاضا محور: طرح پژوهشی، دارای کارفرمای مشخص است که برابر قرارداد، اجرای آن به مؤسسه واگذار و اعتبارات کامل پروژه به همراه هزینه‌های نظارت بر آن توسط کارفرما تأمین و نتیجه کار نیز تحویل گرفته می‌شود.

کمیته راهبری: منظور کمیته‌ای است که هدایت رساله دانشجوی در شیوه آموزشی-پژوهشی، استاد راهنما و دو نفر عضو هیأت علمی با انتخاب گروه و در شیوه پژوهشی، مسؤول گروه، معاون پژوهشی و کارفرما بر عهده دارد.

هیأت داوران: منظور هیأتی است که ارزیابی نهایی رساله دانشجوی در دوره دکترا را بر عهده دارد.

شورا: منظور شورای تحصیلات تکمیلی یا آموزشی دانشگاه در شیوه آموزشی-پژوهشی و بر حسب مورد شورای پژوهشی مؤسسه در شیوه پژوهشی است.

ماده ۲- دوره دکترا بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند. این دوره به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» برگزار می‌شود.

تبصره- مؤسسه‌های پژوهشی با داشتن برنامه پنج‌ساله مصوب هیأت امناء و زیرساخت‌های لازم و تبدیل پژوهش‌های مورد نیاز دستگاه‌های متقاضی به پروژه‌های پژوهشی می‌توانند دوره دکترا پژوهشی را اجرا کنند و دانشگاه‌ها نیز به ازای هر ۵ نفر دانشجوی دکترای آموزشی-پژوهشی می‌توانند یک نفر دانشجوی دکترا به شیوه پژوهش‌محور جذب کنند مشروط بر این که استاد راهنما طرح پژوهشی تقاضامحور داشته باشد.

ماده ۳- شرایط پذیرش

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مورد تأیید «وزارت»؛

ج) داشتن صلاحیت علمی؛

د) داشتن توانایی در زبان خارجی.

تبصره - نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی در زبان خارجی براساس آیین‌نامه آزمون‌های نیمه متمرکز ورودی دکترا مصوب وزارت تعیین می‌شود.

ماده ۴- ظرفیت پذیرش دانشجو با توجه به تعداد استاد راهنما که حداقل در مرتبه استادیار با حداقل دو سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و راهنمایی دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد باشد، تعیین می‌شود و مسؤولیت راهنمایی هر دانشجو از ابتدا بر عهده استاد راهنماست که به درخواست دانشجو و موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود.

تبصره ۱- شرایط تعیین استاد راهنما در شیوه پژوهشی به جای دو سال سابقه تدریس، به پایان رساندن دو طرح پژوهشی به‌عنوان مجری می‌باشد که حداقل یک طرح باید پژوهشی تقاضامحور خاتمه‌یافته و یا در درست اقدام باشد.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤولیت راهنمایی رساله دانشجو را دو استاد راهنما (مشروط به این‌که استاد راهنمای اول «اصلی» حداقل ۶۰ درصد مسؤولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد) به‌طور مشترک عهده‌دار می‌شوند.

تبصره ۳- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما می‌توان یک یا دو استاد مشاور برای هدایت دانشجو تعیین کرد.

تبصره ۴- در شرایط خاص و به تشخیص شورای مؤسسه، انتخاب استاد راهنما و مشاور از بین متخصصان (با مدرک دکترا) خارج از مؤسسه نیز بلامانع است.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکترا ۳۶ واحد است که در شیوه آموزشی-پژوهشی ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است و در شیوه پژوهشی نیز ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی و مرتبط با موضوع رساله

بخش ششم: آموزشی / ۵۵

دانشجو و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱- تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما و تأیید گروه صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲- واحدهای درسی به‌منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۳- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ تا ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها، ۱۶ از ۲۰ است. ولی چنانچه میانگین، دانشجو کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز خواهد بود با نظر استاد راهنما، حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی، برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۴- در شرایط خاص و در صورت نیاز به تشخیص استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط دانشجو موظف است حداکثر تا ۶ واحد درسی را به‌عنوان جبرانی بگذراند. نمره دروس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

ماده ۶- موضوع رساله: دانشجو موظف است در شیوه آموزشی-پژوهشی تا پایان نیم‌سال اول و در شیوه پژوهشی از طرح‌های پژوهشی تقاضامحور همزمان با پذیرش، موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و پس از تصویب شورا، فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره- طرح پیشنهادی رساله دانشجو در شیوه آموزشی-پژوهشی تا پایان نیم‌سال سوم و در شیوه پژوهشی، در طول نیم‌سال اول و پس از تصویب شورا رسمیت می‌یابد و قابل اجرا است.

ماده ۷- ارزیابی جامع

ارزیابی جامع به‌منظور احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو است که در شیوه آموزشی-پژوهشی، دانشجو باید با نظارت معاون آموزشی مؤسسه در یک آزمون که شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی است، شرکت کند. این آزمون باید به‌گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از

۵۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

نظر اساتید راهنما و مشاور و ۳ نفر از اعضای هیأت علمی با پیشنهاد گروه و تأیید معاون آموزشی مؤسسه برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود و در شیوه پژوهشی، احراز قابلیت‌های پژوهشی دانشجوی براساس روند پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی است که در پایان هر دو نیم‌سال تحصیلی از سوی کمیته راهبری سنجیده می‌شود.

تبصره ۱- میانگین نمرات دانشجوی در شیوه آموزشی- پژوهشی در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد. دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد، تنها یک بار دیگر می‌تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

تبصره ۲- میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی در شیوه پژوهشی به صورت قابل قبول و غیرقابل قبول سنجیده می‌شود. در صورت احراز درجه قابل قبول از سوی کمیته راهبری، دانشجوی می‌تواند به فعالیت‌های پژوهشی خود ادامه دهد.

تبصره ۳- چنانچه میزان پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی دانشجوی در شیوه پژوهشی از سوی کمیته راهبری غیرقابل قبول سنجیده شود، تنها یک نیم‌سال به وی فرصت داده خواهد شد تا روند فعالیت‌های پژوهشی خود را به سطح قابل قبول ارتقای دهد. در غیراین صورت، از ادامه تحصیل محروم خواهد شد.

ماده ۸- دانشجوی پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل یک مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی- پژوهشی و دو مقاله برای دانشجویان شیوه پژوهشی در مجلات علمی- پژوهشی دارای نمایه معتبر بین‌المللی و همچنین در شیوه پژوهشی، باید استاد راهنما، مسؤولیت کفایت کار انجام شده دانشجوی را برای پاسخ‌گویی به کار فرما یا دستگاه اجرایی بپذیرد)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱- در شرایط خاص و در صورتی که دانشجویان هر دو شیوه از تولید دانش فنی، ثبت اختراع، اکتشاف و نوآوری «ارزیابی و تأیید شده توسط مراجع ذیصلاح علمی»، آثار بدیع هنری، کتاب تألیفی و تصنیفی «مورد تأیید دستگاه متقاضی» برخوردار باشند پس از تأیید هیأت داوران و شورا از آرایه مقاله معاف خواهند بود.

تبصره ۲- نحوه تشکیل و شرح وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای

مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۳- ترکیب هیأت داوران عبارت از استاد یا اساتید راهنما یا اساتید مشاور، ۳ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده که باید یک نفر از آنان حداقل دانشیار و از مؤسسه‌های خارج از مؤسسه مجری باشد. در شیوه پژوهشی، دستگاه متقاضی می‌تواند یک نفر را به‌عنوان استاد مشاور معرفی کند که مشاور دانشجو در دفاع و داوری‌ها باشد و به‌عنوان عضو هیأت داوران در جلسات حضور داشته باشد.

ماده ۹- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش انجام می‌شود و در نتیجه آن، به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (در یکی از سطوح: عالی، بسیار خوب، خوب)؛

ب) غیرقابل قبول.

تبصره - چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط این که از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به‌عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۱۰- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود به دریافت درجه دکترا نایل می‌شود؛

تبصره - مدرک دوره دکترا حسب مورد با ذکر شیوه (آموزشی - پژوهشی یا پژوهشی) صادر می‌شود.

ماده ۱۱- مدت مجاز تحصیل در دوره دکترا در شیوه آموزشی، پژوهشی حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهارسال و نیم و در شیوه پژوهشی حداقل ۳ سال و حداکثر ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، در هر دو شیوه می‌توان حداکثر تا یک نیم‌سال تحصیلی به این مدت افزود.

تبصره - در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد

۵۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

استاد راهنمای دانشجوی و تأیید شورای مؤسسه، کمیسیون بررسی موارد خاص بر حسب مورد با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجوی را بررسی می‌کند و متناسب با فعالیت‌های کمی و کیفی و علمی دانشجوی، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری خواهد کرد؛ بر این اساس مدت مذکور جزو حداکثر مجاز تحصیل دانشجوی محسوب می‌شود.

ماده ۱۲- در موارد زیر دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکترا محروم می‌شود:
(الف) میانگین کل نمره‌های درسی دانشجوی (با رعایت تبصره ۳ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛
(ب) رساله دانشجوی (با رعایت تبصره ماده ۹) و دفاع مجدد «غیرقابل قبول» ارزیابی شود؛
(ج) مدت مجاز تحصیل دانشجوی (با رعایت تبصره ماده ۱۱) به پایان برسد؛
(د) صلاحیت علمی دانشجوی برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو ارزیابی جامع (با رعایت تبصره ۳، ماده ۷) احراز نشود.

تبصره - در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکترا، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجوی صادر کند.

ماده ۱۳- این آیین‌نامه در بر گیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکتراست و مؤسسه موظف است، شیوه‌نامه‌های اجرایی را به‌گونه‌ای تدوین کند که ضمن تحقق اصول کلی آیین‌نامه شروطی مغایر با آیین‌نامه برای دانش‌آموختگان ایجاد نشود.
تبصره - تفسیر مواد این آیین‌نامه بر عهده معاونت آموزشی است و در موارد مربوط به ارزیابی رساله و قابلیت‌های پژوهشی با هماهنگی معاونت پژوهشی است.

ماده ۱۴- «وزارت» و مؤسسه به تناسب وظایف خود، شیوه‌نامه‌های نظارت بر اجرای دوره دکترا را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۵- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۵ ماده و ۲۲ تبصره در جلسه ۷۷۵ مورخ ۸/۸/۸۹ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی تصویب شد و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹ و پس از آن در دوره دکترا پذیرفته می‌شوند، لازم‌الاجرا است و از تاریخ اجرا، کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو می‌شود.

وزیر علوم و تحقیقات و فناوری - کامران دانشجو

آیین‌نامه دوره دکترا (Ph.D) مصوب ۸۸/۳/۳۰ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی^۱

مقدمه

رشد پر شتاب علم و فناوری و تحولات عظیم اجتماعی، اقتصادی به‌خصوص اهداف برنامه‌های توسعه و سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران، شرایطی را برای دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پدید آورده است که وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای ایجاد تحول راهبردی در علم و فناوری و توجه بیشتر به پژوهش، تربیت نیروهای متعهد، متخصص و ماهر را از طریق تنوع در شیوه پذیرش دانشجویان دوره دکترا، در صدر اولویتهای کاری خود قرار داده است.

برای نیل به اهداف پیش‌روی، آخرین آیین‌نامه آموزشی دوره دکترا، که از سال ۱۳۸۴ بدان استناد می‌شد، مورد تجدیدنظر قرار گرفته است و در نهایت، پس از جمع‌آوری، نظریه‌های کارشناسی از دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و بررسی در جلسات مختلف کارگروه آموزشی، آیین‌نامه جدید دوره دکترا به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» تدوین شد.

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکترا: منظور، دوره دکترا (Ph.D) است.

مؤسسه: منظور، هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور

است که مطابق مقررات وزارت، مجازند دوره دکترا را برگزار کنند.

۱- دانشجویان دوره دکتری ورودی نیم‌سال‌های اول و دوم سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ مشمول این آیین‌نامه خواهند بود.

۶۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

گروه: منظور، کوچک‌ترین، واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.
آیین‌نامه: منظور، آیین‌نامه دوره دکترا است.

ماده ۲- دوره دکترا، بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند و به دو شیوه «آموزشی-پژوهشی» و «پژوهشی» اجرا می‌شود.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکترا به شرح زیر است:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد، یا دکترا حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد؛

ج) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته موردنظر؛

د) احراز توانایی در زبان خارجی.

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد؛ با اینحال نحوه احراز توانایی در زبان خارجی نباید به گونه‌ای باشد تا مانع دانش‌آموختگی دانشجویان دارای استعداد درخشان که در یک زبان خارجی قوی نیستند، بشود؛

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادهای درخشان وزارت، می‌تواند برای پذیرش داوطلبان مشمول تعریف «استعداد درخشان» در دوره دکترا، ضوابط ویژه‌ای را تصویب کند؛

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نامنویسی در دوره دکترا، دانشجوی دوره دکترا نامیده می‌شود.

ماده ۴- مسؤلیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیم‌سال تحصیلی بر عهده «استاد راهنما» است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود؛

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤلیت

بخش ششم: آموزشی / ۶۱

راهنمایی رساله دانشجوی را بیش از یک استاد به طور مشترک عهده‌دار می‌شوند؛
تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما یا اساتید راهنما یک یا چند نفر از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان با مدرک دکترا به‌عنوان «استاد مشاور» یا اساتید مشاور رساله دانشجوی تعیین می‌شوند؛

تبصره ۳- در شرایط خاص و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه استاد راهنما و مشاور می‌توانند از متخصصان با مدرک دکترا، از خارج از مؤسسه نیز انتخاب شوند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکترا ۳۶ واحد است که با شیوه آموزش ۱۲ تا ۱۸ واحد آن واحدهای درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است و با شیوه پژوهشی ۳ تا ۸ واحد آن واحدهای درسی و ۲۸ تا ۳۳ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱- تعیین حداقل و حداکثر واحدهای درسی در شیوه پژوهشی در هر زمانی از دوره تحصیلی با تشخیص و نظر استاد راهنما و تأیید گروه صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲- واحدهای درسی به‌منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۳- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ تا ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه دروسها، ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های درس‌های گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی، برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۴- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص و پیشنهاد استاد راهنما یا اساتید راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است تعدادی از دروس را حداکثر تا ۶ واحد از دروس را به‌عنوان "درس‌های جبرانی" بگذراند و نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

ماده ۶- موضوع رساله: دانشجو در شیوه «آموزشی-پژوهشی» تا پایان نیم‌سال

۶۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوم و در شیوه پژوهشی، همزمان با پذیرش و از همان نیمسال اول، موظف است موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

ماده ۷- ارزیابی جامع: احراز قابلیت‌های آموزشی، و پژوهشی دانشجوی برای آغاز فعالیت‌های پژوهشی است؛ در این مرحله دانشجو باید با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و یا پژوهشکده در یک آزمون که شامل دو یا سه درس اصلی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی باشد، شرکت کند. این آزمون باید به گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو از نظر اساتید راهنما و مشاور و ۲ نفر از اعضای هیأت علمی برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود.

تبصره- میانگین نمرات دانشجو در ارزیابی جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد؛ دانشجویی که میانگین ارزیابی جامع وی کمتر از ۱۶ باشد تنها یکبار دیگر می‌تواند در ارزیابی جامع شرکت کند.

ماده ۸- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما یا اساتید راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (چاپ حداقل دو مقاله برای دانشجویان در شیوه آموزشی در مجلات علمی- پژوهشی معتبر و دارای نمایه معتبر بین‌المللی)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱- در شرایط خاص و با تأیید هیأت داوران و شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه (تولید دانش فنی، ثبت اختراع تأیید شده توسط سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران و آثار بدیع هنری) می‌تواند جایگزین چاپ مقاله در شیوه آموزشی شود.

تبصره ۲- در شیوه پژوهشی دانشجو باید به انجام یک طرح کاربردی پردازد که دستاورد آن رافع یکی از نیازهای دستگاه‌های اجرایی بوده و پس از تأیید آن دستگاه قابل دفاع می‌باشد. دستاوردها شامل: (ساخت یک نمونه «پروتوتایپ» از یک وسیله یا دستگاه که نمونه داخلی نداشته باشد با تأیید وزارت صنایع یا سازمان‌های وابسته به آن وزارتخانه، تولید و ارایه روش کشت، داشت و برداشت یک رقم زراعی بهینه یا پر محصول یا گیاه با ویژگی‌های ژنتیکی مطلوب با تأیید وزارت جهاد کشاورزی، ارایه یک دانش فنی مورد تقاضای مشتری، ثبت یک اختراع (پتنت) با تأیید سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، ارایه یک روش جدید درمانی یا پیش‌گیری یا تشخیص با تأیید

بخش ششم: آموزشی / ۶۳

دستگاه‌ها و مراجع ذی‌صلاح داخلی، طراحی و اجرای یک شیوه جدید معماری-هنری با تأیید فرهنگستان هنر.

تبصره ۳- وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۴- هیأت داوران عبارتند از استاد یا اساتید راهنما، استاد یا اساتید مشاور ۲ نفر عضو هیأت علمی در رشته مربوط با درجه حداقل استادیاری به انتخاب شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه یا شورای آموزشی و یا پژوهشی پژوهشکده که باید یک نفر از آنها حداقل دانشیار و از مؤسسه‌های خارج از دانشگاه باشد.

تبصره ۵- در شیوه پژوهشی علاوه بر ترکیب هیأت داوران در تبصره ۴ حضور نماینده دستگاه اجرایی سفارش دهنده پروژه الزامی است.

ماده ۹- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله براساس ماده ۸ و تبصره ۱ برای شیوه «آموزشی-پژوهشی» و تبصره ۲ همان ماده برای شیوه «پژوهشی» انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛

ب) غیرقابل قبول.

تبصره - چنانچه رساله دانشجو «غیرقابل قبول» ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط این که از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۱۰- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه «قبول» از رساله خود دانش‌آموخته دوره دکترا شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکترا نایل می‌شود:

تبصره - مدرک دکترا در هر دو شیوه، ارزش یکسانی دارد و دانش‌آموختگان در هر یک از شیوه‌های فوق از مزایای استخدامی مترتب بر آن بهره‌مند خواهند شد.

ماده ۱۱- دانش‌آموختگان دوره دکترا در شیوه پژوهشی می‌توانند به‌عنوان استادیار

۶۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

پژوهشی در پژوهشگاه‌ها و پژوهشکده‌های وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا مؤسسه‌های تحقیقاتی مستقل وزارتخانه‌ها و نیز پژوهشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی خصوصی و نیز در مراکز تحقیقاتی و گروه‌های پژوهشی و پژوهشکده‌های وابسته به دانشگاه جذب شوند.

ماده ۱۲- مدت مجاز تحصیل در هر دو شیوه دوره دکترا، حداقل سه‌ونیم‌سال و حداکثر چهار و نیم‌سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، حداکثر تا یک‌نیم‌سال تحصیلی به این مدت افزوده خواهد شد.

تبصره- در صورتی که دانشجو بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجو کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت‌های علمی دانشجو، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۱۳- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکترا محروم می‌شود:

الف) میانگین کل نمره‌های درس‌هایی که دانشجو گذرانده است (با رعایت تبصره ۳ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛

ب) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۷) احراز نشود؛

ج) رساله دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۹)، «غیرقابل قبول» ارزیابی شود؛

د) مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت تبصره ماده ۱۲) به پایان برسد.

تبصره- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکترا مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجو صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۴- این آیین‌نامه در برگیرنده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکترا است و مؤسسه، موظف است دستورالعمل‌های اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند.

تبصره- تفسیر مواد این آیین‌نامه بر عهده معاون آموزشی وزارت است و در صورت

بخش ششم: آموزشی / ۶۵

بروز ابهام در مفاد آن، نظر معاونت مذکور مورد استناد افراد خواهد بود.

ماده ۱۵- وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعمل‌های نظارت بر اجرای دوره دکترا را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۶- اجرای هر یک از شیوه‌ها، صرفاً با مجوز شورای گسترش آموزش عالی مجاز است. شیوه پژوهشی، خاص پژوهشگاه‌ها، مؤسسه‌های پژوهشی مستقل و وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است که باید برای پروژه‌های دکترا طرح‌های برون مؤسسه‌ای داشته باشند و در صورتی که دانشگاه‌ها متقاضی باشند، باید برای اجرای این شیوه، کلیه هزینه‌های دوره را از درآمدهای اختصاصی مرتبط با صنعت تأمین کنند.

ماده ۱۷- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۷ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه ۷۲۱ مورخ ۸۸/۳/۳۰ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی به تصویب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ و پس از آن در دوره دکترا پذیرفته می‌شوند، به مدت ۵ سال لازم‌الاجراست و از تاریخ اجرا، کلیه بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مغایر با این آیین‌نامه لغو می‌شود.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - محمد مهدی زاهدی

آیین‌نامه دوره دکترا (Ph.D) مصوب ۱۳۸۴/۱/۲۷ شورای عالی برنامه‌ریزی^۱

مقدمه

به منظور تعیین ضوابط کلی دوره دکترا (Ph.D) در نظام آموزش عالی کشور و با توجه به سیاست وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در تفویض اختیار به دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی "آیین‌نامه دوره دکترا (Ph.D)" طبق مواد ذیل تدوین می‌شود:

ماده ۱- برای رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: منظور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

دوره دکترا: منظور، دوره دکترا (Ph.D) است.

مؤسسه: منظور، هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که مطابق مقررات وزارت مجازند دوره دکترا را برگزار کنند.

گروه: منظور کوچکترین واحد سازمانی آموزشی یا پژوهشی مؤسسه است.

آیین‌نامه: منظور آیین‌نامه دوره دکترا است.

ماده ۲- دوره دکترا بالاترین دوره تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند.

ماده ۳- ضوابط ورود داوطلبان به دوره دکترا به شرح زیر است:

الف) داشتن شرایط عمومی ورود به آموزش عالی؛

۱- دانشجویان دوره دکتری ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۴-۱۳۸۵ و بعد از آن و قبل از سال تحصیلی ۱۳۸۸-۱۳۸۹ مشمول این آیین‌نامه خواهند بود.

بخش ششم: آموزشی / ۶۷

ب) داشتن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد یا دکترا حرفه‌ای که حسب مورد به تأیید وزارت یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد؛
ج) احراز صلاحیت علمی برای ورود به رشته مورد نظر؛
د) احراز توانایی در زبان خارجی.

تبصره ۱- نحوه احراز صلاحیت علمی و توانایی داوطلبان در زبان خارجی براساس دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

تبصره ۲- شورای هدایت استعدادها درخشان وزارت می‌تواند برای پذیرش داوطلبان مشمول تعریف "استعداد درخشان" در دوره دکترا ضوابط ویژه‌ای را تصویب کند.

تبصره ۳- داوطلب پس از دریافت پذیرش از مؤسسه و نام نویسی در دوره دکترا، دانشجوی دوره دکترا نامیده می‌شود.

ماده ۴- مسؤولیت راهنمایی دانشجو از نخستین نیم‌سال تحصیلی بر عهده "استادراهنما" است که به درخواست دانشجو از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه استادیاری و بالاتر و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید گروه ذی‌ربط تعیین می‌شود.

تبصره ۱- در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه، مسؤولیت راهنمایی رساله دانشجو را بیش از یک استاد راهنما به‌طور مشترک، عهده‌دار می‌شوند.

تبصره ۲- در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما، یک یا چند تن از اعضای هیأت علمی یا سایر متخصصان به‌عنوان "استاد مشاور" رساله دانشجو تعیین می‌شوند.

ماده ۵- مجموع واحدهای دوره دکترا ۳۶ واحد است که ۱۲ تا ۱۸ واحد آن درسی و ۱۸ تا ۲۴ واحد آن مربوط به رساله است که در برنامه درسی مصوب هر رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱- واحدهای درسی به‌منظور تسلط بر مفاهیم نوین هر رشته و تقویت توان علمی دانشجو برای اجرای فعالیت‌های پژوهشی دوره، با نظر استاد راهنما و براساس برنامه درسی مصوب هر رشته انتخاب می‌شود.

تبصره ۲- حداقل نمره قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمره‌های دانشجو در همه درس‌ها ۱۶ از ۲۰ است. این میانگین براساس نمره‌های

۶۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

درس‌های گذرانده شده محاسبه می‌شود و در صورتی که مقدار آن کمتر از ۱۶ باشد، دانشجو مجاز است با نظر استاد راهنما حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درس‌هایی را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذرانند.

تبصره ۳- در شرایط خاص و در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، دانشجو موظف است تعدادی از درس‌های دوره کارشناسی ارشد را به‌عنوان "درس‌های جبرانی" بگذرانند. گذراندن این درس‌ها اجباری است اما نمره آنها در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

ماده ۶- دانشجو موظف است تا پایان نیم‌سال اول تحصیلی موضوع رساله خود را با هماهنگی استاد راهنما تعیین و فعالیت پژوهشی خود را آغاز کند.

تبصره - چگونگی ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی (ارزیابی جامع) و نحوه تصویب موضوع رساله دانشجو مطابق دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد. مؤسسه موظف است ترتیبی اتخاذ کند که موضوع رساله دانشجو حداکثر تا پایان نیم‌سال سوم تحصیلی دانشجو به تصویب نهایی برسد.

ماده ۷- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله (اعم از انتشار مقاله در مجلات و همایش‌های معتبر علمی، ثبت اختراع، تولید دانش فنی، آثار بدیع هنری و امثال آن)، موظف است در حضور هیأت داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره - ترکیب و وظایف هیأت داوران، چگونگی دفاع از رساله و احراز کفایت دستاوردهای علمی رساله، تابع دستورالعملی است که به تصویب شورای مؤسسه رسیده باشد.

ماده ۸- ارزیابی رساله براساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش رساله انجام می‌شود و نتیجه آن به یکی از دو صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) قبول (با درجه عالی، بسیار خوب، خوب)؛ ب) غیرقابل قبول.

تبصره - چنانچه رساله دانشجو "غیرقابل قبول" ارزیابی شود، بنا به تشخیص

بخش ششم: آموزشی / ۶۹

هیأت داوران، دانشجوی مجاز است طی حداکثر شش ماه، به شرط این که از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود، اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً برای یکبار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۹- دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه " قبول " از رساله خود، دانش‌آموخته دوره دکترا شناخته می‌شود و به دریافت درجه دکترا نایل می‌گردد.

ماده ۱۰- مدت مجاز تحصیل در دوره دکترا ۴ سال است و در صورت ضرورت به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذی‌ربط، حداکثر تا ۲ نیم‌سال تحصیلی به این مدت افزوده می‌شود.

تبصره - در صورتی که دانشجوی بنا به عللی خارج از اختیار خود و یا بروز مشکلات غیرقابل پیش‌بینی، در مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجوی، کمیسیون بررسی موارد خاص مؤسسه با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجوی را بررسی و متناسب با کمیت و کیفیت فعالیت‌های علمی دانشجوی، در مورد مدت و نحوه ادامه تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری قطعی خواهد کرد.

ماده ۱۱- در موارد زیر دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکترا محروم می‌شود:

الف) میانگین کل نمره‌های درس‌هایی که دانشجوی گذرانده است (با رعایت تبصره ۲ ماده ۵) کمتر از ۱۶ شود؛

ب) صلاحیت علمی دانشجوی برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از دو بار ارزیابی (با رعایت تبصره ماده ۶) احراز نشود؛

ج) رساله دانشجوی (با رعایت تبصره ماده ۸) " غیرقابل قبول " ارزیابی شود؛

د) مدت مجاز تحصیل (با رعایت تبصره ماده ۱۰) به پایان برسد.

تبصره - در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجوی از ادامه تحصیل در دوره دکترا، مؤسسه مجاز است با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهی‌نامه‌ای را براساس کارنامه تحصیلی دانشجوی صادر کند و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۱۲- این آیین‌نامه در برگزیده اصول کلی و ضوابط اصلی دوره دکترا است و مؤسسه موظف است دستورالعمل‌های اجرایی آن را تدوین و پس از تصویب در شورای مؤسسه اجرا کند.

۷۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

تبصره - تفسیر مواد این آیین‌نامه بر عهده وزارت است و در صورت بروز ابهام در مفاد آن نظر وزارت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۳ - وزارت و مؤسسه به تناسب وظایف خود، دستورالعمل‌های نظارت بر اجرای دوره دکترا را تنظیم و بر نحوه اجرای این آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی آن نظارت می‌کنند.

ماده ۱۴ - این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، چهارده ماده و چهارده تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۱/۲۷ به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت رسید و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ و پس از آن در دوره دکترا پذیرفته می‌شوند، لازم‌الاجراست و با تصویب مؤسسه می‌تواند به دانشجویان دوره‌های قبل نیز تسری یابد.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - جعفر توفیقی

آیین نامه نحوه پذیرش دانشجو در دوره دکتری تخصصی (Ph.D) نوبت دوم^۱ مصوب جلسه مورخ ۸۹/۵/۱۶ شورای گسترش آموزش عالی

مقدمه

در راستای بهینه از قابلیت‌ها و توانمندی‌های علمی دانشگاه‌ها در جهت رفع نیازهای تخصصی جامعه از یک سو و افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو به منظور ایجاد فرصت‌های مناسب برای ادامه تحصیل متقاضیان ورود به دوره دکتری تخصصی (Ph.D) به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی اجازه داده می‌شود با مجوز شورای گسترش آموزش اسلامی همه ساله از بین شرکت‌کنندگان در آزمون دوره دکتری تخصصی (Ph.D) تعدادی را به صورت نوبت دوم مشروط به احراز شرایط به شرح ذیل و به صورت اضافه بر سهمیه آزاد خود پذیرش کنند:

ماده ۱- تعاریف - در این آیین نامه تعاریف زیر به کار گرفته شده است:

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

دانشگاه: دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی پذیرنده دانشجوی دوره دکتری که دارای مجوز اجرای دوره از شورای گسترش آموزش عالی است.

گروه آموزشی: گروه‌های نه‌گانه، علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی، کشاورزی، هنر، دامپزشکی، پزشکی، زبان‌های خارجی و تربیت بدنی و علوم ورزشی.
دوره نوبت دوم: دوره تحصیلی که پذیرفته شده آزمون سراسری، با پرداخت شهریه

۱- باتوجه به نامه شماره ۲/۸۱۱۵۹ مورخ ۸۹/۱۱/۳ معاون آموزشی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به رؤسای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (پذیرش دانشجوی نوبت دوم دوره دکتری پس از موافقت شورای گسترش آموزش عالی توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی امکان‌پذیر است).

۷۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

و به صورت حضوری، در یکی از مؤسسات آموزش عالی (در نوبت دوم کاری) تحصیل می‌کند.

داوطلب: متقاضی شرکت در آزمون دکتری که دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد مورد تأیید وزارتین می‌باشد.

آزمون: آزمون نیمه متمرکز ورودی دوره دکتری

ماده ۲- کلیه مراحل، مقررات و ضوابط حاکم بر پذیرش دانشجو در این دوره به روش معمول (روزانه) شامل داوطلبان پذیرش در دوره دکتری تخصصی نوبت دوم نیز می‌باشد.

ماده ۳- پذیرش دانشجو در این دوره در دانشگاه مشروط به تکمیل ظرفیت پذیرش سهمیه (روزانه) پیشنهادی از سوی گروه/ دانشکده همان دانشگاه می‌باشد.

ماده ۴- ظرفیت پذیرش دانشجو در این دوره، تا حداکثر ۳۰ درصد اضافه بر ظرفیت پذیرش دانشجوی دکتری سهمیه عادی (روزانه) می‌باشد.

ماده ۵- روش پذیرش دانشجو در این دوره بر مبنای آیین‌نامه آزمون‌های نیمه متمرکز ورودی دوره دکتری مصوب ۸۹/۸/۸ انجام می‌شود.

تبصره ۱- دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل در این دوره پس از موافقت دانشگاه و صدور حکم انصراف قطعی از دوره، مجوز ثبت نام و شرکت در آزمون دکتری سال بعد را خواهد داشت.

تبصره ۲- تغییر سهمیه دانشجوی نوبت دوم به نوبت عادی (روزانه) به هیچ وجه مجاز نمی‌باشد و به تغییرات احتمالی در ظرفیت سهمیه عادی (روزانه) نیز ارتباط ندارد.

تبصره ۳- در صورت عدم موافقت یا انصراف داوطلب یا داوطلبان واجد شرایط پذیرش در این دوره، اولویت پذیرش به ترتیب به فرد یا افراد واجد شرایط بعدی تعلق خواهد گرفت.

ماده ۶- نظر به این که ظرفیت پذیرش دانشجو در این دوره مازاد بر ظرفیت عادی (روزانه) است، دانشجو شخصا با عقد قرارداد با دانشگاه ملزم به پرداخت هزینه‌های تحصیل براساس قرارداد منعقد و مطابق مقررات و تعرفه‌های دانشگاه می‌باشد.

ماده ۷- هزینه‌های تحصیل پذیرفته‌شدگان این دوره مشمول هیچ‌گونه تعهد مالی،

بخش ششم: آموزشی / ۷۳

و در عین حال کاهش یا بخشودگی شهریه نمی‌شود.

ماده ۸- دانشگاه مجری دوره هیچ‌گونه تعهدی در قبال تأمین خوابگاه و سایر امکانات رفاهی به دانشجویان ندارد.

ماده ۹- این آیین‌نامه در یک مقدمه، ۹ ماده و ۳ تبصره در جلسه مورخ ۸۹/۵/۱۶ شورای گسترش آموزش عالی به تصویب رسید و پس از موافقت شورای یاد شده با پذیرش دانشجو به صورت نوبت دوم در دوره دکتری توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی قابل اجراست.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری- کامران دانشجو

سیاست‌های حمایت و هدایت استعداد‌های درخشان مصوب جلسه ۴۱۹ مورخ ۱۳۷۷/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۱- استعداد‌های درخشان در زمینه‌های علمی، ادبی، هنری و فنی در سنین و دوره‌های مختلف تحصیلی شناسایی می‌شوند. این شناسایی از راه‌های زیرعملی می‌شود:
    - الف) تدوین شاخص‌های هوشی، رفتاری، آموزشی و تربیتی هر دوره؛
    - ب) اصلاح روش‌ها شناسایی موجود و تعمیم آن به سطح روستاها و مراکز دورافتاده.
  - ۲- کلیه استعداد‌های شناسایی شده تحت پوشش برنامه‌های حمایتی و هدایتی قرار می‌گیرند. این امر از راه‌های زیرصورت می‌گیرد:
    - الف) توسعه مراکز آموزشی ویژه آنان؛
    - ب) ابداع و اجرای شیوه‌هایی در آموزش و پرورش و آموزش عالی برای توجه به رشد این استعدادها.
  - ۳- نظام تربیتی و معنوی متناسب با نیاز این استعدادها و با اولویت‌دادن به آن تدوین می‌شود.
- تبصره-** مؤسسات آموزشی، تحقیقاتی و صنعتی مجاز خواهند بود در چارچوب آیین‌نامه‌ای که با پیشنهاد سازمان امور اداری و استخدامی در هیأت‌وزیران تصویب خواهد شد به جذب استعداد‌های درخشان مورد نیاز خود با شرایط و تسهیلات ویژه بپردازند.
- ۴- تسهیلات و امکانات مالی، اداری، تحقیقاتی و خدماتی که در راستای رشد استعداد‌های درخشان دخیل باشند ارایه می‌شود.
  - ۵- از صاحبان استعداد‌های درخشان با ارایه تسهیلات و امکانات لازم از طریق وضع قوانین ویژه آموزشی، رفع موانع دست و پاگیر اداری در مسیر فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی، و حمایت‌های مالی، اداری و خدماتی حمایت می‌شود.

بخش ششم: آموزشی / ۷۵

۶- نسبت به توسعه و تقویت مراکز تحقیقاتی و علمی پیشرفته برای جذب استعداد‌های درخشان فارغ‌التحصیل از دوره‌های تحصیلات تکمیلی داخل و خارج کشور اهتمام کافی مبذول شود.

۷- نخبگان علمی و متخصصان ایرانی مقیم خارج از کشور می‌توانند بدون این‌که از نظر خدمت نظام وظیفه مشکلی داشته باشند به تشخیص وزرای ذی‌ربط به داخل کشور رفت و آمد کنند.

۸- کمیته‌ای متشکل از صاحب‌نظران و کارشناسان به انتخاب وزرای فرهنگ و آموزش عالی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و فرهنگ و ارشاد اسلامی ضمن تدوین شاخص‌های بند الف ۱، آیین‌نامه اجرایی این سیاست‌ها را تدوین و برای تصویب به شورای هدایت استعداد‌های درخشان ارایه می‌دهد تا به تصویب نهایی هیأت وزیران برسد.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی مواد فوق برای استعداد‌های درخشانی که جذب حوزه‌های علمیه می‌شوند توسط شورای مدیریت حوزه علمیه قم تهیه و به شورای هدایت استعداد‌های درخشان پیشنهاد می‌شود.

۹- این سیاست‌ها در ۹ ماده و دو تبصره در جلسه ۴۱۹ مورخ ۱۳۷۷/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

آیین نامه تشکیل شورای هدایت استعداد‌های درخشان ویژه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به استناد مصوب جلسه ۵۰۲ مورخ ۸۱/۵/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- تعریف و هدف برای نیل به هدف شکوفاسازی استعداد‌های درخشان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری شورایی با عنوان «شورای هدایت استعداد‌های درخشان» برای تعیین سیاست‌ها و راهنمایی‌های عملیاتی و به اجرا در آوردن طرح‌های آزمایشی شکوفاسازی استعداد‌های درخشان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی تشکیل می‌شود. این شورا، برای ایفای رسالت‌های خود با استفاده از اختیارات ویژه نسبت به وضع مقررات خاص و اصلاح آیین‌نامه‌ها و مقررات موجود اقدام می‌کند.

ماده ۲- شرح وظایف و اختیارات شورا

۱- تعیین سیاست‌ها و راهنمایی‌های عملیاتی به منظور شکوفاسازی استعداد‌های درخشان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

۲- تصویب طرح‌ها، آیین‌نامه‌ها و برنامه‌های آموزشی خاص استعداد‌های درخشان؛

۳- تعیین ضوابط و مقررات مورد نیاز برای اجرای برنامه‌های مصوب؛

۴- تعیین ضوابط و معیارهای انتخاب دانشگاه‌ها و مراکز اجرایی؛

۵- صدور مجوز اجرای برنامه‌های خاص استعداد‌های درخشان به دانشگاه‌ها و مراکز

واجد شرایط؛

۶- نظارت بر نحوه اجرای برنامه‌های مصوب و ارزیابی اثربخشی اجرای برنامه‌ها؛

۷- فراهم ساختن امکانات لازم برای اجرای برنامه‌های مصوب و برطرف ساختن

مشکلات موجود در این زمینه؛

۸- تصمیم‌گیری در مورد ادامه، اصلاح و یا توقف اجرای برخی از برنامه‌ها بر مبنای

ارزیابی‌های به عمل آمده؛

بخش ششم: آموزشی / ۷۷

۹- تخصیص اعتبارات خاص پرورش استعدادهای درخشان به دانشگاه‌ها و مراکز اجرایی و تشکیل کمیته‌های تخصصی و کارشناسی برای تدوین و اصلاح برنامه‌های آموزشی و آیین‌نامه‌ها به منظور حل مسایل و مشکلات خاص این دوره‌ها.

ماده ۳- ترکیب اعضا

- ۱- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۲- معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۳- معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۴- رییس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران؛
- ۵- رییس سازمان سنجش آموزش کشور؛
- ۶- دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۷- «سه نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی به پیشنهاد وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی»^۱؛
- ۸- دبیر شورا؛
- ۹- رییس دانشگاه آزاد اسلامی^۲.

تبصره ۱- اعضای بند ۷ به پیشنهاد و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری انتخاب می‌شوند.

تبصره ۲- دبیرخانه شورا در حوزه معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل می‌شود و دبیر شورا به پیشنهاد معاون آموزشی و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری تعیین می‌شود.

تبصره ۳- جلسات شورا با حضور رییس یا نایب رییس شورا رسمیت می‌یابد و برای اتخاذ تصمیم در هر مورد رأی موافق ۷ نفر از اعضای شورا ضروری است.

ماده ۴- این آیین‌نامه در ۴ ماده و ۳ تبصره به استناد مصوبه جلسه ۵۰۲ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی حسب مورد ابلاغ می‌شود.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

۱- اصلاحیه مصوب جلسه ۵۶۵ مورخ ۱۳۸۴/۰۴/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲- همان

آیین نامه ارایه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره‌های تحصیلی بالاتر مصوب ۱۳۹۰/۲/۵ شورای هدایت استعداد‌های درخشان^۱

مقدمه

در اجرای سیاست‌های حمایت و هدایت استعداد‌های درخشان مصوب جلسه ۴۱۹ مورخ ۷۷/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بند ۵ بخش ج از ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب جلسه مورخ ۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی مبنی بر برنامه‌ریزی برای شناسایی و حمایت از استعداد‌های درخشان و هدایت آنها به سمت اولویت‌های راهبردی کشور در حوزه‌های مختلف علوم و نیز در اجرای ماده ۱۸ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مبنی بر حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری و به‌منظور تسهیل ادامه تحصیل برگزیدگان علمی، آیین‌نامه ذیل تدوین می‌شود:

ماده ۱- به‌منظور رعایت اختصار، واژه‌های زیر در این آیین‌نامه به کار می‌رود:

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای هدایت: شورای هدایت استعداد‌های درخشان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

سازمان سنجش: سازمان سنجش آموزش کشور.

دانشگاه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور است که طبق مقررات وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۱- چنانچه دانشگاهی برای نیم‌سال اول سال تحصیلی ۹۲-۹۱ بر اساس آیین‌نامه شماره ۲۱/۳۵۳۶ مورخ ۱۳۸۶/۶/۳۱ اقدام به پذیرش بدون آزمون نموده باشد، صرفاً برای نیم‌سال مذکور بلامانع است.

فعالیت می‌کنند.

دوره پایین‌تر: دوره تحصیلی فعلی متقاضی.

دوره بالاتر: دوره تحصیلی بلافاصله بعدی متقاضی.

کمیته کارشناسی: کمیته کارشناسی مسایل استعدادهای درخشان مستقر در

حوزه معاونت آموزشی وزارت.

رشته - محل: هر یک از رشته - محل‌های مذکور در دفترچه راهنمای انتخاب

رشته‌های تحصیلی در سال ورود دانشجو به دانشگاه.

ماده ۲ - افراد مشمول یکی از مفاد این ماده بدون شرکت در آزمون ورودی برای

تحصیل در دوره بالاتر توسط سازمان سنجش در دانشگاه‌ها جایابی می‌شوند.

۲-۱- دوره کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

الف) دارندگان نشان طلای کشوری المپیادهای دانش‌آموزی (موضوع مصوبات

شورای عالی انقلاب فرهنگی) در رشته مرتبط، با معرفی دبیرخانه المپیاد؛

ب) دانشجویان نمونه کشوری (در دوره کاردانی) با معرفی معاونت دانشجویی وزارت

به شرطی که به لحاظ میانگین کل هم‌تراز از پانزده درصد برتر در بین دانشجویان

هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند (برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته)؛

پ) برگزیدگان رتبه‌های اول تا سوم جشنواره‌های معتبر علمی (از قبیل خوارزمی،

جوان خوارزمی، رازی و فارابی) در رشته یا گروه آموزشی مرتبط با طرح ابتکاری خود یا

زمینه‌هایی که در آن برگزیده شده‌اند، با معرفی دبیرخانه هر یک از جشنواره‌ها با

مشارکت حداقل سی و پنج درصد؛

ت) دانشجوی رتبه اول دوره کاردانی ناپیوسته با معدل کتبی نهایی دوره متوسطه

حداقل هفده به شرطی که در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی دانشگاه محل

تحصیل خود پس از سه نیم‌سال تحصیلی دارای میانگین کل حداقل هیجده باشد و

حداکثر ظرف چهار نیم‌سال دانش‌آموخته شود (برای ورود به دوره کارشناسی

ناپیوسته)؛

تبصره ۱ - پذیرش دانشجویان رتبه اول دوره کاردانی پیوسته براساس ابلاغیه شماره

۲۱/۹۸۶۱۵ مورخ ۹۰/۶/۱۴ و از طریق دانشگاه فنی و حرفه‌ای انجام می‌شود.

۸۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ث) رتبه‌های اول تا سوم مرحله کشوری مسابقه‌های دانشجویی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای که به لحاظ میانگین کل دوره کاردانی جزو ده درصد برتر در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند، برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته مهارتی - کاربردی در آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای، دانشگاه جامع علمی - کاربردی و سایر دانشگاه‌های مجری دوره کارشناسی ناپیوسته با معرفی دبیرخانه این مسابقه‌ها.

۲-۲- دوره کارشناسی ارشد

الف) برگزیدگان رتبه‌های اول تا پانزدهم نهایی المپیادهای علمی - دانشجویی برای ورود به همان رشته برگزیده یا رشته‌های مرتبط با معرفی دبیرخانه المپیاد؛ تبصره - سازمان سنجش موظف است حداکثر بیست درصد از ظرفیت دوره کارشناسی ارشد در هر یک از رشته‌ها را براساس اولویت علمی و نتایج کسب شده در المپیادها، به برگزیدگان مذکور اختصاص دهد.

ب) دانشجویان نمونه کشوری (در دوره کارشناسی) با معرفی معاونت دانشجویی وزارت به شرطی که به لحاظ میانگین کل هم‌تراز از پانزده درصد برتر در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی در دانشگاه متقاضی باشند؛

پ) برگزیدگان رتبه‌های اول تا سوم جشنواره‌های معتبر علمی (از قبیل خوارزمی، جوان خوارزمی، رازی و فارابی) در رشته یا گروه آموزشی مرتبط با طرح ابتکاری خود یا زمینه‌هایی که در آن برگزیده شده‌اند، با معرفی دبیرخانه هر یک از جشنواره‌ها با مشارکت حداقل سی و پنج درصد؛

ت) دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته، که پس از گذراندن شش نیم‌سال تحصیلی (با گذراندن حداقل ۱۰۰ واحد درسی) به لحاظ میانگین کل جزو ده درصد برتر دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند و حداکثر در مدت هشت نیم‌سال تحصیلی دانش‌آموخته شوند؛

ث) دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته، که پس از گذراندن شش نیم‌سال تحصیلی (با گذراندن حداقل ۱۰۰ واحد درسی) به لحاظ میانگین کل جزو بیست درصد برتر دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود بوده و حداکثر در مدت هشت نیم‌سال تحصیلی دانش‌آموخته شوند و دارای رتبه‌های کشوری زیر در آزمون سراسری سنجش می‌باشند:

۱- رتبه زیر ۱۰۰ در گروه آزمایشی ریاضی و فیزیک؛

۲- رتبه زیر ۱۰۰ در گروه آزمایشی علوم تجربی؛

۳- رتبه زیر ۵۰ در گروه آزمایشی علوم انسانی؛

۴- رتبه زیر ۲۰ در گروه آزمایشی هنر و زبان.

ج) دانشجوی رتبه اول دوره کارشناسی ناپیوسته در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی دانشگاه محل تحصیل که پس از سه نیم‌سال تحصیلی دارای میانگین کل حداقل هفده باشد و حداکثر در چهار نیم‌سال تحصیلی دانش‌آموخته شود و در دوره کاردانی به لحاظ میانگین کل جزو ده درصد برتر باشد.

تبصره ۱- دانشجویان مندرج در بند «ت» که در طول شش نیم‌سال تحصیلی دانش‌آموخته شوند، با معرفی دانشگاه محل تحصیل به صورت مازاد بر ظرفیت در دوره بالاتر جایابی خواهند شد.

تبصره ۲- اولویت ادامه تحصیل افراد مشمول این ماده، در همان رشته تحصیلی یا رشته‌های تحصیلی مرتبط با رشته تحصیلی پایین‌تر متقاضی (به تشخیص معاونت آموزشی دانشگاه) و دانشگاه محل تحصیل دانشجوی است ولی در صورت موافقت دانشگاه پذیرنده، ادامه تحصیل این دانشجویان در سایر دانشگاه‌ها (اعم از آزاد و دولتی) بلامانع است.

تبصره ۳- چنانچه طول مدت تحصیل دانشجوی به دلایلی خارج از اختیار خود (مانند بیماری، مأموریت والدین یا همسر، زایمان) بیش از مدت مجاز مذکور در این آیین‌نامه شود، در این صورت موارد از سوی معاونت آموزشی دانشگاه مبدأ، پس از تأیید به دبیرخانه شورای هدایت اعلام می‌شود تا پس از بررسی و در صورت تأیید نهایی کمیته کارشناسی در وزارت، بتوانند با رعایت سایر شرایط از تسهیلات مربوط بهره‌مند شوند.

تبصره ۴- محاسبه ده درصد از دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی حایز شرایط در هر یک از دوره‌های پایین‌تر و بالاتر، براساس نیم‌سال ورودی، و مجموع ظرفیت‌های دوره روزانه و نوبت دوم (شبانه) محاسبه می‌شود.

تبصره ۵- در صورتی که درصد محاسبه شده در هر یک از دوره‌های تحصیلی پایین‌تر یا بالاتر، عدد صحیحی نباشد، گرد شده آن عدد با تقریب اضافی ملاک عمل خواهد بود.

۸۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- تبصره ۶-** ظرفیت پذیرش افراد مشمول این ماده مازاد بر ظرفیت پذیرش دانشجو در هر رشته محل (مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب رشته‌های تحصیلی) است.
- تبصره ۷-** برگزیدگان علمی در رشته‌هایی که برنامه درسی آنها طبق مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی در دوره‌های کاردانی و کارشناسی ناپیوسته برای پنج نیم‌سال و دوره کارشناسی پیوسته برای نه نیم‌سال تحصیلی تدوین و تصویب شده است می‌توانند از تسهیلات مربوط بهره‌مند شوند.
- تبصره ۸-** دانش‌آموختگان رتبه اول دوره‌های نیمه‌حضوری و مجازی در صورت داشتن شرایط، صرفاً می‌توانند در همان دوره‌ها با رعایت شرایط دانشگاه پذیرنده از تسهیلات پذیرش بدون آزمون بهره‌مند شوند.
- تبصره ۹-** برای طرح‌های بزرگ و راهبردی پس از ارزیابی و تأیید معاونت پژوهشی و فناوری وزارت متبوع، درصد مذکور در بندهای «پ» ۱-۲ و ۲-۲ این ماده با پیشنهاد مرجع برگزارکننده جشنواره و تأیید کمیته کارشناسی قابل کاهش است.
- ماده ۳-** سازمان سنجش ملزم است علاوه بر ظرفیت اصلی مندرج در دفترچه آزمون حداکثر بیست درصد از ظرفیت پذیرش (ده درصد از برگزیدگان علمی همان دانشگاه و ده درصد از سایر دانشگاه‌ها) هر یک از رشته‌های دوره بالاتر موجود را به برگزیدگان علمی دوره پایین‌تر اختصاص دهد.
- ماده ۴-** ادامه تحصیل افراد مذکور در ماده ۲ (با رعایت شرایط مندرج در هر بند) در دوره‌های تحصیلی بالاتر در دانشگاه‌های دولتی (در دوره‌های روزانه یا شبانه) به صورت رایگان و مانند دانشجویان دوره روزانه است و دانشگاه‌ها مجاز به دریافت شهریه از دانشجویان مذکور نیستند.
- ماده ۵-** افراد مشمول ماده ۲ این آیین‌نامه می‌توانند تا یک‌سال پس از دانش‌آموختگی و صرفاً برای یک‌بار در هر دوره تحصیلی از تسهیلات مربوط بهره‌مند شوند.
- ماده ۶-** دانشگاه‌ها ملزم هستند با رعایت شرایط مندرج در این آیین‌نامه نسبت به اعلام اسامی دانشجویان متقاضی پذیرش بدون آزمون به سازمان سنجش، قبل از شروع نیم‌سال تحصیلی هفتم اقدام کنند و سازمان سنجش موظف است همراه با

بخش ششم: آموزشی / ۸۳

پذیرفته‌شدگان آزمون سراسری سال بعد، اسامی نهایی پذیرفته‌شدگان را به دانشگاه‌ها اعلام کند.

ماده ۷- افراد حایز شرایط زیر در صورت شرکت در آزمون سراسری ورود به دوره بالاتر کسب حدنصاب علمی مندرج در هر بند، توسط سازمان سنجش به یکی از رشته-محل‌های مورد تقاضا با توجه به نمره اکتسابی و ظرفیت رشته-محل معرفی می‌شوند.

۷-۱- دوره کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)

الف) دارندگان نشان طلا، نقره و برنز کشوری المپیادهای دانش‌آموزی (موضوع مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی) با معرفی مراجع ذی‌ربط و کسب حدنصاب علمی برابر ۸۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده؛

ب) دانشجویان نمونه کشوری (در دوره کاردانی) با معرفی معاونت دانشجویی وزارت و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته؛

پ) رتبه‌های اول تا سوم نهایی جشنواره‌های معتبر علمی (از قبیل خوارزمی، جوان خوارزمی، رازی و فارابی) با مشارکت حداقل ۳۰ درصد و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده برای ورود به دوره کارشناسی پیوسته و ناپیوسته؛

ت) دانش‌آموخته رتبه اول دوره کاردانی ناپیوسته در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی پس از چهار نیم‌سال تحصیلی و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده (برای ورود به دوره کارشناسی ناپیوسته).

۷-۲- دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

الف) برگزیدگان رتبه‌های اول تا سوم المپیادهای علمی دانشجویی با معرفی دبیرخانه المپیاد و کسب حدنصاب علمی برابر ۸۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده (در همان رشته آزمون)؛

ب) دانشجویان نمونه کشوری (در دوره کارشناسی) با معرفی معاونت دانشجویی وزارت و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده؛

پ) رتبه‌های اول تا سوم نهایی جشنواره‌های معتبر علمی (از قبیل خوارزمی، جوان خوارزمی، رازی و فارابی) در دوره کارشناسی پیوسته یا ناپیوسته، با مشارکت حداقل ۳۰ درصد و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده؛

۸۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ت) دانش‌آموخته رتبه اول دوره کارشناسی پیوسته در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی ظرف مدت حداکثر هشت نیم‌سال تحصیلی و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده؛

ث) دانش‌آموخته رتبه اول دوره کارشناسی ناپیوسته در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی ظرف مدت حداکثر چهار نیم‌سال تحصیلی و کسب حد نصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده؛

ج) دانش‌آموخته رتبه اول کارشناسی دوره‌های نیمه‌حضور و مجازی (در صورتی که از طریق آزمون سراسری پذیرفته شده باشند) در بین دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی ظرف مدت حداکثر چهار نیم‌سال تحصیلی برای دوره کارشناسی ناپیوسته و هشت نیم‌سال تحصیلی برای دوره کارشناسی پیوسته و کسب حدنصاب علمی برابر ۹۰ درصد نمره آخرین فرد پذیرفته شده.

تبصره ۱- افراد موضوع این ماده مجازند حداکثر طی دو سال تحصیلی پس از زمان دانش‌آموختگی و صرفاً برای یک‌بار از تسهیلات این ماده بهره‌مند شوند.

تبصره ۲- سازمان سنجش موظف است حداکثر تا سقف ۳ نفر در هر رشته-محل از ظرفیت دوره‌های بالاتر را به افراد حایز شرایط مندرج در ماده ۷ اختصاص دهد.

ماده ۸- دانش‌آموختگان دوره کارشناسی ارشد بدون شرکت در آزمون نیمه متمرکز دوره دکترای تخصصی از یکی از دو طریق ذیل می‌توانند به دانشگاه‌ها معرفی شوند:

۸-۱- دانش‌آموختگانی که به لحاظ میانگین کل دوره با احتساب نمره پایان‌نامه (دفاع از پایان‌نامه با درجه عالی) جزو رتبه‌های اول تا سوم دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند، در صورت داشتن یکی از شرایط زیر، بدون شرکت در آزمون کتبی نیمه‌متمرکز دوره دکترای تخصصی، از سوی سازمان سنجش در قالب چند برابر ظرفیت به دانشگاه‌ها معرفی می‌شوند:

الف) دارای حداقل دو مقاله مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی (انجام شده توسط دانشجو) در دوره تحصیلی کارشناسی ارشد؛

ب) دانشجویان نمونه کشوری در دوره کارشناسی ارشد دارای حداقل یک مقاله

بخش ششم: آموزشی / ۸۵

مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی (انجام شده توسط دانشجو) در دوره تحصیلی کارشناسی ارشد؛

پ) رتبه اول المپیادهای علمی- دانشجویی یا آزمون سراسری کارشناسی ارشد دارای حداقل یک مقاله مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی انجام شده توسط دانشجو در دوره تحصیلی کارشناسی ارشد؛

ت) دانش‌آموخته رتبه اول در دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد دارای حداقل یک مقاله مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی انجام شده توسط دانشجو در دوره تحصیلی کارشناسی و کارشناسی ارشد؛

ث) دارندگان نشان طلای کشوری المپیادهای دانش‌آموزی (موضوع مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی) دارای حداقل یک مقاله مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی انجام شده توسط دانشجو؛

ج) دانشجویان مندرج در بند «ث» بخش ۲-۲ ماده ۲ دارای حداقل یک مقاله مستخرج از پایان‌نامه، پذیرفته شده یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی یا طرح‌های پژوهشی انجام شده توسط دانشجو؛

چ) رتبه‌های اول تا سوم نهایی جشنواره‌های معتبر علمی (از قبیل خوارزمی، جوان خوارزمی، رازی و فارابی) در دوره کارشناسی ارشد با مشارکت حداقل سی و پنج درصد، دارای حداقل یک مقاله مستخرج از پایان‌نامه پذیرفته یا چاپ شده در مجلات علمی- پژوهشی با نمایه معتبر ملی یا بین‌المللی با رعایت مفاد تبصره ۱۱ ماده ۲ یا طرح‌های پژوهشی (انجام شده توسط دانشجو) در دوره کارشناسی ارشد.

تبصره ۱- پذیرش افراد مشمول ماده ۸ مازاد بر ظرفیت پذیرش دانشجویان آزاد و طبق شیوه‌نامه اجرایی مصوب شورای آموزشی دانشگاه انجام می‌شود.

تبصره ۲- طرح ملی، اثر بدیع یا تألیف و طرح پژوهشی تقاضامحور (بر اساس نیاز یک دستگاه) با تأیید معاونت پژوهشی و فناوری وزارت، می‌تواند به جای یک مقاله در

۸۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

هر یک از بندهای ماده ۸ جایگزین شود.

۸-۲- دانش‌آموختگانی که مشمول مقررات دریافت بورس بنیاد ملی نخبگان در دوره تحصیلی دکترای تخصصی هستند، براساس ضوابط و معیارهای مصوب وزارت به دانشگاه‌ها معرفی می‌شوند تا در صورت قبولی در مصاحبه تخصصی، به صورت مازاد بر ظرفیت تعیین شده پذیرفته و مورد حمایت بنیاد مذکور قرار گیرند.

ماده ۹- مسؤلیت حسن اجرا و نظارت بر اجرای این آیین‌نامه بر عهده معاونت آموزشی وزارت است و در شرح و تفسیر مفاد، نظر آن معاونت مورد استناد خواهد بود.

ماده ۱۰- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ده ماده و پانزده تبصره در تاریخ ۹۰/۲/۵ به تصویب شورای هدایت استعدادها درخشان در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رسید و جایگزین مصوبه «آیین‌نامه ارایه تسهیلات به برگزیدگان علمی برای ورود به دوره‌های تحصیلی بالاتر» (ابلاغیه شماره ۲۱/۳۵۳۶ مورخ ۸۶/۶/۳۱) و تمام مصوبات مربوط به پذیرش بدون آزمون و با آزمون برگزیدگان علمی می‌شود و برای پذیرش دانشجو از سال تحصیلی ۹۱-۹۲ قابل اجراست.

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری - کامران دانشجو

آیین‌نامه پذیرش برگزیدگان علمی دوره کارشناسی برای ورود به دوره دکتری مصوب ۱۳۹۱/۳/۱ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی

در اجرای سیاست‌های حمایت و هدایت استعداد‌های درخشان مصوب جلسه ۴۱۹ مورخ ۱۳۷۷/۲/۲۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بند ۵ بخش ج از ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی مبنی بر برنامه‌ریزی برای شناسایی و حمایت از استعداد‌های درخشان و هدایت آنها به سمت اولویت‌های راهبردی کشور در حوزه‌های مختلف علوم و نیز در اجرای ماده ۱۸ قانون برنامه پنجم توسعه مبنی بر حمایت‌های هدفمند مادی و معنوی از نخبگان و نوآوران علمی و فناوری آیین‌نامه «پذیرش برگزیدگان علمی دوره کارشناسی برای ورود به دوره «دکتری» به شرح زیر تدوین شده است:

ماده ۱- تعاریف

- ۱-۱- وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۲-۱- دوره: دوره کارشناسی به دکترای تخصصی است که داوطلب واجد شرایط پس از گذراندن آن به اخذ درجه دکتری نایل می‌شود؛
- ۳-۱- مؤسسه: هر یک از دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور که مطابق مقررات وزارت فعالیت می‌کنند؛
- ۴-۱- سازمان سنجش: سازمان سنجش آموزش کشور؛
- ۵-۱- آزمون جامع: آزمونی برای احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان برای آغاز فعالیت‌های پژوهشی است که در انتهای بخش آموزشی دوره انجام می‌شود؛
- ۶-۱- آیین‌نامه دوره دکتری: آیین‌نامه دوره دکتری (ابلاغیه شماره ۲۱/۵۷۲۰۹

۸۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مورخ ۱۳۸۹/۹/۱۷) مصوب جلسه مورخ ۱۳۸۹/۸/۸ شورای برنامه‌ریزی آموزش عالی است.

ماده ۲- اهداف

۱-۲- ایجاد زمینه مناسب برای ارتقا و تنوع بخشی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی؛
۲-۲- کمک به تقویت بنیه علمی دوره‌های تحصیلات تکمیلی با افزایش سهم پژوهش و توانمندسازی نیروی انسانی در تراز بین‌المللی؛

۳-۲- تسریع در تربیت نیروی انسانی متخصص، مبتکر و خلاق؛

۴-۲- توجه به تفاوت استعدادها و فراهم‌ساختن امکان شکوفایی استعدادهای درخشان.

ماده ۳- دانش‌آموختگان دوره کارشناسی پیوسته که تحصیل خود را حداکثر در ۸

نیم‌سال تحصیلی به پایان رسانده باشند در صورت داشتن یکی از شرایط زیر می‌توانند در همان رشته تحصیلی دوره کارشناسی خود از تسهیلات این آیین‌نامه بهره‌مند شوند:

۱-۳- دارندگان نشان جهانی المپیادهای دانش‌آموزی که پس از گذراندن هفت

نیم‌سال تحصیلی به لحاظ میانگین کل حایز رتبه اول تا سوم در میان دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند؛

۲-۳- دارندگان نشان طلای کشوری المپیادهای دانش‌آموزی که پس از گذراندن

هفت نیم‌سال تحصیلی به لحاظ میانگین کل حایز رتبه اول تا سوم در میان دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند؛

۳-۳- برگزیدگان رتبه‌های ۱ تا ۳ نهایی المپیادهای علمی- دانشجویی کشوری در

هر یک از رشته‌های تحصیلی که پس از هفت نیم‌سال تحصیلی به لحاظ میانگین کل حایز رتبه اول تا سوم در میان دانشجویان هم‌رشته و هم‌ورودی خود باشند؛

۴-۳- شرکت‌کنندگان در آزمون کارشناسی ارشد سازمان سنجش که به لحاظ رتبه

آزمون جزو پنج درصد برتر پذیرفته‌شدگان در گرایش مورد تقاضا باشند.

تبصره ۱- ملاک محاسبه میانگین کل دانشجویان دوره کارشناسی پیوسته که زودتر از

نیم‌سال تحصیلی دانش‌آموخته می‌شوند، تا پایان نیم‌سال تحصیلی ماقبل آخر می‌باشد.

تبصره ۲- اسامی حایزین شرایط بند «۳-۴» در رشته‌های دارای مجوز برگزاری

دوره، از طریق درگاه اینترنتی سازمان سنجش اعلام می‌شود.

بخش ششم: آموزشی / ۸۹

ماده ۴- افراد مذکور در ماده ۳ صرفاً می‌توانند برای سال تحصیلی بلافاصله پس از دانش‌آموختگی در دوره کارشناسی، از تسهیلات ورود به دوره بهره‌مند شوند.

ماده ۵- مدت مجاز تحصیل در این دوره ۵/۵ سال است و در صورت ضرورت با تأیید مؤسسه حداکثر دو نیم‌سال تحصیلی به این مدت اضافه می‌شود.

ماده ۶- مجموع واحدهای این دوره شامل حداقل ۵۴ واحد است که از این تعداد حداقل ۳۰ و حداکثر ۱۲ واحد است و دانشجو در نیم‌سال آخر بخش آموزشی از اخذ حداقل واحد معاف است.

ماده ۷- تعداد واحدهای درسی در بخش آموزشی این دوره در هر نیم‌سال تحصیلی حداقل ۸ و حداکثر ۱۲ واحد است و دانشجو در نیم‌سال آخر بخش آموزشی از اخذ حداقل واحد معاف است.

ماده ۸- حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ از ۲۰ است و میانگین کل قابل قبول دانشجو در بخش آموزشی حداقل ۱۶ از ۲۰ می‌باشد.

تبصره ۱- چنانچه میانگین کل نمرات دانشجو کمتر از ۱۶ باشد، باید حداکثر در یک نیم‌سال تحصیلی درسهایی را (علاوه بر سقف واحدهای درسی) برای جبران میانگین کل بگذراند.

تبصره ۲- برای حفظ کیفیت آموزشی و پژوهشی در این دوره، در صورتی که میانگین نمره دانشجو در دو نیم‌سال (متوالی یا متناوب) کمتر از ۱۶ باشد، تحصیل وی به دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته تبدیل می‌شود.

تبصره ۳- دانشجویی که وضعیت تحصیلی وی به دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته تبدیل شده است، باید علاوه بر گذراندن واحدهای درسی دوره مذکور، دو تا چهار واحد درس سمینار را بگذراند تا به اخذ مدرک کارشناسی ارشد آموزش محور نایل شود.

ماده ۹- دانشجو موظف است در پایان نیم‌سال دوم نسبت به تعیین استاد راهنما اقدام کند، آزمون جامع در پایان نیم‌سال چهارم برگزار خواهد شد و دانشجو باید تا پایان نیم‌سال پنجم نسبت به دفاع از موضوع رساله خود اقدام کند.

تبصره- تعداد استادان راهنما و مشاور براساس آیین‌نامه دوره دکتری تعیین می‌شود.

ماده ۱۰- دانشجو باید با نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده یا پژوهشکده در

۹۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

آزمون جامع که شامل حداقل سه درس اصلی و تخصصی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی است، شرکت کند. این آزمون باید به گونه‌ای باشد تا توانمندی، تحلیل و استنباط دانشجو برای آغاز فعالیت پژوهشی سنجیده شود.

تبصره ۱- توانایی در زبان خارجی دانشجویان دوره باید تا قبل از آزمون جامع از طریق شرکت در آزمون زبان سازمان سنجش ویژه دوره دکتری تخصصی احراز شود.

تبصره ۲- میانگین نمرات آزمون جامع نباید کمتر از ۱۶ باشد، دانشجویی که میانگین نمرات آزمون جامع وی کمتر از ۱۶ باشد، صرفاً می‌تواند برای یک‌بار در آزمون درسی که نمره آن کمتر از ۱۶ می‌باشد، به‌منظور جبران میانگین آزمون جامع شرکت کند.

تبصره ۳- دانشجویی که پس از دو بار آزمون جامع نتواند میانگین ۱۶ را کسب نماید، از ادامه تحصیل در این دوره محروم و به وی مدرک کارشناسی ارشد آموزش محور (با رعایت مفاد تبصره ۳ ماده ۸) اعطا خواهد شد.

ماده ۱۱- دانشجو پس از تدوین رساله و تأیید استاد یا استادان راهنما و به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله از نظر شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و پذیرش چاپ قطعی حداقل دو مقاله علمی- پژوهشی معتبر، موظف است در حضور داوران از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۱- چنانچه رساله دانشجو کاربردی و یا کارفرمای مشخص تأمین کننده هزینه پروژه باشد و به حل مشکل علمی تخصصی حوزه کاربرد به تأیید مقام مسؤول ذی‌ربط منتهی شده باشد، پایان‌نامه می‌تواند با یک مقاله همراه باشد و در صورتی که کارفرمای پروژه اجازه انتشار نتایج حاصل را به لحاظ محرمانه بودن یا داشتن امتیاز خاص بهره‌برداری ندهد، از شمول مقاله مستثنا خواهد بود.

تبصره ۲- وظایف و ترکیب هیأت داوران و ارزیابی رساله براساس آیین‌نامه دوره دکتری انجام می‌گیرد.

تبصره ۳- چنانچه رساله دانشجو غیرقابل قبول ارزیابی شود، بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجو مجاز است حداکثر ظرف شش ماه اصلاحات لازم را در رساله خود به‌عمل آورد و صرفاً برای یک‌بار دیگر از آن دفاع کند.

تبصره ۴- دانشجویی که نتواند از فرصت اعطا شده استفاده کند یا به‌رغم استفاده

بخش ششم: آموزشی / ۹۱

از آن نتواند نمره قبولی از رساله خود دریافت کند، با توجه به فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی انجام داده، مدرک کارشناسی ارشد آموزشی-پژوهشی دریافت خواهد کرد.

ماده ۱۲- دانشجو پس از گذراندن واحدهای درسی و کسب درجه قبولی از رساله خود به دریافت مدرک دکتری نایل می‌شود.

ماده ۱۳- مؤسسات مجری دوره موظفند شیوه‌نامه اجرایی این آیین‌نامه را برای تحقق اهداف کلی تدوین نمایند و پس از تصویب شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه به اطلاع معاونت آموزشی وزارت برسانند.

ماده ۱۴- متقاضیان ورود به دوره در نیمه دوم خرداد ماه هر سال پس از ثبت‌نام در درگاه اینترنتی سازمان سنجش، در صورت داشتن شرایط مندرج در ماده ۳ به مؤسسات مجری دوره معرفی و مؤسسات مذکور موظفند تا ۱۵ تیرماه نسبت به اعلام اسامی پذیرفته‌شدگان خود به سازمان سنجش اقدام نمایند. بدیهی است ثبت نام قطعی از افراد مذکور پس از تأیید نهایی آن سازمان انجام می‌شود.

ماده ۱۵- برگزاری این دوره در هر یک از مؤسسات مجری با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۱۶- برنامه درسی هر رشته تا زمان تصویب برنامه‌های اختصاصی دوره توسط شورای برنامه‌ریزی، طبق برنامه‌های درسی مصوب دوره کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی موجود با تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی مؤسسه قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۱۷- کلیه مواردی که در این آیین‌نامه پیش‌بینی نشده است، تابع آیین‌نامه آموزشی دوره دکتری می‌باشد.

ماده ۱۸- مسؤولیت نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه، بر عهده معاونت آموزشی وزارت است.

ماده ۱۹- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۱۹ ماده و ۱۳ تبصره در جلسه ۷۹۸ مورخ ۱۳۹۱/۳/۱ شورای برنامه‌ریزی تصویب شد و برای دانشجویانی که از سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ و پس از آن در این دوره پذیرفته می‌شوند، قابل اجرا است.

وزیر علوم و تحقیقات و فناوری- کامران دانشجو

آیین‌نامه ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی مصوب جلسات ۱۸۶-۱۸۸-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۴ مورخ ۱۳۶۸/۵/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده ۱- دانشمندان و فضایی رشته ادب و فرهنگ و علوم انسانی و معارف اسلامی که در میان اهل فن به‌عنوان، صاحب‌نظر شهرت داشته و یا صاحب تألیفاتی باشند و همچنین فضایی حوزه‌های علمیه که سطوح عالی را گذرانده باشند می‌توانند پس از بررسی و تأیید هیأت داورانی که شورای عالی انقلاب فرهنگی تعیین خواهد کرد، در یکی از مراتب دانشگاهی به‌شرح زیر انتخاب گردند:

یک- ضوابط استادی

داوطلبان مقام استادی باید واجد حداقل دو شرط از شرایط ذیل باشند:

- ۱- داوطلب به درجه اجتهاد نایل شده باشد؛
- ۲- استاد شناخته شده حوزه علمیه در درس خارج باشد؛
- ۳- اثر معتبر علمی و تحقیقی در رشته تخصصی خود منتشر کرده باشد؛
- ۴- مشتهر به علم و فضل در مراکز علمی باشد.

دو- ضوابط دانشیاری

داوطلب دانشیاری باید اولاً رساله‌ای تحقیقی و علمی در رشته خود تألیف کند و ثانیاً واجد یکی از دو شرط ذیل باشد:

- ۱- اثری علمی و تحقیقی در رشته تخصصی خود منتشر کرده باشد؛
- ۲- ده سال درس خارج را در حوزه تدریس کرده باشد.

سه- ضوابط استادیاری

داوطلب استادیاری باید واجد شرایط ذیل باشد:

- ۱- حداقل پنج سال درس خارج را خوانده باشد، یا اثری علمی در رشته تخصصی

خود تألیف کرده باشد؛

۲- در امتحان خاصی که در سطح دکتری برگزار خواهد شد شرکت کند و قبول شود؛

۳- رساله‌های تحقیقی در رشته تخصصی خود تألیف نماید.

چهار - ضوابط مرتبه مربی

داوطلب مرتبه مربی باید واجد شرایط زیر باشد:

۱- داشتن حداقل ۲۵ سال و حداکثر ۴۰ سال سن؛

۲- گذراندن دوره درس خارج حداقل به مدت ۳ سال یا تألیف یک اثر علمی؛

تبصره - هر گاه متقاضی نه دوره درس خارج را گذرانده باشد و نه اثر علمی تألیف کرده باشد، در صورتی که ۴ تن از ۵ عضو دفتر جذب خبرگان تشخیص دادند که متقاضی از لحاظ علمی واجد شرایط است تأیید این چهار نفر می‌تواند جایگزین شرط فوق گردد. این حکم در مورد متقاضیان مرتبه‌استادیاری نیز صادق است.

۳- تدوین رساله‌ای در رشته تخصصی مورد نظر؛

۴- شرکت در امتحان خاصی که برای این متقاضیان ترتیب داده خواهد شد و موفقیت متقاضی در آن.

ماده ۲ - خبرگان بدون مدرک، در هر مرتبه‌ای که پذیرفته شده‌اند (مربی یا استادیار و ...) و در هر رشته‌ای که پذیرفته شده‌اند می‌توانند به تدریس بپردازند.

تبصره - شورای ارزیابی وضعیت خبرگان در هنگام تدوین آیین‌نامه این شورا موظف است که رشته‌های خاصی را که داوطلب در آنها پذیرفته می‌شود تعیین کند و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم نماید.

ماده ۳ - هیأت داوران پس از احراز شرایط و تأیید صلاحیت داوطلب مراتب را به اطلاع وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهد رساند تا وزارتخانه مزبور طبق مقررات به استخدام داوطلب مبادرت ورزد.

تبصره - صدور حکم استخدامی "رسمی-آزمایشی" برای داوطلبانی که سابقه تدریس دانشگاهی نداشته باشند منوط است به تدریس دو نیم‌سال تحصیلی در دانشگاه به‌عنوان "مربی قراردادی".

۹۴ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

ماده ۴- هیأت داوران مرکب از سه تن استاد یا دانشیار در رشته‌های مطروحه در ماده ۱ و دو روحانی آشنا به مسایل دانشگاهی خواهد بود که از طرف شورای عالی انقلاب فرهنگی انتخاب و با حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی منصوب می‌شوند.

ماده ۵- متخصصان رشته‌های هنری پس از تأیید گروهی مرکز از پنج تن استادیار یا بالاتر که از سوی شورای عالی انقلاب فرهنگی معین و با حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی منصوب می‌شوند، می‌توانند در مرتبه مربی یا استادیاری در سال اول به صورت قراردادی، و به شرط توفیق به صورت رسمی آزمایشی انتخاب شوند.

تبصره- در صورتی که عضو متقاضی به نحوی در استخدام رسمی قطعی دانشگاه بوده باشد و عملاً به عنوان کارشناس در گروه آموزشی در رشته تخصصی خود انجام وظیفه کند، مرتبه او را می‌توان در وضعیت رسمی قطعی تغییر داد، مشروط بر این که صلاحیت علمی او توسط هیأت داوران مورد تأیید قرار گیرد.

ماده ۶- مشمولین مواد ۱ و ۵ این آیین‌نامه لازم است احاطه کافی به زبان فارسی داشته و معلومات جنبی متناسب با رشته و رتبه تدریس خود در دانشگاه را دارا باشند.

ماده ۷- کسانی که دارای تجربیاتی در یکی از زمینه‌های تجربی و فنی بوده و در زمره اهل فن در آن زمینه محسوب شوند، چنانچه در امتحانات کمیته‌های تخصصی گروه برنامه‌ریزی مربوط موفق شوند، می‌توانند به عنوان استادکار و به صورت کارمزدی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی استخدام شوند.

ماده ۸- صلاحیت عمومی داوطلبان عضویت در هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی که مشمول این آیین‌نامه می‌شوند باید به تأیید هیأت مرکزی گزینش استاد برسد.

ماده ۹- اعتبارات و امکانات مربوط به اجرای این آیین‌نامه از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی پیشنهاد می‌شود و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۰- این آیین‌نامه در ۱۰ ماده و ۴ تبصره در جلسات ۱۸۶-۱۸۸-۱۹۰-۱۹۱ و ۱۹۴ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید و جایگزین مصوبه جلسه ۸۲ مورخ ۱۳۶۵/۶/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی (مصوبه شماره ۳۶۳۶ د ش مورخ ۱۳۶۵/۸/۲۶) می‌گردد.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید علی خامنه‌ای

ضوابط کلی ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی مصوب جلسه ۵۰۳ مورخ ۱۳۸۱/۶/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ضوابط کلی ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۰۳ مورخ ۸۱/۶/۵ به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (نامه شماره ۱۵/۶۲۶ مورخ ۸۰/۲/۲۹) ضوابط کلی ارزشیابی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی را به این شرح تصویب کرد:

۱- دانشمندان، محققان و متخصصان رشته‌های زبان و ادبیات، هنر و معماری، علوم انسانی و معارف اسلامی که در میان اهل فن به‌عنوان صاحب‌نظر شهرت داشته و یا صاحب آثار، تحقیقات و تألیفاتی باشند و همچنین فضایی حوزه‌های علمیه که سطوح عالی‌تر را گذرانده باشند، می‌توانند حسب شرایط و مقررات مندرج در دستورالعمل بررسی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک در سطح یکی از مراتب ۱ و ۲ (مربی یا استادیاری) دانشگاهی برای همکاری جهت تدریس یا عضویت در هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی انتخاب گردند.

۲- دستورالعمل امتحانی و نحوه بررسی صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی و نحوه همکاری و استخدام ایشان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و ابلاغ می‌گردد.

۳- برای اجرای دستورالعمل موضوع بند ۲، «کمیسیون تعیین صلاحیت علمی خبرگان بدون مدرک دانشگاهی» با ترکیب پنج نفر از صاحب‌نظران موضوع بند ۱ با پیشنهاد معاون آموزشی و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در دفتر هیأت‌های امنای هیأت ممیزه مرکزی دانشگاه‌ها تشکیل می‌شود. حسب مورد و متناسب با زمینه فعالیت علمی متقاضیان، کمیته‌های تخصصی با ترکیب اعضای هیأت علمی برجسته رشته

۹۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مربوط در مرتبه دانشیاری به بالا زیرنظر این کمیسیون تشکیل می‌شود. ضوابط سه‌گانه فوق در جلسه ۵۰۳ مورخ ۸۱/۶/۵ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید و جایگزین مصوبه نهایی جلسه ۲۶۷ مورخ ۷۰/۹/۲۶ و اصلاحیه‌های آن می‌گردد.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن مجید مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی

ماده واحده- به منظور گسترش فرهنگ حفظ توأم با درک مفاهیم قرآن مجید، وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است هر ساله یک دوره آزمون ویژه برای حافظان کل قرآن که آشنا با ترجمه و تفسیر و علوم قرآنی و دروس اختصاصی در سطح کارشناسی این رشته باشند، برگزار نموده، به قبول شدگان مدرک رسمی کارشناسی رشته علوم قرآنی و حدیث اعطا نماید.

تبصره ۱- افرادی که از طریق این قانون موفق به اخذ مدرک می‌شوند می‌توانند در مدارج بالاتر براساس ضوابط وزارت فرهنگ و آموزش عالی شرکت نمایند.

تبصره ۲- حافظانی که مدرک رسمی کارشناسی علوم قرآنی را دارا هستند و از مزایای این قانون استفاده نکرده‌اند، می‌توانند در آزمون ویژه‌ای که برای کلیه دروس کارشناسی ارشد مصوب رشته علوم قرآنی برگزار می‌گردد شرکت نمایند و در صورت موفقیت پس از ارایه یک رساله تحقیقی در علوم قرآنی مدرک رسمی کارشناسی ارشد به آنها داده می‌شود.

تبصره ۳- شرکت یا قبولی در این آزمون مانع از شرکت در آزمون دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و یا تحصیل در آنها نمی‌باشد.

تبصره ۴- هزینه برگزاری این آزمون به‌عهد متقاضیان خواهد بود.

تبصره ۵- مرجع تشخیص حافظ بودن کل قرآن برای استفاده از مزایای ماده واحده، وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.

آیین‌نامه اجرایی این قانون حداکثر تا سه ماه پس از تصویب توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تدوین و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده و پنج تبصره در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ

۹۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شانزدهم اردیبهشت ماه یک‌هزار و سیصد و هفتاد و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۵/۲/۲۶ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

رییس مجلس شورای اسلامی - علی اکبرنطق نوری

آیین‌نامه اجرایی قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن مجید مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۵ هیأت وزیران

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۵ بنا به پیشنهاد شماره ۱۷۶۳۷/و مورخ ۱۳۷۶/۸/۲۵ وزارت فرهنگ و آموزش عالی و به استناد تبصره (۵) قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن مجید- مصوب ۱۳۷۵ آیین‌نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- سازمان سنجش آموزش کشور موظف است همه ساله آزمون ویژه‌ای در رشته علوم قرآنی و حدیث برای حافظان کل قرآن مجید که متقاضی دریافت مدرک رسمی کارشناسی هستند برگزار نماید. شرکت‌کنندگان در این آزمون در صورت کسب حد نصاب نمره قبولی متعارف در دانشگاه‌ها، به دریافت مدرک کارشناسی نایل می‌شوند. **تبصره ۱-** تعیین مرجع ذیصلاح برای تشخیص حافظ کل قرآن بودن متقاضیان بر عهده وزارت فرهنگ و آموزش عالی است.

تبصره ۲- مواد امتحانی آزمون موضوع این ماده، آشنایی با ترجمه، تفسیر و علوم قرآنی و نیز دروس اختصاصی در سطح کارشناسی این رشته خواهد بود که به پیشنهاد سازمان سنجش آموزش کشور و تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی تعیین می‌گردد. مواد امتحانی قبلاً به اطلاع متقاضیان می‌رسد.

ماده ۲- آن دسته از حافظان کل قرآن که دارای مدرک کارشناسی علوم قرآنی بوده و از مزایای این قانون استفاده نکرده‌اند، توسط سازمان سنجش آموزش کشور برای شرکت در آزمون دروس مقطع کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی و حدیث، مطابق برنامه مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی به دانشگاه‌های مجری معرفی می‌شوند و در صورت کسب موفقیت در گذراندن واحدهای مربوط، پس از ارایه یک رساله تحقیقی در زمینه علوم قرآنی، مدرک رسمی کارشناسی ارشد دریافت خواهند نمود.

۱۰۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- تبصره-** این تبصره به موجب رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری بشماره ۱۶۰ مورخ ۱۳۸۱/۵/۲۲ ابطال شده است.^۱
- ماده ۳-** پرداخت هزینه برگزاری آزمون و ارایه رساله تحقیقی، به تشخیص سازمان سنجش آموزش کشور بر عهده متقاضیان خواهد بود.
- ماده ۴-** استفاده از مزایای این قانون برای یکبار و در یک مقطع امکان پذیر است. ولی شرکت مردودین در آزمون سال‌های بعد بلامانع خواهد بود.
- ماده ۵-** مدرک پذیرفته‌شدگان توسط معاونت دانشجویی و فرهنگی وزارت فرهنگ و آموزش عالی صادر می‌شود.

معاون اول رییس جمهور- حسن حبیبی

۱- تبصره- داوطلبانی که دارای مدرک کارشناسی رشته‌های غیرعلوم قرآنی بوده و حافظ کل قرآن مجید می‌باشند، باید دروس جبرانی مورد نیاز را نیز با موفقیت بگذرانند.

ضوابط ارزیابی حافظان قرآن کریم مصوب جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۷۳ مورخ ۸۴/۹/۸ ضوابط ارزیابی حافظان قرآن کریم را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- به منظور ساماندهی و تسهیل خدمت‌رسانی دستگاه‌های اجرایی کشور به حافظان قرآن کریم، هر سال حداقل یک دوره آزمون تخصصی حفظ قرآن کریم، به شرح مواد این آیین‌نامه، برگزار و به قبول شدگان مدرک تخصصی حفظ قرآن اعطا می‌شود.

ماده ۲- در این آیین‌نامه، حافظ به کسی اطلاق می‌شود که توانایی دارد آیات قرآن را به صورت روان، فصیح و همراه با درک معنای آیات از حفظ بخواند.

ماده ۳- مدرک تخصصی حفظ قرآن، در پنج درجه و با عناوین و شرایط زیر اعطا خواهد شد:

درجه تخصصی	عنوان	شرایط لازم
۱	استاد حفظ قرآن	حافظ ممتاز قرآن، آشنا با تفاسیر و علوم قرآنی و دارای ۱۰ سال سابقه تدریس و تربیت حافظان قرآن
۲	حافظ ممتاز قرآن	تسلط بر تلاوت مرتل کل قرآن از حفظ، ترجمه آیات و مفردات قرآن
۳	حافظ کل قرآن	تسلط بر خواندن کل قرآن از حفظ، همراه با درک معنای آیات
۴	حافظ ۲۰ جزء قرآن	تسلط بر خواندن بیست جزء پیوسته قرآن از حفظ، همراه با درک معنای آیات
۵	حافظ ۱۰ جزء قرآن	تسلط بر خواندن ده جزء پیوسته قرآن از حفظ، همراه با درک معنای آیات

ماده ۴- به منظور تصویب ضوابط علمی و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر برگزاری آزمون‌ها، شورایی متشکل از هفت نفر از کارشناسان و متخصصان قرآنی، به شرح ذیل در سازمان تبلیغات اسلامی تشکیل می‌شود:

۱- سه نفر از استادان برجسته حفظ قرآن (با معرفی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی،

۱۰۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- رییس سازمان تبلیغات اسلامی و رییس سازمان اوقاف و امور خیریه- هر کدام یک نفر)؛
- ۲- دو نفر استاد تفسیر و علوم قرآنی- ترجیحاً حافظ قرآن (با معرفی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و مدیریت حوزه علمیه قم- هر کدام یک نفر)؛
- ۳- یک نفر حافظ و استاد قرائت قرآن (با معرفی اتحادیه تشکل‌های قرآنی کشور)؛
- ۴- بالاترین مقام مسؤول فعالیت‌های قرآنی سازمان تبلیغات اسلامی (دبیر شورا).
- تبصره ۱-** عضویت اعضای بندهای ۱ تا ۳ برای مدت سه سال خواهد بود و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.
- تبصره ۲-** رییس شورا از بین اعضای حافظ قرآن شورا و با رأی آنان برای مدت سه سال انتخاب می‌شود. مصوبات شورا با امضای رییس ابلاغ می‌شود.
- تبصره ۳-** مدرک تخصصی حفظ قرآن با امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رییس سازمان تبلیغات اسلامی صادر خواهد شد.
- ماده ۵-** دارندگان مدرک تخصصی حفظ قرآن، از مزایای درجات یک تا پنج هنری، موضوع مصوبه جلسه ۵۴۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی برخوردار خواهند شد.
- ماده ۶-** از ابتدای مهر ماه ۱۳۸۵، استفاده از هرگونه مزایای قانونی مربوط به حافظان قرآن در مراکز مختلف کشور، برای متقاضیان جدید، منوط به رایحه مدرک تخصصی حفظ قرآن مندرج در این آیین‌نامه می‌باشد.
- ماده ۷-** این آیین‌نامه در هفت ماده و سه تبصره در جلسه مورخ ۸/۹/۸۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید و جهت اجرا به سازمان تبلیغات اسلامی ابلاغ می‌شود.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

ضوابط شمول تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها برای حافظان کل قرآن کریم (موضوع بند ۱۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور) مصوب جلسات ۱۳ و ۱۴ مورخ ۷/۹/۱۳۹۰ و ۱۷/۱۰/۱۳۹۰ شورای توسعه فرهنگ قرآنی

ماده واحده- در اجرای بند ۵ ماده ۴ منشور توسعه فرهنگ قرآنی^۱ و با عنایت به ضرورت تعیین مرجع تأیید حفظ کل قرآن کریم به منظور اجرای صحیح بند ۱۱۳ قانون بودجه سال ۱۳۹۰ کل کشور، حافظان کل قرآن متقاضی تحصیل رایگان در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و مؤسسات پژوهشی دولتی و غیردولتی باید مشمول یکی از بندهای ذیل باشند:

۱- دارندگان مدرک تخصصی درجه یک، دو و سه حفظ قرآن کریم با امضای مشترک وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و رییس سازمان تبلیغات اسلامی- موضوع مصوبه جلسه ۵۷۳ مورخ ۱۳۸۴/۹/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی.

۲- حافظان کل قرآن که در اجرای قانون اعطای مدرک کارشناسی و بالاتر به حافظان کل قرآن کریم (مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۶ مجلس شورای اسلامی) توسط سازمان سنجش آموزش کشور به سازمان اوقاف و امور خیریه معرفی و موفق به قبولی در آزمون صحت حفظ کل قرآن کریم شده‌اند.

۳- دارندگان رتبه اول تا سوم مسابقات بین‌المللی، اول تا پنجم کشوری و اول تا سوم مسابقات استانی سازمان اوقاف و امور خیریه (طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰) در رشته حفظ کل قرآن کریم.

۴- سایر داوطلبان، در صورت احراز حفظ کل قرآن کریم براساس دستورالعمل

۱- به بخش هشتم (فرهنگی) همین مجموعه (منشور توسعه فرهنگ قرآنی) مراجعه شود.

آزمون موضوع بند دو توسط سازمان اوقاف و امور خیریه.

تبصره ۱- سایر گواهی‌های مؤید حفظ کل قرآن دستگاه‌های دولتی و عمومی و نهادهای مردمی اعم از داخلی و خارجی فاقد اعتبار در این خصوص می‌باشد.

تبصره ۲- سازمان اوقاف و امور خیریه موظف است با هماهنگی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور، پس از مبادله موافقت‌نامه و تخصیص اعتبار، اسناد مربوط به شهریه پرداخت شده توسط حافظان بابت نیم‌سال اول و دوم سال تحصیلی ۱۳۹۱-۱۳۹۰ را دریافت و هزینه آن را به ایشان پرداخت نماید.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و رییس شورای توسعه فرهنگ قرآنی - محمدرضا مخبر دزفولی

اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۱۳۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۲/۴/۲۳، به پیشنهاد شورای عالی حوزه علمیه قم (نامه شماره ۴۷۶۷ مورخ ۸۲/۱۱/۵)، اساسنامه شورای گسترش حوزه‌های علمیه را به این شرح تصویب کرد:

مقدمه

به منظور نظارت بر تأسیس، توسعه حوزه‌های علمیه، برنامه‌ریزی و هماهنگی در زمینه‌های آموزش و پژوهش حوزوی، «شورای گسترش حوزه‌های علمیه» با جایگاه اهداف و شرح وظایف و اختیارات پیش‌بینی شده در این اساسنامه تأسیس می‌شود.

ماده ۱- تعاریف

حوزه علمیه متشکل از یک یا چند واحد آموزشی و پژوهشی حوزوی است که با مجوز شورای گسترش حوزه‌های علمیه فعالیت می‌کند. مدرسه علمیه عبارت است از یک واحد آموزشی و پژوهشی حوزوی. به منظور رعایت اختصار در این اساسنامه به «شورای عالی حوزه علمیه»، «شورای عالی» و به «شورای گسترش حوزه‌های علمیه»، «شورای گسترش» و به «واحد آموزشی حوزوی وابسته به حوزه علمیه»، «مدرسه» اطلاق می‌شود.

ماده ۲- جایگاه

شورای گسترش، بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در زمینه ایجاد و یا صدور مجوز تأسیس، توسعه و انحلال حوزه‌های علمیه و صدور مدارک تحصیلی و تدوین برنامه درسی این حوزه‌ها براساس رشته‌های مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی در سطح کشور است.

ماده ۳- اهداف

۱- فراهم‌سازی زمینه گسترش آموزش و پژوهش حوزوی در سراسر کشور؛

۲- ارتقای سطوح آموزش و پژوهش حوزوی در زمینه علوم و معارف اسلامی.

ماده ۴- وظایف و اختیارات

- ۱- تعیین راهبردها، سیاست‌ها و ضوابط تأسیس و توسعه آموزش حوزه‌های علمیه در تمامی رشته‌ها و مقاطع تحصیلی، متناسب با رسالت‌ها و اهداف حاکم بر برنامه‌های حوزه‌های علمیه؛
- ۲- تعیین راهبردها، سیاست‌ها و ضوابط توسعه فضاهای آموزشی و پژوهشی حوزه علمیه در سطح ملی و منطقه‌ای، تعیین قطب‌های علمی و نحوه توزیع جغرافیایی آموزش‌های حوزوی؛
- ۳- بررسی، تصویب و صدور هر نوع مجوز اعم از دائمی یا موقت برای تأسیس یا تجهیز و توسعه حوزه‌های علمیه در کشور؛
- ۴- بررسی و تصویب ضوابط و ظرفیت پذیرش در حوزه‌های علمیه کشور؛
- ۵- تصویب ایجاد و یا توسعه رشته‌های تحصیلی حوزوی در مقاطع مختلف در چارچوب مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
- ۶- تعیین شرایط و ضوابط موارد صدور مدارک تحصیلی برای طلاب حوزه‌های علمیه؛
- ۷- اتخاذ تصمیم در مورد جلوگیری از ادامه فعالیت و یا انحلال حوزه‌ها و مدارس تابعه؛
- ۸- بررسی و تصویب اساسنامه حوزه‌های علمیه که با مجوز شورای گسترش ایجاد می‌شوند؛
- ۹- بررسی و تصویب طرح‌های جامع حوزه‌های علمیه؛
- ۱۰- بررسی و نظارت بر ایجاد و توسعه حوزه‌های علمیه تا مرحله صدور مجوز قطعی؛
- ۱۱- تشکیل کمیته‌های تخصصی مورد نیاز و تصویب آیین‌نامه‌های داخلی.

ماده ۵- ترکیب اعضا

اعضای شورای گسترش عبارتند از:

- ۱- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران (رییس)؛
- ۲- مدیر مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران (نایب رییس)؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۰۷

- ۳- معاونان آموزشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران؛
  - ۴- معاونان پژوهشی مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه برادران و خواهران؛
  - ۵- معاونان امور شهرستان‌های مراکز مدیریت برادران و خواهران؛
  - ۶- مسؤول دبیرخانه شورای عالی؛
  - ۷- مسؤول طرح و برنامه دبیرخانه شورای عالی؛
  - ۸- یک نفر از شخصیت‌های برجسته علمی حوزوی (با اولویت اعضای شورای عالی) به انتخاب شورای عالی؛
  - ۹- معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.^۱
- تبصره ۱-** رییس شورای گسترش می‌تواند حسب مورد و در صورت لزوم از اشخاص ذی‌صلاح برای اظهار نظر (بدون حق رأی) برای شرکت در جلسات شورا دعوت نماید.
- تبصره ۲-** نحوه تشکیل جلسات، رسیدگی به تقاضاها و امور داخلی شورای گسترش طبق آیین‌نامه‌هایی که به تصویب شورای مزبور می‌رسد، تعیین می‌شود.
- تبصره ۳-** شورای گسترش یک نفر را از بین اعضای خود به‌عنوان دبیر جلسه انتخاب می‌کند.
- ماده ۶-** شورای گسترش موارد و تقاضاهای دریافتی از سوی اشخاص یا حوزه‌های علمیه را بر حسب موضوع و نوع تقاضا، برای تحقیق، بررسی و اظهار نظر کارشناسی به مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه (برادران یا خواهران) و یا سایر نهادها و صاحب‌نظران ارجاع خواهد داد و کلیه موارد و تقاضاها پس از اظهار نظر کارشناسی با تأیید رییس شورای گسترش در جلسات این شورا قابل طرح خواهد بود.
- ماده ۷-** جلسات شورای گسترش با حضور رییس یا نایب رییس شورا و اعضا رسمیت می‌یابد و تصمیم‌های آن با رأی موافق نصف به علاوه یک کل اعضای شورا اتخاذ می‌شود.
- تبصره ۸-** کلیه تصمیمات شورای گسترش به اطلاع رییس شورای عالی می‌رسد و در صورتی که تا دو هفته پس از اطلاع، نظر کتبی مخالف به دبیرخانه شورای گسترش

۱- مصوبه جلسه ۶۴۴ مورخ ۱۳۸۸/۳/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱۰۸ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

و اصل نشود با امضای رییس شورای گسترش، برای اجرا ابلاغ می‌گردد.
ماده ۸- دبیرخانه شورای گسترش زیر نظر رییس شورای گسترش اداره می‌شود و
مسئول آن توسط ایشان منصوب می‌شود.
اساسنامه فوق در ۸ ماده و ۴ تبصره در جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ به تصویب
شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

**ماده واحده واگذاری و تفویض صلاحیت تصمیم‌گیری و
تصویب رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با
مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش
حوزه‌های علمیه مصوب جلسه ۶۴۴ مورخ ۱۳۸۸/۳/۵
شورای عالی انقلاب فرهنگی**

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۴ مورخ ۸۸/۳/۵، بنا به پیشنهاد مورخ ۸۸/۲/۱ شورای عالی حوزه علمیه قم، ماده واحده «واگذاری و تفویض صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«ماده واحده - صلاحیت تصمیم‌گیری و تصویب کلیه رشته‌های حوزوی و علوم انسانی مرتبط با مأموریت‌های حوزه‌های علمیه به شورای گسترش حوزه‌های علمیه، واگذار و تفویض می‌شود.

تبصره - این تفویض، به‌منزله سلب صلاحیت شورای عالی انقلاب فرهنگی در زمینه تصویب رشته‌های تحصیلی علوم حوزوی نخواهد بود.»

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

**عضویت یک نماینده از شورای گسترش حوزه‌های علمیه در
شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و
فناوری مصوب جلسه ۶۴۴ مورخ
۱۳۸۸/۳/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی**

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۴ مورخ ۸۸/۳/۵، براساس پیشنهاد اعضای شورای عالی، مصوبه «عضویت یک نماینده از شورای گسترش حوزه‌های علمیه در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» را به شرح ذیل تصویب نمود:

«یکی از اعضای شورای گسترش حوزه‌های علمیه به معرفی آن شورا، برای عضویت در شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، منصوب می‌شود».

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

ارزیابی مدارک تحصیلی صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم

مصوب جلسه ۳۶۸ مورخ ۱۳۷۴/۱۱/۳

شورای عالی انقلاب فرهنگی

متن پیشنهادی تکمیلی آقای دکتر احمدی (نامه مورخ ۷۴/۱۰/۲۷ به شماره ۲۹۹۸ دش) مطرح و مدارک حوزوی بدین شرح تصویب شد:

۱- طلاب و فضایی حوزه علمیه که براساس مدرک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح یک را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کاردانی دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۲- طلاب و فضایی حوزه علمیه که براساس مدرک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح دو را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۳- طلاب و فضایی حوزه علمیه که براساس مدرک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح سه را طبق برنامه پیوست گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی ارشد دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۴- طلاب و فضایی حوزه علمیه که براساس مدرک صادر شده مدیریت حوزه علمیه قم دوره سطح چهار را طبق برنامه پیوست در یکی از رشته‌های فقه و اصول، تفسیر و علوم قرآن، قضا، عقاید و کلام، ادیان و مذاهب و تربیت مبلغ گذرانده‌اند، از کلیه مزایای علمی و استخدامی فارغ‌التحصیلان دوره دکتری دانشگاه‌ها برخوردار خواهند بود.

۵- فارغ‌التحصیلان دوره سطح دو می‌توانند در آزمون ورودی مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌ها با گرایش‌های پنج‌گانه رشته الهیات و معارف اسلامی و رشته زبان و ادبیات عرب شرکت کنند و در صورت پذیرفته شدن ادامه تحصیل دهند.

۶- فضلا و طلاب حوزه‌های علمی فارغ‌التحصیل دوره سطح سوم می‌توانند در

۱۱۲/ مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

امتحان ورودی مقطع دکتری همه پنج رشته دانشکده الهیات و معارف اسلامی و نیز رشته زبان و ادبیان عرب شرکت کنند و در صورت پذیرفته شدن بر حسب تشخیص گروه آموزشی، دروس پیش‌نیاز را تا سقف تعداد واحدهای مجاز در دو نیم‌سال تحصیلی بگذرانند. رشته‌های پنج‌گانه دانشکده الهیات عبارتند از:

- ۱- علوم قرآن و حدیث؛
- ۲- تاریخ تمدن و ملل اسلامی؛
- ۳- ادیان و عرفان؛
- ۴- فقه و مبانی حقوق اسلامی؛
- ۵- فلسفه و حکمت اسلامی.

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی- اکبر هاشمی رفسنجانی

لغو محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی در دانشگاه‌ها مصوب جلسه ۵۴۸ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۸ مورخ ۸۳/۷/۲۸ لغو محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی را در دانشگاه‌ها به شرح ذیل تصویب کرد:

۱- با توجه به مصوبات اخیر شورای گسترش آموزش عالی، محدودیت ادامه تحصیل دارندگان مدارک حوزوی در گرایش‌های پنج‌گانه رشته الهیات و معارف اسلامی و رشته زبان و ادبیات عرب (مصوب جلسه ۳۶۸ مورخ ۷۴/۱۱/۳ شورای عالی) لغو شده و دارندگان مدارک مزبور می‌توانند پس از قبولی در آزمون سراسری در تمامی رشته‌های علوم انسانی در دانشگاه‌ها ادامه تحصیل دهند.

۲- گزینش دارندگان مدارک تحصیلی حوزوی برای عضویت در هیأت علمی دانشگاه‌ها مطابق ضوابط ناظر بر سایر متقاضیان عضویت در هیأت‌های علمی انجام شود.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی مصوب جلسه ۴۱ مورخ ۶۴/۷/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی، با اصلاحات و الحاقات بعدی

فصل اول - اهداف

- ماده ۱-** به منظور بسیج کلیه امکانات مملکت در امر گسترش آموزش عالی کشور، مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی با اهداف زیر تأسیس می‌شوند:
- الف) ارتقای سطح دانش و فرهنگ جامعه؛
  - ب) تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور؛
  - ج) گسترش آموزش عالی در کشور به نحوی که بتواند پاسخگوی عطش جامعه برای کسب علم باشد؛
  - د) کمک به بسیج و استفاده از همه مدرسان و استادان جامعه در امر آموزش عالی؛
  - ه) ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت همه‌جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای دانش و پژوهش کشور.

فصل دوم - شرایط کلی تأسیس

- ماده ۲-** تشکیل یک هیأت مؤسس با ترکیب زیر:
- الف) یک نفر روحانی با تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی؛^۱
  - ب) حداقل سه نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی

۱- اصلاحیه مصوب جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

در مرتبه استادیاری و یا بالاتر با پنج سال سابقه کار آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی و دارای صلاحیت‌های عمومی مندرج در ماده ۴؛^۱
تبصره - نماینده هیأت مؤسس برای پی‌گیری امور تأسیس مؤسسه الزاماً باید یکی از افراد بند «ب» باشد.^۲

ج) سه نفر عضو دیگر دارای شرایط مندرج در ماده ۴؛^۳
تبصره ۱ - هیأت مؤسس حداقل هفت عضو و حداکثر نه عضو خواهد داشت.^۴
تبصره ۲ - همه اعضای هیأت مؤسس باید ۳۰ سال سن یا بیشتر داشته باشند.^۵
تبصره ۳ - همه اعضای مرد باید متأهل باشند (در مورد بانوان شرط تأهل ملاک نیست).^۶

تبصره ۴ - چنانچه تعداد اعضای هیأت مؤسس به هر دلیل (فوت، استعفا و یا از دست دادن شرایط عضویت به تشخیص اکثریت اعضای هیأت مؤسس و ...) از حد نصاب کمتر شود، به تعداد مورد نیاز افراد واجد شرایط دیگری که به تأیید اعضای هیأت مؤسس برسند انتخاب و به شورای گسترش آموزش عالی معرفی می‌شوند پس از احراز صلاحیت آنان و تأیید نهایی شورای عالی برای عضویت پذیرفته می‌شوند.^۷
د) دارا بودن بنیه مالی کافی اعضای هیأت مؤسس به تأیید شورای گسترش؛^۸
ه) اعضای هیأت مؤسس نباید در بیش از یک مؤسسه عضویت داشته باشند.^۹
تبصره - اعضای هیأت‌های مؤسسی که اساسنامه آنها تا این تاریخ به تصویب

۱- همان

۲- الحاقیه جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۳- اصلاحیه مصوب جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۴- همان

۵- الحاقیه مصوب جلسه ۳۸۷ مورخ ۷۵/۹/۶

۶- همان

۷- اصلاحیه مصوب جلسه ۳۸۷ مورخ ۷۵/۹/۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۸- الحاقیه مصوب جلسه ۳۸۷ مورخ ۷۵/۹/۶

۹- الحاقیه مصوب جلسه ۴۰۴ مورخ ۷۶/۶/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱۱۶/ مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی رسیده مشمول این مصوبه نمی‌شوند و می‌توانند حداکثر در دو هیأت مؤسس عضو باشند.^۱

ماده ۳- وظایف هیأت مؤسس به شرح زیر است:

۱- تدوین اساسنامه؛

۲- کسب امتیاز و مجوزهای لازم از وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر مراجع ذی‌صلاح؛

۳- فراهم کردن مقدمات و امکانات لازم برای آغاز کار؛

۴- تعیین آن عده از اعضای هیأت امنا که باید از طرف هیأت (مؤسس) تعیین شوند و عزل هر یک از آنها؛

تبصره - عزل اعضای هیأت امنا که تعیین آنها به عهده هیأت مؤسس است با لاقبل دو سوم آرای کل اعضای هیأت مؤسس میسر است.

۵- نظارت بر فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و سیاسی در جهت تحقق اهدافی که مؤسسه آموزشی به منظور آن تأسیس شده است؛

۶- تصویب پیشنهادهای هیأت امنا در مورد توسعه مؤسسه و فعالیت‌های آن.

ماده ۴- شرایط عمومی اعضای هیأت مؤسس به شرح زیر است:

الف) مسلمان، عامل به احکام اسلامی و واجد حسن شهرت و متخلق به اخلاق اسلامی؛

ب) التزام به ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست نه شرقی

و نه غربی؛

ج) عدم وابستگی به رژیم گذشته و عدم سابقه وابستگی به گروه‌های محارب و

مخالف جمهوری اسلامی؛

تبصره - تشخیص و احراز شرایط فوق به عهده شورای عالی انقلاب فرهنگی است.^۲

د) احراز توان اجرایی و مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی.^۳

۱- همان

۲- طبق بند ۹ جزء (ب) ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۸۳/۵/۱۸) احراز صلاحیت اعضای هیات امنا به عهده وزارت علوم است.

۳- الحاقیه مصوب جلسه ۴۷۲ مورخ ۷۹/۱۰/۱۳

ماده ۵- هر مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی پس از کسب مجوز تأسیس دارای یک هیأت امنا با ترکیب زیر خواهد بود که برای مدت ۴ سال انتخاب می‌گردند. انتخاب مجدد اعضا بلامانع است.

الف) یک نفر روحانی؛^۱

ب) حداقل سه نفر و حداکثر پنج نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها دارای شرایط بند «ب» ماده ۲ و ماده ۴؛^{۲ و ۳}

تبصره - حذف شد.^۴

ج) سه نفر از اعضای هیأت مؤسس؛

د) نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

ه) استاندار؛

تبصره - هرگاه استاندار در بیش از سه هیأت امنا از مؤسسات مذکور عضو باشد، مشاور یا معاون او می‌تواند به جای او شرکت نماید مشروط بر این‌که به مسایل دانشگاهی آگاه باشد.^۵

و) رئیس مؤسسه بدون حق رأی در جلسات هیأت امنا شرکت می‌کند.

تبصره - هر هیأت امنا دارای یک رئیس به انتخاب اعضا خواهد بود.

ماده ۶- هیأت امنا حداقل ماهی یک‌بار تشکیل جلسه می‌دهد و در صورت لزوم به پیشنهاد نماینده وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا رئیس مؤسسه یا سه نفر از اعضا می‌تواند با تأیید رئیس هیأت امنا جلسه فوق‌العاده تشکیل می‌دهد.

ماده ۷- اداره کلیه امور مؤسسه آموزش عالی با رعایت قوانین و مقررات با رئیس مؤسسه است که بنا به پیشنهاد هیأت امنا و موافقت وزیر فرهنگ و آموزش عالی یا وزیر بهداشت،

۱- اصلاحیه مصوب جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲- همان

۳- طبق بند ۹ جزء (ب) ماده ۲ قانون اهداف و وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۸۳/۵/۱۸) احراز صلاحیت اعضای هیات امنا به عهده وزارت علوم است.

۴- جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰

۵- الحاقی مصوب جلسه ۹۲ مورخ ۶۵/۸/۱۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

درمان و آموزش پزشکی (حسب مورد) و با حکم رییس هیأت امنای منصوب می‌شود.^۱
تبصره ۱- عزل رییس مؤسسه پس از تصویب هیأت امنای با حکم رییس هیأت امنای خواهد بود.

تبصره ۲- رییس مؤسسه باید دارای شرایط مندرج در آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها باشد.^۲

ماده ۸- اولویت‌های تأسیس (کمیسیون شماره ۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی اولویت‌ها را منطبق با اهداف مصوب تنظیم و به تصویب شورای عالی خواهد رساند).

ماده ۹- وظایف و اختیارات هیأت امنای به شرح زیر است:

- ۱- پیشنهاد رییس مؤسسه؛
- ۲- تصویب سازمان مؤسسه که از طرف رییس مؤسسه پیشنهاد می‌شود؛
- ۳- هیأت مؤسس؛
- ۴- تعیین خزانه‌دار مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق گشایش حساب‌های بانکی به نام مؤسسه و حق برداشت از حساب‌های آن را دارند، و تعیین حسابرس رسمی برای مؤسسه؛
- ۵- تأیید حساب‌ها و ترازنامه سالیانه مؤسسه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه و سپس تقدیم گزارش آن به هیأت مؤسس؛
- ۶- جلب کمک‌های مالی و امکانات؛
- ۷- تعیین نحوه اداره واحدهای تولیدی مؤسسه؛
- ۸- تصویب مقررات استخدامی و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایا؛
- ۹- پیشنهاد هر نوع تأسیس و توسعه یا انحلال واحدها و مراکز علمی و آموزشی مؤسسه به هیأت مؤسس؛
- ۱۰- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای مؤسسه؛
- ۱۱- تصویب اخذ وام؛
- ۱۲- پیشنهاد میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن جهت

۱- اصلاحی مصوب جلسه ۴۶۲ مورخ ۷۹/۲/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲- همان

تصویب به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

۱۳- تصویب تعداد پذیرش دانشجویان که از طرف رییس مؤسسه پیشنهاد می‌شود؛

تبصره ۱- تعداد دانشجویان باید به تصویب وزارت فرهنگ و آموزش عالی برسد.

تبصره ۲- ضوابط اخلاقی و سیاسی دانشجویان و استادان و نحوه گزینش آنان

مانند مؤسسات دولتی و توسط هیأت گزینش در سایر دانشگاه‌ها

۱۴- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنای.

تبصره- هیأت امنای در انجام وظایف خود مقررات و ضوابط مملکتی و شورای عالی

انقلاب فرهنگی را رعایت خواهد نمود.

فصل سوم- نوع مؤسسات آموزش عالی غیرانتفاعی

ماده ۱۰- مؤسسات موضوع این آیین‌نامه در زمان تأسیس و برای ادامه کار به دو

نوع تقسیم می‌شوند:

الف) مؤسساتی که بر طبق ضوابط آموزش عالی رسمی کشور فعالیت می‌کنند و

مانند مؤسسات آموزش عالی وابسته به دولت موظف به رعایت کلیه ضوابط و مقررات

(مربوط به وزارت فرهنگ و آموزش عالی) اعم از فضای آموزشی، امکانات تجهیزاتی،

نسبت استاد به دانشجو، کیفیت علمی استادان، امکانات رفاهی، امکانات کمک آموزشی،

گزینش علمی و اخلاقی دانشجویان و آیین‌نامه‌های آموزشی می‌باشند؛

ب) ...^۱.

ماده ۱۱- نحوه صدور مدارک تحصیلی به ترتیب زیر خواهد بود:

الف) مؤسسات آموزش عالی نوع اول مدرک رسمی که مورد تأیید وزارت فرهنگ و

آموزش عالی می‌باشد صادر می‌کنند؛

ب) ...^۲.

۱- طبق مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی، صدور مجوز برای تأسیس مؤسسات آموزش عالی نوع دوم متوقف شده است.

ماده ۱۲- معافیت تحصیلی فقط شامل دانشجویان مؤسسات آموزش عالی نوع اول (یعنی مؤسساتی که کلیه ضوابط گسترش آموزش عالی را که توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین شده است رعایت کرده باشند) خواهد شد.

ماده ۱۳- مؤسسات آموزش عالی پس از احراز شرایط (موضوع فصل دوم و سوم) ابتدا در وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سپس از لحاظ مالی حقوقی و اداری در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت خواهند رسید.

ماده ۱۴- وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است قبل از این‌که با تأسیس مؤسسه‌ای موافقت کند کلیه امکانات آن را از لحاظ مالی بررسی کند و متقاضیان مؤسسه باید شواهدی دال بر توانایی خود برای اداره مؤسسه ارائه نمایند.

تبصره- آیین‌نامه لازم برای تشخیص توانایی مالی و مادی متقاضیان و شواهدی را که باید ارائه دهند توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه خواهد شد.

ماده ۱۵- وزارت فرهنگ و آموزش عالی موظف است آیین‌نامه‌ای عمومی برای نحوه معاملات و انجام امور مالی این مؤسسات (با مشورت با تعدادی از اعضای هیأت امنای این مؤسسات) تهیه کند و برای تصویب به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه نماید.

ماده ۱۶- در صورتی که مؤسسه آموزش عالی غیرانتفاعی برخلاف اساسنامه و ضوابط و مقررات مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی رفتار نماید، بسته به میزان تخلف از اخطار تا تعطیل موقت و انحلال مؤسسه اقدام خواهد شد.

تبصره- چگونگی رسیدگی به این تخلفات و اعمال تنبیهات و مجازات‌ها طبق آیین‌نامه‌ای که وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه و شورای عالی انقلاب فرهنگی تصویب خواهد کرد، تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷- برنامه آموزشی و آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط پذیرش علمی دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که اعطا خواهد شد، باید توسط رییس مؤسسه تهیه و پس از تصویب هیأت امنای برای تصویب نهایی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال گردد.

موارد الحاقی به آیین نامه

- ۱- تأسیس مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی در استان تهران ممنوع است مگر به تشخیص شورای عالی انقلاب فرهنگی (الحاقی ۶۹/۶/۲۷)؛
- ۲- شخصیت‌های حقوقی که از بودجه عمومی دولت استفاده نمی‌کنند، وجهه و هویت فرهنگی دارند و در اساسنامه آنها فعالیت‌های فرهنگی پیش‌بینی شده است می‌توانند مؤسسات آموزشی و پژوهشی تأسیس کنند (الحاقی ۷۷/۳/۱۹)؛
- ۳- در تمامی موارد و مکاتبات از جمله تابلوی مؤسسه سربرگ نامه‌ها، دفترچه آزمون سراسری (کنکور) و اطلاعیه‌ها باید بر «غیر دولتی و غیرانتفاعی» بودن مؤسسه تصریح شود (الحاقی ۷۹/۲/۲۰).

ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی مصوب جلسه ۵۴۶ مورخ ۱۳۸۳/۶/۳۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۶ مورخ ۸۳/۶/۳۱ در راستای تکمیل مصوبه کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی، ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس این مؤسسات را به این شرح تصویب کرد، مقرر شد وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مجوزهای تأسیس مؤسسات مزبور را با توجه به موارد زیر صادر نمایند:

- ۱- رعایت سیاست‌ها و ضوابط نظام آموزش عالی کشور (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجلس شورای اسلامی) و ... ؛
- ۲- تأکید بر سیاست بومی کردن گزینش دانشجو؛
- ۳- اولویت دادن به مناطق و استان‌های محروم؛
- ۴- توجه بیشتر به احراز صلاحیت هیأت‌های مؤسس؛
- ۵- توجه به ارتقاء توان نظارتی وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فرآیند توسعه مؤسسات مزبور؛
- ۶- تشویق مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی موفق به تأسیس مؤسسه در استان‌های دارای اولویت؛
- ۷- توجه به محدودیت‌های موجود در زمینه تأمین هیأت علمی مورد نیاز مؤسسات مزبور؛
- ۸- فراهم ساختن زمینه‌های جذب و گزینش دانشجوی بومی در شهرهای محل سکونت یا شهرهای نزدیک؛
- ۹- توجه به سیاست آسان بودن ورود به دانشگاه‌ها و خروج منظم و دشوار از آن؛
- ۱۰- توجه به زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی استان‌ها و رشته‌های تحصیلی متناسب با آنها در فرآیند توسعه مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

آیین‌نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزش عالی
غیردولتی غیرانتفاعی مصوب جلسات ۱۵۵ و ۱۵۸ مورخ
۶۷/۴/۱۴ و ۶۷/۵/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی و تکمیل
پاره‌ای از آن، مصوب جلسه ۹۱ مورخ ۶۷/۶/۲۲

ماده ۱- هر یک از مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی که در این آیین‌نامه «مؤسسه» نامیده می‌شوند، موظفند کلیه مقررات فرهنگی، آموزشی، اداری و مالی و نیز مقررات مربوط به گزینش استاد، دانشجو و کارکنان آموزشی مورد نیاز را که از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می‌گردد، اجرا نمایند.

ماده ۲- فعالیت آموزشی هر مؤسسه پس از طی مراحل زیر آغاز خواهد شد:

الف) تصویب صلاحیت اعضای هیأت مؤسس که نام آنان از طریق وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می‌گردد؛

ب) تأیید مؤسسه از لحاظ امکانات آموزشی توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه؛

ج) موافقت اصولی با تأسیس مؤسسه و تصویب اساسنامه آن توسط شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

د) صدور پروانه فعالیت در دوره‌ها و رشته‌های مصوب توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه.

ماده ۳- وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر امور فرهنگی، آموزشی، اداری و مالی و امکانات ساختمانی و تجهیزات نظارت خواهد کرد و عملکرد آنها را مستمراً مورد ارزیابی قرار خواهد داد. این نظارت و ارزیابی از طریق دفتر

نظارت و سنجش آموزش وزارت فرهنگ و آموزش عالی و دفتر نظارت و ارزیابی آموزش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعمال می‌شود.

تبصره - نظارت وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از طریق مراجعه مستقیم به مؤسسه و یا ارسال پرسشنامه و استعلام کتبی انجام خواهد گرفت. این نظارت در زمینه امور آموزشی شامل بررسی نحوه اجرای مقررات آموزشی، برنامه‌های درسی مصوب، ارزیابی کار دانشجوی و اعضای هیأت علمی خواهد بود و این کار از طریق نظرخواهی از اعضای هیأت علمی، دانشجویان کارمندان اداری و مراجعه به پرونده‌های مربوط در هر زمینه انجام خواهد گرفت. نظارت بر امور اداری و مالی از طریق اعزام هیأت‌های نظارت و بررسی دفاتر و اسناد مربوط انجام خواهد گرفت و نظارت در زمینه امکانات ساختمانی و دیگر تجهیزات از راه بازدید ساختمان‌ها و تأسیسات (کلاس‌ها، آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها، کتابخانه‌ها، آمفی تئاتر، زمین‌های ورزشی و تأسیسات رفاهی) انجام خواهد شد.

ماده ۴- به‌منظور تسهیل در انجام نظارت و ارزیابی، مؤسسه مکلف است نسبت به تشکیل پرونده استخدامی اعضای هیأت علمی، کادر اداری و همچنین تشکیل پرونده تحصیلی دانشجویان و ثبت و ضبط مدارک لازم در آنها اقدام نماید. دفاتر و اسناد مالی نیز باید برای بررسی حفظ و نگهداری شود.

ماده ۵- اعمال نظارت از طریق دفتر نظارت و سنجش آموزش وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا دفتر نظارت و ارزیابی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌صورت ادواری (حداقل یک بار در سال تحصیلی) یا به‌صورت موردی (بر حسب ضرورت) صورت می‌گیرد و مؤسسه مکلف است همکاری لازم را با هیأت‌های ناظر به‌عمل آورد و موجبات اعمال هر چه مطلوب‌تر این نظارت را فراهم سازد.

تبصره - وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نتیجه بررسی و نظارت را به مرکز آموزشی اطلاع خواهد داد.

ماده ۶- مؤسسه مکلف است نسبت به اجرای دستورالعمل‌های وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در جهت رفع نقایص در زمان تعیین شده اقدام نماید. در صورت عدم اقدام لازم بر حسب موارد تخلف مجازات‌های

بخش ششم: آموزشی / ۱۲۵

متناسب اعمال خواهد شد. موارد تخلف و مجازات‌های متناسب با آن در مواد ۷ و ۸ ذکر می‌شود.

ماده ۷- ارتکاب اعمال زیر از سوی مؤسسات مذکور تخلف محسوب می‌شود و موجب اعمال یک یا چند مورد از مجازات‌های تعیین شده می‌گردد.

الف) تخلفات آموزشی و علمی

۱- عدم رعایت ضوابط مربوط به حفظ حدنصاب استاد به دانشجو، فضای آموزشی امکانات آموزشی و (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛

۲- عدم رعایت مقررات آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛

۳- عدم اجرای صحیح برنامه صحیح برنامه‌های آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛

۴- استفاده از افرادی که فاقد صلاحیت‌های علمی و اخلاقی‌اند در سمت‌های آموزشی (مجازات‌های ۱ تا ۶)؛

۵- پذیرش دانشجو بدون تصویب وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (مجازات‌های ۳ تا ۷ توأم با ۱ تا ۲)؛

۶- صدور مدرک تحصیلی بدون رعایت ضوابط (مجازات‌های ۳ تا ۷ توأم با ۱ تا ۲).

ب) تخلفات مربوط به توسعه یا تجدید مؤسسات

۱- دایر کردن و یا (در صورت داشتن دانشجو) تعطیل نمودن رشته‌ها یا دوره‌ها بدون کسب مجوز (مجازات‌های ۴ و ۵ و ۷ توأم با ۱ و ۲)؛

۲- دایر کردن و یا (در صورت داشتن دانشجو) تعطیل نمودن شعب مؤسسه بدون کسب مجوز (مجازات‌های ۴ و ۵ و ۷ توأم با ۱ و ۲)؛

۳- واگذاری مؤسسه به غیر (مجازات‌های ۷ و ۸ توأم با ۱ و ۲)؛

۴- تعطیل مؤسسه (مجازات‌های ۵ و ۷ و ۸ و ۹).

ج) تخلفات مالی و اداری

۱- گرفتن مبلغی بیش از شهریه مصوب به هر عنوان (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛

۲- عدم رعایت مقررات مصوب اداری و مالی (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛

۳- ارایه گزارش یا صدور گواهی خلاف واقع (مجازات‌های ۱، ۲، ۳ و ۷)؛

۴- تبدیل مؤسسه به مؤسسه انتفاعی (مجازات‌های ۷، ۸ و ۹).

(د) سایر تخلفات

- ۱- ارتکاب اعمال مخالف با مقررات آموزشی حاکم بر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی کشور (مجازات‌های ۱، ۲، ۳، ۷، ۸ و ۹)؛
  - ۲- پیشگیری نکردن یا ندادن گزارش از فعالیت مغایر با مصالح نظام جمهوری اسلامی به مقامات ذی‌ربط (مجازات‌های ۱، ۲، ۷ و ۸).
- ماده ۸-** ارتکاب تخلفات موضوع ماده قبل موجب اعمال مجازات‌هایی به شرح زیر خواهد شد:
- ۱- اخطار دادن به رییس مؤسسه و یا توبیخ کتبی وی؛
  - ۲- اخطار دادن به رییس مؤسسه و یا توبیخ کتبی وی همراه با اعلان عمومی؛
  - ۳- لغو اجازه اشتغال کارکنان خاطی مؤسسه یا عزل مسؤول خاطی از سمت خود؛
  - ۴- لغو کردن اجازه پذیرش دانشجوی جدید در یک یا چند دوره برای یک یا چند رشته؛
  - ۵- منحل کردن یک یا چند رشته تحصیلی (در صورتی که دانشجویان در آن رشته‌ها مشغول تحصیل باشند موضوع از طریق مراجع قانونی ذی‌ربط رسیدگی خواهد شد)؛
  - ۶- تعلیق رییس مؤسسه؛
  - ۷- سلب صلاحیت و عزل رییس مؤسسه؛
  - ۸- سلب صلاحیت هیأت امنای مؤسسه؛
  - ۹- انحلال مؤسسه و اعلان عمومی آن و گزارش امر به شورای عالی انقلاب فرهنگی.
- ماده ۹-** تطبیق موارد مجازات یا تخلفات، حسب مورد از طرف هیأت یا هیأت‌هایی که توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت مربوطه تعیین و زیر نظر معاون آموزشی وزارتین فرهنگ و آموزش عالی یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام وظیفه می‌نمایند با رعایت تبصره‌های این ماده صورت خواهد گرفت و رأی صادره پس از تأیید شورای گسترش قطعی و لازم‌الاجراست.
- تبصره ۱-** ارتکاب تخلفات آموزشی و علمی (موضوع بندهای قسمت الف ماده ۷) بندهای ۱ تا ۴- مجازات‌های (۱) تا (۶) ماده ۸؛
- بندهای ۵ و ۶- مجازات‌های (۳) تا (۷) توأم با (۱) و (۲) ماده ۸.

بخش ششم: آموزشی / ۱۲۷

تبصره ۲- ارتکاب تخلفات مربوط به توسعه یا تجدید مؤسسات (موضوع بندهای قسمت ب ماده ۷)

بندهای ۱ و ۲- مجازات‌های (۴)، (۵) و (۷) توأم با (۱) و (۲) ماده ۸؛

بند ۳- مجازات‌های (۷) و (۸) توأم با (۱) و (۲) ماده ۸؛

بند ۴- مجازات‌های (۵) و (۷) و (۸) و (۹) ماده ۸.

تبصره ۳- ارتکاب تخلفات مالی و اداری (موضوع بندهای قسمت ج ماده ۷)

بندهای ۱ و ۲ و ۳- مجازات‌های (۱) و (۲) و (۳) و (۷) ماده ۸؛

بند ۴- مجازات‌های (۷) و (۸) و (۹) ماده ۸.

تبصره ۴- ارتکاب تخلفات سیاسی و اخلاقی (موضوع بندهای قسمت «د» ماده ۷)

بند ۱- مجازات‌های (۱) و (۲) و (۳) و (۷) و (۸) و (۹) ماده ۸؛

بند ۲- مجازات‌های (۱) و (۲) و (۷) و (۸) ماده ۸؛

بند ۳- مجازات‌های (۱) و (۲) و (۳) و (۷) ماده ۸.

تبصره ۵- در مورد تخلفات مندرج در بندهای الف ۵، الف ۶، ج ۱، ج ۲، د ۱، د ۲، از ماده ۷ و سایر مواردی که هیأت تشخیص می‌دهد، علاوه بر اعمال مجازات‌های مناسب، مراتب جهت پی‌گیری به اطلاع مراجع قضایی رسانده می‌شود.

تبصره ۶- در صورت تکرار تخلف مجازات‌های مزبور تشدید می‌شود.

ماده ۱۰- انعقاد قراردادهای علمی و دانشگاهی و تبادل استاد و دانشجو برقراری هرگونه ارتباط رسمی دیگر با مؤسسات آموزشی و پژوهشی خارج از کشور مانند دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی در چارچوب قوانین و مقررات آموزش عالی کشور صورت می‌گیرد.

ماده ۱۱- این آیین‌نامه در (۱۱) ماده و (۸) تبصره در جلسات ۶۷/۴/۱۴ و ۶۷/۵/۴ به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید علی خامنه‌ای

اساسنامه الگو برای مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی مصوب جلسه ۴۲۱ مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

مقدمه

به منظور تحقق اهداف مندرج در "کلیات آیین نام تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی" و اصلاحات بعدی آن، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی ..... وابسته به ..... که در این اساسنامه، "مؤسسه" نامیده می شود با اهداف و وظایف زیر تأسیس و طبق مفاد این اساسنامه و قوانین، مصوبات و مقررات مربوط اداره خواهد شد.

ماده ۱- اهداف

- ۱- ارتقای سطح فرهنگ و دانش جامعه؛
- ۲- تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور؛
- ۳- ایجاد زمینه مناسب برای فعالیت همه جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای دانش و پژوهش در کشور.

ماده ۲- وظایف

- ۱- پذیرش دانشجو در رشته های مورد تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۲- فراهم نمودن امکانات لازم برای تحقق اهداف مؤسسه؛
- ۳- همکاری مستمر با مراکز علمی کشور برای برطرف نمودن نیازها و توسعه آموزش و تحقیقات.

ماده ۳- مؤسسه یک واحد آموزشی و پژوهشی است.

ماده ۴- محل فعالیت مؤسسه شهر ..... است.

تبصره- نشانی مؤسسه توسط مؤسس تعیین می شود.

بخش ششم: آموزشی / ۱۲۹

ماده ۵- مؤسسه واحدی است غیردولتی غیرانتفاعی و درآمدهای آن صرف هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌های عمرانی و تجهیزاتی و توسعه فعالیت‌های آن خواهد شد.

ماده ۶- مؤسسه از تاریخ ثبت در اداره ثبت شرکت‌ها دارای شخصیت حقوقی مستقل است.

ماده ۷- مؤسسه از تاریخ صدور مجوز تأسیس توسط شورای گسترش آموزش عالی رسمیت می‌یابد و فعالیت آموزشی و پژوهشی آن از نظر دوره و رشته‌های تحصیلی با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان‌پذیر خواهد بود.

ماده ۸- مؤسسه تابع کلیه قوانین، مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوط به مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور خواهد بود.

ماده ۹- مدارک فارغ‌التحصیلی طبق ضوابط مصوب توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی صادر می‌شود.

ماده ۱۰- فضا، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی مؤسسه باید مطابق با ضوابط وزارت فرهنگ و آموزش عالی باشد.

ماده ۱۱- منابع مالی مؤسسه عبارتند از:

۱- اعتبارات .....؛

۲- شهریه پرداختی دانشجویان؛

۳- درآمدهای مؤسسه.

ماده ۱۲- ارکان مؤسسه

- مؤسس یا هیأت مؤسس؛

- هیأت امنا؛

- رییس مؤسسه؛

- شورای مؤسسه.

ماده ۱۳- مؤسس یا هیأت مؤسس

مؤسس یا هیأت مؤسس، براساس مصوبه جلسه ..... مورخ ..... شورای عالی

انقلاب فرهنگی عبارتند از:

۱-.....؛

۲-.....؛

۳-.....؛

۴-.....؛

۵-......

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات مؤسس یا هیأت مؤسس

- ۱- کسب امتیاز تأسیس و دیگر مجوزهای لازم از وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر مراجع ذیصلاح؛
- ۲- تدوین اساسنامه مؤسسه و پیشنهاد آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۳- پیشنهاد آن عده از اعضای هیأت امنای که باید توسط مؤسس یا هیأت مؤسس انتخاب شوند به وزارت فرهنگ و آموزش عالی و عزل هر یک از آنان؛
- ۴- ثبت مؤسسه در اداره ثبت شرکتها پس از صدور مجوز تأسیس توسط شورای گسترش آموزش عالی؛
- ۵- فراهم نمودن مقدمات و امکانات لازم برای شروع و ادامه فعالیت مؤسسه؛
- ۶- نظارت بر فعالیتهای فرهنگی، آموزشی و پژوهشی مؤسسه برای تحقق اهداف مذکور در ماده ۱ این اساسنامه؛
- ۷- بررسی و تأیید پیشنهاد هیأت امنای در مورد توسعه، انحلال و فعالیتهای مؤسسه و ارایه آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛
- ۸- پیشنهاد هرگونه تغییر در مواد اساسنامه به وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۹- پیشنهاد انحلال مؤسسه به شورای گسترش آموزش عالی.

ماده ۱۵- هیأت امنای

- اعضای هیأت امنای مؤسسه با توجه به مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی به شرح زیر انتخاب می‌شوند:
- ۱-..... (رییس هیأت امنای)؛
  - ۲- یک نفر روحانی واجد شرایط؛
  - ۳- رییس مؤسسه (دبیر هیأت امنای)؛
  - ۴- حداقل ۲ نفر و حداکثر ۸ نفر از اعضای هیأت علمی دانشگاهها با رعایت شرایط

بخش ششم: آموزشی / ۱۳۱

مندرج در بند (ب) ماده ۲ اصلاحی و ماده ۴ کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
۵- استاندار یا نماینده وی با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
۶- نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

تبصره ۱- بعد از ۲ سال از شروع کار مؤسسه تعداد اعضای هیأت علمی هیأت امنای باید حداقل به سه نفر برسد. این افراد باید حداقل یک‌سال عضو رسمی مؤسسه بوده باشند.

تبصره ۲- نحوه اداره جلسات هیأت امنای براساس آیین‌نامه داخلی که در اولین جلسه هیأت امنای تهیه و به تصویب می‌رسد، خواهد بود.

ماده ۱۶- اعضای هیأت امنای با تأیید و حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی برای مدت ۴ سال منصوب می‌شوند.

تبصره - پیشنهاد و انتصاب مجدد اعضا بلامانع است.

ماده ۱۷- هیأت امنای حداقل در هر فصل از سال^۱، یک‌بار به دعوت رییس هیأت امنای تشکیل جلسه می‌دهد. در صورت لزوم به پیشنهاد رییس مؤسسه و یا نماینده وزارت فرهنگ و آموزش عالی یا سه نفر از اعضا پس از تأیید رییس هیأت امنای، جلسه فوق‌العاده تشکیل می‌شود.

ماده ۱۸- وظایف و اختیارات هیأت امنای

- ۱- پیشنهاد رییس مؤسسه به وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛
- ۲- تصویب سازمان و تشکیلات مؤسسه و آیین‌نامه‌های لازم بنا به پیشنهاد رییس مؤسسه؛
- ۳- بررسی و تصویب بودجه جاری، عمرانی و تحقیقاتی مؤسسه و پیشنهاد طرح‌های توسعه مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
- ۴- تعیین خزانه‌دار و حسابرس رسمی مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق گشایش حساب‌های بانکی به نام مؤسسه و حق برداشت از حساب‌های آن را دارند؛
- ۵- تأیید حساب‌ها و ترازنامه‌های سالانه مؤسسه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه و ارسال آن به مؤسسه یا هیأت مؤسس؛

۱۳۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- ۶- جلب کمک‌های مالی و امکانات از اشخاص حقیقی و حقوقی؛
  - ۷- تصویب مقررات استخدامی مؤسسه و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایا؛
  - ۸- تعیین میزان حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌التألیف و حق‌الترجمه با رعایت ضوابط و مقررات وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۹- پیشنهاد هر نوع توسعه و یا انحلال رشته‌های آموزشی مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - ۱۰- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای مؤسسه؛
  - ۱۱- تصویب آیین‌نامه‌های مالی و معاملاتی مؤسسه؛
  - ۱۲- پیشنهاد میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای تصویب؛
  - ۱۳- تصویب ظرفیت پذیرش دانشجو که برای هر سال و دوره تحصیلی توسط رییس مؤسسه پیشنهاد می‌شود و ارسال آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛
  - ۱۴- تنظیم و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امناء؛
  - ۱۵- تصویب اخذ قرض‌الحسنه و تسهیلات بانکی؛
  - ۱۶- پیشنهاد عزل رییس مؤسسه به وزیر فرهنگ و آموزش عالی؛
  - ۱۷- پیشنهاد انحلال مؤسسه به مؤسس یا هیأت مؤسس؛
- تبصره-** هیأت امناء در انجام وظایف خود، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور را رعایت خواهد کرد.
- ماده ۱۹-** رییس مؤسسه: رییس مؤسسه که نماینده قانونی مؤسسه در مراجع ذی‌صلاح می‌باشد، به پیشنهاد هیأت امناء، موافقت وزیر فرهنگ و آموزش عالی، تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی و حکم رییس هیأت امناء منصوب می‌شود.
- تبصره-** پذیرش استعفا و یا عزل رییس مؤسسه پس از تصویب هیأت امناء و تأیید وزیر فرهنگ و آموزش عالی با حکم رییس هیأت امناء خواهد بود.
- ماده ۲۰-** وظایف و اختیارات رییس مؤسسه:
- ۱- اداره کلیه امور مؤسسه؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۳۳

- ۲- اجرای مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت فرهنگ و آموزش عالی و هیأت امانا؛
  - ۳- پیشنهاد ظرفیت پذیرش دانشجو برای هر سال و دوره تحصیلی به هیأت امانا؛
  - ۴- نظارت بر حسن اجرای امور آموزشی و پژوهشی، تجهیزاتی، اداری، مالی و معاملاتی، توسعه‌ای و استخدامی مؤسسه براساس ضوابط و مقررات مربوط؛
  - ۵- پیشنهاد طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی به هیأت امانا؛
  - ۶- استخدام، انتصاب و عزل کارکنان آموزشی و غیرآموزشی مؤسسه با رعایت ضوابط و مقررات و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مصوب مراجع ذی‌صلاح؛
  - ۷- تهیه، تنظیم و پیشنهاد بودجه سالانه مؤسسه به هیأت امانا برای تصویب؛
  - ۸- امضای کلیه اسناد و اوراق بهادار و تعهد آور مؤسسه؛
  - ۹- انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی به نام مؤسسه در چارچوب ضوابط.
- تبصره ۱-** رییس مؤسسه مسئول اجرای کلیه آیین‌نامه‌ها و مقررات و برنامه‌های آموزشی مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی می‌باشد.
- تبصره ۲-** رییس مؤسسه موظف است هر ساله گزارش عملکرد مؤسسه (فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، اجرایی و ...) را به همراه ترازنامه مالی مؤسسه به شورای گسترش آموزش عالی ارسال نماید.
- ماده ۲۱-** شورای مؤسسه: تشکیل شورای مؤسسه و کمیسیون‌های تخصصی (آموزشی، پژوهشی و دانشجویی) آن طبق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب دویست و چهل و نهمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.
- تبصره-** ترکیب اعضای شورای مؤسسه و اختیارات و وظایف آن مطابق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی خواهد بود.
- ماده ۲۲-** گزینش عمومی و علمی اعضای هیأت علمی و دانشجویان مؤسسه طبق ضوابط و مقررات جاری وزارت فرهنگ و آموزش عالی توسط مراجع ذی‌صلاح انجام خواهد شد.
- ماده ۲۳-** پذیرش دانشجو برای مؤسسه در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب وزارت فرهنگ و آموزش عالی از طریق آزمون‌های رسمی که توسط سازمان سنجش

آموزش کشور برگزار می‌شود، صورت می‌پذیرد.

ماده ۲۴- برنامه‌های آموزشی و آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط پذیرش علمی دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که به فارغ‌التحصیلان مؤسسه اعطا خواهد شد، توسط رییس مؤسسه تهیه و پس از تأیید هیأت‌امنا برای تصویب به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال می‌گردد.

ماده ۲۵- وزارت فرهنگ و آموزش عالی بر کلیه امور مؤسسه حق نظارت خواهد داشت.

ماده ۲۶- انحلال مؤسسه: موارد زیر پس از تصویب شورای گسترش آموزش عالی منحل می‌شود:

۱- به پیشنهاد مؤسس یا هیأت مؤسس؛

۲- در صورت تخلف مؤسسه از مقررات اساسنامه، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور، طبق آیین‌نامه رسیدگی به تخلفات مؤسسات.

ماده ۲۷- در صورتی که شورای گسترش آموزش عالی با انحلال مؤسسه موافقت اصولی نماید، مؤسس یا هیأت مؤسس موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- کلیه تعهدات مربوط به دانشجویان خود را تا اتمام دوره تحصیلات و امور فارغ‌التحصیلی آنان به نحو مطلوب و طبق مصوبات و ضوابط مربوط به انجام برساند.

۲- کلیه امتیازات و اموالی را که از منابع عمومی و دولتی و بانک‌ها و شهرداری‌ها و غیره در اختیار مؤسسه قرار گرفته است، مسترد نماید یا موافقت صاحبان حق را مبنی بر واگذاری امتیازات و اموال مذکور به مؤسس یا هیأت مؤسس، ارایه دهد.

۳- کلیه تعهدات خود را در برابر وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها، شهرداری‌ها، سایر اشخاص حقوقی و حقیقی (اعم از اعضای هیأت علمی و کارمندان خود) انجام دهد. و مؤسس یا هیأت مؤسس با توافق صاحبان حق تعهدات مؤسسه را رأساً بپذیرد.

ماده ۲۸- پس از احراز اجرای تعهدات مذکور در ماده ۲۷ و حل و فصل امور آموزش و حقوقی مؤسسه و تصویب نهایی انحلال مؤسسه توسط شورای گسترش آموزش عالی، اقدامات زیر انجام خواهد شد:

- ۱- هیأت تصفیه‌ای مرکب از:
  - نماینده حقوقی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛
  - نماینده حقوقی مؤسس یا هیأت مؤسس؛
  - رییس وقت مؤسسه،تشکیل و با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه مؤسسه را بر عهده خواهد داشت.
- ۲- مراتب تصویب انحلال مؤسسه توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی به اداره ثبت شرکت‌ها اعلام می‌شود تا مؤسسه طبق مقررات مربوط منحل شود.
- تبصره** - انحلال مؤسسه مادامی که در اداره ثبت شرکت‌ها به ثبت نرسیده و اعلان نشده باشد نسبت به اشخاص ثالث بی اثر است.
- ماده ۲۹** - پس از انجام تعهدات و تأدیه کلیه دیون مؤسسه و اعلام ختم تصفیه، باقیمانده دارایی مؤسسه به ... منتقل می‌شود.
- تبصره** - هیأت تصفیه موظف است در مورد فوق صورت‌مجلسی که به امضای کلیه اعضای هیأت و ..... خواهد رسید، تنظیم و یک نسخه از آنرا به مؤسس یا هیأت مؤسس و نسخه دیگر آنرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی تسلیم نماید.
- تبصره** - در خصوص اموال وقفی، مطابق وقف نامه عمل می‌شود.^۱
- ماده ۳۰** - مواردی که در این اساسنامه با پیش‌بینی نشده است، تابع ضوابط و مقررات شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهد بود.
- ماده ۳۱** - هرگونه تغییر در مواد این اساسنامه با پیشنهاد مؤسس یا هیأت مؤسس و تأیید شورای گسترش آموزش عالی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی امکان‌پذیر خواهد بود.
- ماده ۳۲** - این اساسنامه در ۳۲ ماده و ۱۱ تبصره در جلسه مورخ ..... شورای گسترش آموزش عالی به تصویب رسید و در جلسه ..... مورخ ..... شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب نهایی رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

اساسنامه مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی ...

مصوب جلسه ۴۰۱ مورخ ۱۳۷۷/۲/۱۹

شورای گسترش آموزش عالی

مقدمه

به منظور تحقق اهداف مندرج در «کلیات آیین نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی» مصوب ۱۳۶۴/۷/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن و همچنین ضوابط کلی صدور مجوز تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی مصوب جلسه ۵۴۶ مورخ ۱۳۸۳/۶/۳۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی... براساس مجوز شماره ..... و مورخ ..... شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و طبق قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸)، مفاد این اساسنامه، قوانین، ضوابط و مقررات مربوط تأسیس و اداره می شود. در این اساسنامه مؤسسه آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی ..... به اختصار "مؤسسه" و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به اختصار "وزارت" نامیده می شود.

ماده ۱- اهداف

- ۱- کمک به ارتقای سطح فرهنگ و دانش جامعه؛
- ۲- مشارکت در تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور؛
- ۳- همکاری در زمینه سازی مناسب برای مشارکت همه جانبه مردم در امر گسترش و اعتلای آموزش و پژوهش در کشور؛
- ۴- کمک به بالابردن ظرفیت دانشجویی استان .....؛
- ۵- استفاده از امکانات و قابلیت های موجود استان در توسعه آموزش عالی؛
- ۶- فراهم ساختن زمینه های جذب و گزینش دانشجوی بومی در شهرهای محل

سکونت یا شهرهای نزدیک.

ماده ۲- وظایف و اختیارات

۱- فراهم آوردن امکانات لازم و متناسب با فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی مرتبط در چارچوب مبانی ارزشی انقلاب اسلامی؛

۲- پذیرش دانشجو پس از اخذ مجوز از شورای گسترش آموزش عالی "وزارت"؛

۳- همکاری با مراکز علمی کشور به منظور گسترش و اعتلای آموزش و پژوهش در کشور.

ماده ۳- محل فعالیت مؤسسه در شهرستان ..... است.

تبصره- نشانی مؤسسه توسط هیأت مؤسس تعیین و اعلام می‌شود.

ماده ۴- مؤسسه یک واحد آموزشی غیردولتی- غیرانتفاعی است که پس از تصویب اساسنامه توسط شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ آن توسط "وزارت" و ثبت اداره ثبت اسناد (واحد ثبت مؤسسات غیرتجاری) دارای شخصیت حقوقی و استقلال اداری و مالی می‌شود.

ماده ۵- ارکان مؤسسه عبارتند از:

۱- هیأت مؤسس؛

۲- هیأت امنا؛

۳- رییس مؤسسه؛

۴- شورای مؤسسه.

ماده ۶- هیأت مؤسس

هیأت مؤسس، براساس مصوبه شماره ..... مورخ ..... شورای گسترش

آموزش عالی "وزارت" عبارتند از آقایان:

۱- ۶-

۲- ۷-

۳- ۸-

۴- ۹-

۵-

تبصره - چنانچه تعداد اعضای هیأت مؤسس به هر دلیل (فوت، استعفا و یا از دست دادن شرایط عضویت به تشخیص اکثریت اعضای هیأت مؤسس و ...) از حد نصاب مقرر در مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی کمتر شود، به تعداد مورد نیاز افراد واجد شرایط دیگری که به تأیید اعضای هیأت مؤسس برسند انتخاب و به دفتر گسترش آموزش عالی معرفی می‌شوند.

پس از احراز و تأیید صلاحیت آنان توسط "وزارت"، به عضویت هیأت مؤسس پذیرفته می‌شوند.

ماده ۷- وظایف و اختیارات مؤسس

- ۱- کسب مجوزهای لازم از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر مراجع ذیصلاح به منظور تأسیس و راه‌اندازی مؤسسه؛
- ۲- تدوین و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت مؤسس؛
- ۳- تعیین آن عده از اعضای هیأت امناء که باید توسط هیأت مؤسس انتخاب و معرفی شوند (با رأی موافق حداقل نصف به علاوه یک کل اعضای هیأت مؤسس) و عزل هر یک از آنان (با رأی موافق حداقل دو سوم کل اعضای هیأت مؤسس)؛
- ۴- ثبت مؤسسه در اداره ثبت اسناد (واحد ثبت مؤسسات غیرتجاری) پس از تصویب اساسنامه در شورای گسترش آموزش عالی و ابلاغ آن توسط "وزارت"؛
- ۵- فراهم آوردن مقدمات و امکانات لازم اعم از فضای کالبدی، تجهیزات و اعضای هیأت علمی برای شروع و ادامه فعالیت‌های مؤسسه؛
- ۶- پیشنهاد نمودار سازمانی و تشکیلات مؤسسه به هیأت امناء برای تصویب؛
- ۷- تنظیم بودجه سالیانه و تفصیلی مؤسسه و پیشنهاد آن به هیأت امناء برای تصویب؛
- ۸- نظارت بر فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی و فرهنگی مؤسسه برای تحقق اهداف، وظایف و اختیارات مذکور در ماده ۱ و ۲ این اساسنامه؛
- ۹- بررسی پیشنهاد هیأت امناء در مورد توسعه فعالیت‌های مؤسسه و در صورت تأیید، ارایه آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛
- ۱۰- پیشنهاد اخذ تسهیلات بانکی از بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و اخذ قرض‌الحسنه از اشخاص حقیقی و حقوقی به هیأت امناء برای تصویب؛
- ۱۱- پیشنهاد هرگونه تغییر در مواد اساسنامه مؤسسه به وزارت علوم، تحقیقات و

فناوری برای تصویب؛

۱۲- ثبت تغییرات اساسنامه مؤسسه در اداره ثبت اسناد (واحد ثبت مؤسسات غیرتجاری)؛

۱۳- پیشنهاد انحلال مؤسسه (با رأی موافق حداقل نصف به علاوه یک کل اعضای هیأت مؤسس) به شورای گسترش آموزش عالی "وزارت".

ماده ۸- ترکیب هیأت امنا

۱- یک تن روحانی؛

۲- نماینده وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛

۳- استاندار (یا مشاور یا معاون وی با رعایت مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی)؛

۴- سه تن از اعضای هیأت مؤسس؛

۵- سه تا پنج تن از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی.

در مرتبه استادیاری و یا بالاتر و با پنج سال سابقه کار آموزشی و پژوهشی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، دارای صلاحیت‌های عمومی مندرج در ماده ۴ "کلیات آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی غیردولتی- غیرانتفاعی" مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی.

تبصره ۱- افراد مذکور در ردیف ۵ نمی‌توانند از اعضای هیأت مؤسس مؤسسه باشند.

تبصره ۲- رییس مؤسسه بدون حق رأی در جلسه هیأت امنا شرکت می‌کند.

تبصره ۳- اعضای مذکور در ردیف ۱، ۴ و ۵ با رأی موافق حداقل نصف به علاوه

یک کل اعضای هیأت مؤسس انتخاب و معرفی می‌شوند.

تبصره ۴- رییس هیأت امنا با رأی اعضای هیأت امنا انتخاب خواهد شد.

ماده ۹- اعضای مذکور در ردیف ۱، ۲، ۴ و ۵ با تأیید و حکم وزیر علوم، تحقیقات و

فناوری برای مدت چهار سال منصوب می‌شوند. معرفی و انتصاب مجدد آنان بلامانع است و تا زمانی که افراد جدیدی به جای آنان منصوب نشده باشند همچنان به وظایف و اختیارات قانونی خود ادامه می‌دهند.

ماده ۱۰- هیأت امنا حداقل در هر فصل از سال، یکبار به دعوت رییس هیأت امنا

تشکیل جلسه می‌دهد. در صورت لزوم به پیشنهاد نماینده وزیر علوم، تحقیقات و

۱۴۰ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

فناوری یا رییس مؤسسه یا سه تن از اعضا پس از تأیید رییس هیأت امناء، جلسه فوق العاده هیأت امناء تشکیل می‌شود.

ماده ۱۱- جلسه‌های هیأت امناء با حضور حداقل نصف به علاوه یک کل اعضای هیأت امناء رسمیت می‌یابد و تصمیم‌های آن با رأی اکثریت بیش از نصف کل اعضای هیأت امناء معتبر است.

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات هیأت امناء

- ۱- تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امناء؛
- ۲- پیشنهاد رییس مؤسسه به وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۳- تصویب نمودار سازمانی و تشکیلات مؤسسه و آیین‌نامه‌های لازم بنا به پیشنهاد رییس مؤسسه؛
- ۴- بررسی و تصویب بودجه جاری، عمرانی و تحقیقاتی مؤسسه؛
- ۵- پیشنهاد طرح‌های توسعه مؤسسه به هیأت مؤسس برای بررسی و طی مراحل قانونی؛
- ۶- تعیین خزانه‌دار و حسابرس رسمی مؤسسه و همچنین تعیین اشخاصی که حق گشایش حساب‌های مؤسسه نزد بانک‌ها، مؤسسات مالی و اعتباری و صندوقهای قرض‌الحسنه و حق برداشت از آن حساب‌ها را دارند؛
- ۷- تأیید حساب‌ها و ترازنامه سالیانه مؤسسه با توجه به گزارش حسابرس مؤسسه و ارسال آن به هیأت مؤسس؛
- ۸- کوشش برای جلب کمک‌های مالی و امکانات از اشخاص حقیقی و حقوقی؛
- ۹- تصویب مقررات استخدامی کارکنان مؤسسه و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایای آنان در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط؛
- ۱۰- تعیین میزان آموزانه، پژوهانه، نویسانه، ترجمانه، و نظایر آن با رعایت ضوابط و مقررات "وزارت"؛
- ۱۱- پیشنهاد توسعه یا انحلال رشته‌های آموزشی مؤسسه به هیأت مؤسس؛
- ۱۲- تصویب آیین‌نامه تشکیل شورای مؤسسه؛
- ۱۳- تصویب آیین‌نامه مالی و معاملاتی مؤسسه و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن؛
- ۱۴- پیشنهاد میزان شهریه دانشجویان و آیین‌نامه چگونگی دریافت آن به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برای تصویب؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۴۱

۱۵- تصویب ظرفیت پذیرش دانشجو که رییس مؤسسه برای هر سال و دوره تحصیلی پیشنهاد می‌دهد و ارسال آن به شورای گسترش آموزش عالی برای تصویب نهایی؛

۱۶- تصویب اخذ تسهیلات بانکی از بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و اخذ قرض‌الحسنه از اشخاص حقیقی و حقوقی بنا به پیشنهاد هیأت مؤسس؛

۱۷- عزل رییس مؤسسه.

تبصره- هیأت امنای موظف است کلیه مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر قوانین و مقررات جاری کشور را رعایت کند.

ماده ۱۳- رییس مؤسسه

رییس مؤسسه، که نماینده قانونی مؤسسه نزد مراجع حقیقی و حقوقی می‌باشد، از میان اعضای هیأت علمی به پیشنهاد هیأت امنای، تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و با حکم رییس هیأت امنای برای مدت چهار سال منصوب می‌شود. پیشنهاد و انتصاب مجدد وی با تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری بلامانع است.

تبصره- پذیرش استعفا و عزل رییس مؤسسه پس از تصویب هیأت امنای با حکم رییس هیأت امنای خواهد بود.

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات رییس مؤسسه

۱- اداره کلیه امور مؤسسه در چارچوب اهداف، وظایف و اختیارات آن با تأکید بر مبانی ارزشی انقلاب اسلامی؛

۲- اجرای مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، هیأت امنای و هیأت مؤسس؛

۳- پیشنهاد ظرفیت پذیرش دانشجو برای هر سال و دوره تحصیلی به هیأت امنای؛

۴- پیشنهاد نمودار سازمانی و تشکیلات مؤسسه به هیأت مؤسس؛

۵- تهیه و تنظیم و پیشنهاد بودجه سالیانه و تفصیلی مؤسسه به هیأت مؤسس برای طی مراحل بعدی؛

۶- نظارت بر حسن اجرای امور آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، اداری، مالی و معاملاتی، توسعه‌ای و استخدامی مؤسسه براساس ضوابط و مقررات مربوط؛

۷- پیشنهاد طرح‌ها و برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی هیأت امنای؛

۱۴۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

- ۸- استخدام، انتصاب و عزل کارکنان آموزشی و غیر آموزشی مؤسسه با رعایت ضوابط و مقررات آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های مصوب مراجع ذی‌صلاح؛
  - ۹- امضای کلیه اسناد و اوراق بهادار و تعهدآور مؤسسه؛
  - ۱۰- انعقاد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی به نام و حساب مؤسسه در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط؛
  - ۱۱- پیشنهاد آیین‌نامه مالی و معاملاتی مؤسسه و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن به هیأت‌امنا برای تصویب.
- تبصره ۱-** رییس مؤسسه مسؤول اجرای کلیه آیین‌نامه‌ها و مقررات و برنامه‌های آموزشی و پژوهشی مصوب "وزارت" است.
- تبصره ۲-** رییس مؤسسه موظف است گزارش سالیانه عملکرد (فعالیت‌های آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اجرایی و...) مؤسسه را به همراه ترازنامه مالی مؤسسه ارسال نماید.

ماده ۱۵- شورای مؤسسه

- تشکیل شورای مؤسسه و کمیسیون‌های تخصصی (آموزشی، پژوهشی و دانشجویی) طبق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی مصوب دویست و چهل و نهمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی است.
- تبصره ۵-** ترکیب اعضای شورای مؤسسه و اختیارات و وظایف آن مطابق آیین‌نامه مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، می‌باشد.
- ماده ۱۶-** نحوه‌گزینش عمومی داوطلبان عضویت در هیأت علمی مؤسسه تابع ضوابط و مقررات "وزارت" و سایر مراجع ذی‌صلاح است.
- ماده ۱۷-** صلاحیت علمی داوطلبان عضویت در هیأت علمی مؤسسه طبق ضوابط و مقررات مصوب "وزارت" تعیین می‌شود.
- ماده ۱۸-** فعالیت آموزشی مؤسسه از نظر دوره‌ها و رشته‌های تحصیلی با مجوز شورای گسترش آموزش عالی "وزارت" امکان‌پذیر است.
- ماده ۱۹-** پذیرش دانشجو برای مؤسسه در چارچوب ضوابط و مقررات مصوب "وزارت" از طریق آزمون‌های رسمی که توسط سازمان سنجش آموزش کشور برگزار

بخش ششم: آموزشی / ۱۴۳

می‌شود، صورت می‌پذیرد.

ماده ۲۰- مؤسسه تابع کلیه قوانین، مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوط به مؤسسات آموزش عالی غیردولتی - غیرانتفاعی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر قوانین و مقررات مربوط است.

ماده ۲۱- برنامه‌های آموزشی و آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط علمی پذیرش دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که به دانش‌آموختگان مؤسسه اعطا می‌شود طبق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

تبصره - مؤسسه می‌تواند با تصویب شورای مؤسسه و تأیید هیأت امناء، شرایط علمی اختصاصی پذیرش دانشجو را به معاون آموزشی "وزارت" به‌منظور تصویب نهایی پیشنهاد دهد.

ماده ۲۲- مدارک تحصیلی دانش‌آموختگان مؤسسه طبق ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری صادر می‌شود.

ماده ۲۳- فضا، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی مؤسسه باید مطابق ضوابط "وزارت" باشد.

ماده ۲۴- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر کلیه فعالیت‌های مؤسسه (امور آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، دانشجویی، اجرایی، مالی و معاملاتی و...) نظارت می‌نماید و در صورت احراز تخلف از ضوابط، نسبت به جلوگیری از ادامه فعالیت، تعلیق فعالیت و یا انحلال مؤسسه اقدام می‌کند.

ماده ۲۵- سال مالی مؤسسه عبارت است از یک سال شمسی که از اول شهریور ماه هر سال شروع و به پایان مرداد ماه سال بعد ختم می‌شود. اولین سال مالی از تاریخ تأسیس مؤسسه شروع و به پایان اولین مرداد ماه ختم می‌شود.

ماده ۲۶- منابع مالی مؤسسه عبارتند از:

۱- سرمایه مؤسسه؛

۲- شهریه دریافتی از دانشجویان؛

۳- درآمدهای حاصل از فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی مؤسسه، با رعایت ضوابط و

مقررات مربوط؛

۴- هدایا و کمک‌های دریافتی از بخش‌های دولتی و غیردولتی (خصوصی و تعاونی) و سایر عواید محلی، با رعایت ضوابط و مقررات مربوط.

ماده ۲۷- انحلال مؤسسه

مؤسسه در موارد زیر پس از تصویب نهایی شورای گسترش آموزش عالی منحل می‌شود:

- ۱- به پیشنهاد حداقل نصف به‌علاوه یک کل اعضای هیأت مؤسس؛
- ۲- در صورت تخلف مؤسسه از مقررات اساسنامه، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر قوانین و مقررات جاری کشور، طبق آیین‌نامه نحوه نظارت بر فعالیت مؤسسات آموزشی عالی غیردولتی - غیرانتفاعی.

ماده ۲۸- در صورتی که شورای گسترش آموزش عالی با انحلال مؤسسه موافقت

اصولی نمادی، مؤسسه موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- ۱- کلیه تعهدات مربوط به دانشجویان خود را تا اتمام دوره تحصیلات و فارغ التحصیلی آنان به نحو مطلوب و طبق مصوبات و ضوابط مربوط اجرا نماید؛
- ۲- کلیه امتیازات و اموالی را که از منابع عمومی و دولتی و بانک‌ها و شهرداری‌ها و غیره در اختیار مؤسسه قرار گرفته است مسترد کند یا موافقت صاحبان حق را مبنی بر واگذاری امتیازات و اموال مذکور به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارایه دهد؛
- ۳- کلیه تعهدات خود را در برابر وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها، شهرداری‌ها، سایر اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی (اعم از اعضای هیأت علمی و کارمندان خود) انجام دهد.

ماده ۲۹- پس از احراز اجرای تعهدات مذکور در ماده ۲۸ و حل و فصل امور

آموزشی و حقوقی مؤسسه و تصویب نهایی انحلال مؤسسه توسط شورای گسترش آموزش عالی، اقدامات زیر انجام می‌گیرد:

- ۱- هیأت تصفیه‌ای مرکب از:
  - نماینده حقوقی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
  - نماینده حقوقی هیأت مؤسس؛
  - رییس وقت مؤسسه (در غیاب رییس وقت مؤسسه، یکی از معاونان وقت مؤسسه بنا به تشخیص هیأت مؤسس).

تشکیل و با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه مؤسسه را بر عهده خواهد داشت.

۲- مراتب تصویب انحلال مؤسسه توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به اداره ثبت اسناد (واحد ثبت مؤسسات غیرتجاری) اعلام می‌شود تا مؤسسه طبق مقررات مربوط منحل شود.

تبصره- انحلال مؤسسه مادامی که در اداره ثبت اسناد (واحد ثبت مؤسسات غیرتجاری) به ثبت نرسیده و اعلام نشده باشد نسبت به اشخاص ثالث بی‌اثر است.
ماده ۳۰- پس از انجام تعهدات و تعیین تکلیف دیون مؤسسه و اعلام ختم تصفیه، باقیمانده دارایی مؤسسه با رعایت بند ۲ ماده ۲۸ اساسنامه به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری منتقل می‌شود.

تبصره ۱- در خصوص اموال وقفی، مطابق وقفنامه عمل می‌شود.

تبصره ۲- هیأت تصفیه موظف است در مورد فوق صورت‌مجلسی که به امضای کلیه اعضای هیأت می‌رسد در دو نسخه تنظیم، یک نسخه از آن را به هیأت مؤسس و نسخه دیگر را به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تسلیم نماید.

ماده ۳۱- مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط و مقررات مصوب "وزارت" و سایر مراجع ذی‌صلاح می‌باشد.

ماده ۳۲- هرگونه تغییر در مفاد این اساسنامه با تصویب شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری امکان‌پذیر است.

ماده ۳۳- این اساسنامه در ۳۳ ماده و ۱۵ تبصره به استناد بند ۱۱ جزء (ب) ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸، در جلسه مورخ ..... شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ معتبر است.

سیاست‌ها، حدود وظایف و نحوه فعالیت مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور مصوب جلسه ۴۸۳ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به منظور ساماندهی مراکز مجری آموزش‌های آزاد کشور و ایجاد بستری مناسب برای جلب مشارکت بخش غیردولتی در تلاش برای رشد و پرورش علایق و استعداد‌های نسل جوان و نیز تعیین حیطه مسؤولیت هر کدام از دستگاه‌ها، ضوابط زیر معین می‌گردد:

فصل اول - تعریف

ماده ۱- مرکز آموزشی آزاد که در این مصوبه «آموزشگاه» یا «مؤسسه آموزشی» نامیده می‌شود، مکانی است که به منظور تربیت و آموزش افراد علاقه‌مند به افزایش توان علمی و تخصصی و یا کسب مهارت‌های فنی، بی آنکه منجر به صدور مدرک رسمی تحصیلی رایج در کشور گردد، براساس شؤون و هنجارهای اسلامی و با رعایت مقررات این مصوبه توسط افراد حقیقی یا حقوقی تأسیس می‌گردد.

ماده ۲- آموزشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی باید کلاس‌های آموزشی مربوط به آقایان و بانوان را به تفکیک برگزار کنند و کارکنان شاغل در آموزشگاه‌های مخصوص آقایان باید منحصرأ مرد و در آموزشگاه‌های مخصوص بانوان منحصرأ زن باشند.

فصل دوم - حدود وظایف و نحوه فعالیت

ماده ۳- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب برگزاری کلاس‌های

بخش ششم: آموزشی / ۱۴۷

تجدیدی، تک درس، تقویتی و کنکور، برگزاری آزمون، کنکور مکاتبه‌ای و آموزش زبان های خارجی براساس سرفصل دروس مصوب وزارت آموزش و پرورش از سطح مبتدی تا قبل از دانشگاه به صورت حضوری و غیرحضوری تحت عنوان آموزشگاه علمی آزاد و نظارت بر آنها از وظایف و اختیارات وزارت آموزش و پرورش می‌باشد.

ماده ۴- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب دوره‌های آموزش عالی آزاد و دوره‌های تخصصی و کاربردی کوتاه مدت بالاتر از سطح دوره متوسطه و همچنین برگزاری کلاس های کنکور برای دوره های کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد و دکتری در دانشگاه ها، مؤسسات آموزش عالی مربوط به گروه غیرپزشکی و پزشکی تحت عنوان مؤسسه آموزش عالی آزاد و نظارت بر آنها حسب مورد از وظایف و اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد.

ماده ۵- صدور مجوز فعالیت‌های آموزشی آزاد در قالب دوره‌های فراگیری مهارت، حرفه و رشته معینی براساس استانداردهای مهارت آموزشی مشاغل تحت عنوان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد و نظارت بر آنها از وظایف و اختیارات وزارت کار و امور اجتماعی (سازمان فنی و حرفه‌ای کشور) می‌باشد.

ماده ۶- در صورتی که مؤسسين مراکز آموزش‌های آزاد متقاضی تأسیس آموزشگاه‌های چندمنظوره برای آموزش در زمینه‌های مختلف باشند، کسب مجوز از هر یک از دستگاه‌های ذی‌ربط الزامی است.

ماده ۷- صدا و سیما، مطبوعات و جراید کثیرالانتشار کشور فقط در صورت تأیید رسمی و معرفی هر یک از وزارتخانه‌های ذی‌ربط برابر فرم‌های ویژه مجاز به تبلیغ و انتشار آگهی تبلیغاتی می‌باشند و مؤسس یا مؤسسین ملزم به اخذ مجوز لازم از وزارتخانه مربوط می‌باشند.

ماده ۸- اداره ثبت شرکت‌ها مکلف است ثبت مراکز متقاضی فعالیت آموزش‌های آزاد را با ارایه مجوز از وزارتخانه‌های ذی‌ربط انجام دهد.

تبصره- هرگونه تغییر در اساسنامه این مراکز باید با اطلاع و موافقت وزارتخانه مرجع صدور مجوز صورت پذیرد.

ماده ۹- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی، وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و

ارگان‌هایی که متقاضی فعالیت در رشته‌های مختلف آموزش‌های آزاد می‌باشند، موظفند مجوز رسمی فعالیت در هر رشته را از دستگاه ذی‌ربط برابر ضوابط و مقررات دریافت نمایند، در غیراین صورت فعالیت آنها غیرمجاز بوده و نیروی انتظامی موظف است بر طبق قانون تعطیل مؤسسات و واحدهای آموزشی و تحقیقاتی و فرهنگی که بدون اخذ مجوز قانونی دایر شده (مصوب ۷۲/۲/۷ مجلس شورای اسلامی) و آیین‌نامه اجرایی آن (مصوب ۷۳/۳/۱۸ هیأت وزیران) اقدام و عندالاقضاء فعالیت آنان را تعطیل و پرونده خاطیان را جهت رسیدگی به دادگاه صالحه ارجاع دهد.

تبصره - آن دسته از نهادهای علمی، آموزشی و فرهنگی که در چارچوب شرح وظایف خود مجاز به فعالیت آموزشی می‌باشند نیازی به کسب مجوز ندارند لکن بایستی این نوع از فعالیت‌های خود را به اطلاع دستگاه ذی‌ربط برسانند و لازم است متناسب با نوع فعالیت، مقررات و ضوابط دستگاه ذی‌ربط را رعایت نمایند و دستگاه ذی‌ربط نیز حق نظارت بر فعالیت آنها را خواهد داشت.

ماده ۱۰ - آیین‌نامه اجرایی این مصوبه توسط هر یک از وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذی‌ربط تهیه و پس از تأیید بالاترین مرجع تصمیم‌گیری در آن وزارتخانه یا سازمان ابلاغ می‌گردد.

ماده ۱۱ - با توجه به مصوبات «ضوابط تأسیس مراکز و مؤسسات، کانون‌ها و انجمن‌های فرهنگی و نظارت بر فعالیت آنها» و «ضوابط تأسیس و نظارت بر آموزشگاه‌های آزاد هنری» (مصوب ۷۵/۸/۸ و ۸۰/۱/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) مفاد این مصوبه شامل تأسیس مؤسسات و آموزشگاه‌های مزبور نمی‌شود.

این مصوبه در ۲ فصل و ۱۱ ماده و ۲ تبصره برای کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و ... لازم‌الاجراست و سایر مصوبات مغایر با آن ملغی اعلام می‌گردد.

آیین نامه نحوه تأسیس و فعالیت مؤسسات آموزش عالی آزاد مصوب مورخ ۱۳۷۷/۵/۱۰ شورای گسترش آموزش عالی

مقدمه

به استناد مصوب جلسه ۴۱۳ مورخ ۷۶/۱۱/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مؤسسات آموزش عالی آزاد در چارچوب مقررات وزارت فرهنگ و آموزش عالی براساس این آیین نامه تأسیس و فعالیت می نمایند. در این آیین نامه وزارت فرهنگ و آموزش عالی به اختصار «وزارت» و مؤسسه آموزش عالی آزاد «مؤسسه» نامیده می شود.

اهداف

ماده ۱- مؤسسه با اهداف زیر تأسیس می شود:

- مشارکت در ارتقای سطح دانش و فرهنگ جامعه؛
  - کمک به تربیت نیروی انسانی کارآمد و ماهر مورد نیاز بخش های مختلف جامعه؛
  - فراهم آوردن زمینه مناسب برای دسترسی مردم به آموزش های علمی- کاربردی.
- قلمرو فعالیت:

ماده ۲- مؤسسه در زمینه های زیر فعالیت می کند:

- برگزاری دوره های آزاد (تک درس، کوتاه مدت) که به اعطای گواهینامه گذراندن دوره منتهی شود.

- همکاری در اجرای دوره های آموزشی مورد نیاز دانشگاه جامع علمی کاربردی با رعایت ضوابط شورای گسترش آموزش عالی که مدرک آن توسط دانشگاه علمی کاربردی صادر می شود.

تبصره ۱- مؤسسات گواهینامه گذراندن دوره را صادر می کنند. این دوره ها منجر به اعطای هیچ گونه مدرک رسمی دانشگاهی (مانند کاردانی، کارشناسی، و غیره) و معادل آن نخواهد شد.

تبصره ۲- مجموع دروس تک‌درس ارایه شده تحت هیچ شرایطی منجر به مدرک رسمی دانشگاهی نخواهد شد.

شرایط تأسیس:

ماده ۳- برای تأسیس مؤسسه احراز شرایط زیر ضروری است:

- داشتن هیأت مؤسس متشکل از ۳ تا ۵ تن که باید واجد شرایط ماده ۴ این آیین‌نامه باشند؛

- داشتن توان مالی، نیروی انسانی، امکانات کالبدی و تجهیزاتی به تشخیص وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

ماده ۴- حداقل ۲ تن از اعضای هیأت مؤسس باید شرایط هیأت علمی در سطح مربی یا بالاتر با دو سال سابقه تدریس دانشگاهی را داشته باشند. بعلاوه کلیه افراد باید واجد شرایط عمومی زیر نیز باشند:

- ۱- مسلمان، عامل به احکام اسلامی، واجد حسن شهرت و متخلق به اخلاق اسلامی؛
- ۲- التزام به ولایت فقیه و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۳- عدم وابستگی به رژیم گذشته و عدم سابقه وابستگی به گروه‌های محارب و معارض با جمهوری اسلامی ایران.

تبصره ۱- احراز شرایط فوق از طریق وزارت فرهنگ و آموزش عالی صورت می‌پذیرد.

تبصره ۲- یک نفر از اعضای هیأت مؤسس با شرایط هیأت علمی در سطح مربی و بالاتر به انتخاب هیأت مؤسس به‌عنوان رییس انتخاب و به وزارت فرهنگ و آموزش عالی معرفی شود.

ماده ۵- ارکان مؤسسه عبارتند از:

۱- هیأت مؤسس؛

۲- رییس؛

۳- شورای مؤسسه.

ماده ۶- هیأت مؤسس ملزم به تهیه اساسنامه مؤسسه و انتخاب و معرفی رییس مؤسسه به وزارت جهت تصویب و تأیید نهایی است.

بخش ششم: آموزشی / ۱۵۱

ماده ۷- رییس مؤسسه توسط هیأت مؤسس پیشنهاد و پس از تأیید معاون آموزشی وزارت با حکم رییس هیأت مؤسس منصوب می‌شود.

ماده ۸- شورای مؤسسه متشکل از ۲ تن از اعضای هیأت مؤسس، یک تن از مدرسین، رییس و معاونان مؤسسه است.

ماده ۹- مؤسسه باید پس از احراز شرایط اعضای هیأت مؤسس مندرج در ماده ۴ این آیین‌نامه و کسب مجوزهای لازم از وزارت به ثبت برسد.

ماده ۱۰- در صورتی که مؤسسه برخلاف اساسنامه و ضوابط و مقررات رفتار نماید، وزارت نسبت به اخطار دادن به مؤسسه تا انحلال آن اقدام خواهد نمود.

تبصره - چگونگی رسیدگی به تخلفات طبق آیین‌نامه‌ای که وزارت تصویب می‌نماید، خواهد بود.

ماده ۱۱- کلیه امور مربوط به اجرای این آیین‌نامه و نظارت بر فعالیت مؤسسه زیر نظر معاونت آموزشی وزارت انجام می‌شود.

ماده ۱۲- مؤسسه برای ایجاد دوره‌های کوتاه مدت و تک‌درس باید مجوزهای لازم را از دفتر آموزش‌های آزاد وزارت اخذ نماید.

ماده ۱۳- شاغلین به تحصیل در مؤسسات علمی آزاد از معافیت تحصیلی برخوردار نمی‌شوند.

ماده ۱۴- معاونت آموزشی وزارت دستورالعمل‌های اجرایی این آیین‌نامه را حسب لزوم تهیه، تصویب و ابلاغ خواهد کرد.

این آیین‌نامه شامل ۱۴ ماده و ۵ تبصره در مورخ ۷۷/۵/۱۰ به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسید.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - مصطفی معین

آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی وابسته به سازمان‌های دولتی مصوب جلسه ۲۷ مورخ ۱۳۶۴/۴/۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی

- ۱- سازمان‌های دولتی و وزارتخانه‌ها می‌توانند برای تأمین نیازهای خود به نیروی انسانی (و همچنین زائد بر مایحتاج خود برای تأمین نیازهای سازمان‌های دیگر) دوره‌های کاردانی دایر نمایند.
- ۲- وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی می‌توانند دوره کارشناسی (لیسانس) فقط در رشته‌های خاص مورد نیاز خود پس از بررسی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس نمایند.^۱
- ۳- پیشنهاد هر وزارتخانه و سازمان دولتی برای تأسیس دوره کارشناسی باید ابتدا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی داده شود و این وزارتخانه مکلف است طرح پیشنهادی را توسط کارشناسان خود (در شورای گسترش دانشگاه‌ها و غیره) بررسی کند.
- ۴- در صورتی که نظر کارشناسان وزارت فرهنگ و آموزش عالی در مورد طرح پیشنهادی سازمان دولتی یا وزارتخانه‌ای مثبت بود، این طرح جهت تصویب نهایی باید به شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم شود.
- تبصره- در صورتی که نظر کارشناسی وزارت فرهنگ و آموزش عالی درباره طرح پیشنهادی وزارتخانه یا سازمان دولتی منفی بود، حق اعتراض به شورای عالی انقلاب فرهنگی برای آن وزارتخانه یا سازمان دولتی محفوظ است.

۱- براساس مصوبه ۳۳۵ مورخ ۱۳۷۳/۵/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، صدور اجازه تأسیس و تأیید اعضای هیأت مؤسس و تصویب اساسنامه آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی واگذار شد.

بخش ششم: آموزشی / ۱۵۳

۵- کلیه برنامه‌های آموزشی در دانشکده‌ها یا مدارس عالی وزارتخانه‌ها یا سازمان‌های دولتی باید مطابق برنامه‌های آموزشی مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی باشد. در صورتی که برنامه‌های درسی در رشته (یا رشته‌های) خاص و منحصر به فردی باشد، برنامه‌های مزبور باید جهت بررسی و تصویب به شورای عالی برنامه‌ریزی ارسال شود. شورای عالی برنامه‌ریزی مکلف است حداکثر ظرف ۶ ماه به این برنامه‌ها رسیدگی کند، و هرگاه این شورا نتواند در ظرف این مدت به برنامه‌ها رسیدگی کند، سازمان دولتی یا وزارتخانه متقاضی می‌تواند برنامه‌های خود را مستقیماً به شورای عالی انقلاب فرهنگی تقدیم نماید.

۶- گزینش علمی و اخلاقی دانشجویان در این مؤسسات آموزشی باید مطابق مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی انجام گیرد.

۷- در گزینش دانشجو برای وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی که دارای کارمندان باتجربه و با سابقه در رشته‌های ذی‌ربطند، طبق آیین‌نامه‌ای که وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین خواهد کرد، سهمیه خاصی برای کارمندان مزبور در نظر گرفته خواهد شد.

۸- گزینش استاد و مربی در این مؤسسات آموزشی باید طبق ضوابط گزینش استاد مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی انجام گیرد.

۹- کلیه آیین‌نامه‌ها و مقررات اصلی آموزشی و دانشجویی که وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین می‌نماید، لازم‌الاجرا خواهد بود.

۱۰- مراکز آموزش عالی که در وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی تأسیس می‌گردند تابع مقررات اداری و مالی سازمان متبوع خواهند بود. آیین‌نامه‌های آموزشی که بار مالی نیز دارند (نظیر آیین‌نامه حق‌التدریسی) طبق ضوابط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تدوین خواهد گردید و مراکز مزبور مکلفند که آن ضوابط را رعایت کنند.

تبصره ۵- به دانشجویانی که در این نوع مراکز آموزش عالی تحصیل می‌کنند، هیچ‌گونه وجهی از صندوق رفاه دانشجویان پرداخت نخواهد شد. پرداخت هرگونه کمک هزینه تحصیلی به‌عهده وزارت یا سازمان مربوطه خواهد بود.

۱۱- رییس این مؤسسات به پیشنهاد وزیر یا رییس سازمان و تأیید وزیر فرهنگ و آموزش عالی و با حکم وزیر یا رییس سازمان مربوطه منصوب خواهد شد.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید علی خامنه‌ای

آیین‌نامه آموزش‌های علمی - کاربردی مصوب جلسه ۳۶۹ مورخ ۷۴/۱۱/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی

تعریف

ماده ۱- آموزش‌های علمی - کاربردی آموزش‌هایی است که با هدف ارتقا و انتقال دانش کار، ایجاد مهارت‌ها، افزایش بهره‌وری، بهنگام کردن و ارتقای معلومات و تجارب شاغلان، رشد استعدادهای بارز و به فعالیت درآوردن استعدادهای نهفته برای تصدی مشاغل و حرف‌گوناگون انجام می‌شود تا توانایی افراد را برای انجام دادن کاری که به آنان محول می‌شود، به سطح مطلوب برساند.

تبصره - آموزش‌های علمی - کاربردی موضوع این آیین‌نامه اعم است از آموزش‌هایی که با هدف مندرج در ماده (۱) که به نام آموزش‌های فنی حرفه‌ای خارج از نظام آموزش رسمی کشور عموماً به صورت دوره‌های کوتاه مدت به اجرا در می‌آید و آموزش‌هایی که در قالب نظام آموزش رسمی کشور در یکی از مقاطع سلسله مراتب آموزشی (آموزش متوسطه و آموزش عالی) اجرا و به دریافت مدرک تحصیلی منجر می‌شود.

ماده ۲- این آیین‌نامه ناظر به کلیه سطوح آموزش‌های علمی - کاربردی و پژوهش‌های وابسته به آن در بخش‌های تولیدی و خدمات است.

ماده ۳- اصول برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی - کاربردی و هدایت پژوهش‌های وابسته به آن عبارت است از:

الف) به کار بردن نظریه‌های علمی و مکتسبات فنی در جهت رشد توانایی‌های علمی؛

ب) برقراری پیوند و هماهنگی میان آموزش و پژوهش کاربردی و نیازهای شغلی؛

ج) انعطاف‌پذیرکردن برنامه‌های آموزشی و پژوهشی کاربردی به تناسب تحولات

علوم و فنون؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۵۵

د) آماده‌سازی و تربیت تدریجی و مستمر افراد برای اشتغال آنها در حیطه شغلی خاص یا طیفی از مشاغل همگون؛

ه) طراحی این آموزش‌ها به‌نحوی که فارغ‌التحصیلان هر یک از مراحل و مقاطع مختلف، دارای کارایی لازم برای اشتغال باشند و امکان بازگشت به آموزش یا ادامه آن برای آنها فراهم باشد؛

و) کارآموزی و کسب مهارت‌های شغلی با برنامه‌ریزی هماهنگ؛

ز) توجه به تناسب و هماهنگی بین دانش و مهارت در هر دوره و در هر سطح و پیوستگی و انسجام بین مقاطع در دوره‌های مختلف؛

ح) قرار گرفتن آموزش‌های کاربردی به‌عنوان یکی از شروط اصلی ارتقای شغلی در مشاغل تخصصی و به تناسب آن متحول کردن نظام اشتغال و دستمزد.

ماده ۴- آموزش‌ها و پژوهش‌های علمی- کاربردی در کلیه سطوح و مقاطع تحصیلی و مهارتی، اجرا می‌شود و تا بلندترین سطوح تخصصی حسب نیاز ادامه می‌یابد. ارکان:

ماده ۵- ارکان آموزش‌های علمی- کاربردی عبارتند از:

۱- شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی؛

۲- شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی- کاربردی؛

۳- دبیر کل شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی و رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی؛

۴- شورای هماهنگی آموزش‌های علمی- کاربردی؛

۵- دانشگاه جامع علمی- کاربردی.

ماده ۶- شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی پس از شورای عالی انقلاب فرهنگی عالی‌ترین مرجع تصمیم‌گیری در این آموزش‌ها است و بر طبق ضوابطی که به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌رسد، انجام وظیفه می‌نماید و ریاست عالی آن با رییس جمهوری می‌باشد. اعضای شورا عبارتند از:

الف) معاون اول رییس جمهوری که ریاست شورا را به‌عهده دارد؛

ب) وزیر فرهنگ و آموزش عالی به‌عنوان نایب رییس؛

ج) دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی،

آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کار و امور اجتماعی، کشاورزی، صنایع، معادن و فلزات، نیرو، نفت، پست و تلگراف و تلفن، رییس دانشگاه آزاد اسلامی و رییس سازمان برنامه و بودجه؛

(د) رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی؛

(ه) دبیر کل شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی برای همه وزرا دعوتنامه خواهد فرستاد تا در صورت ضرورت به تشخیص خود در جلسات، با حق رأی شرکت کنند؛
(و) سه نفر از صاحب‌نظران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که حداقل یکی از آنان از میان بانوان انتخاب می‌شود به پیشنهاد رییس شورا و تصویب شورا.

ماده ۷- وظایف شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی:

(الف) تصویب اساسنامه آموزش‌های علمی کاربردی در چارچوب نظام آموزشی کشور، مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

(ب) پیشنهاد تغییر آیین‌نامه آموزش‌های علمی- کاربردی به شورای عالی انقلاب فرهنگی؛

(ج) تصویب سیاست‌های توسعه، تقویت و بالا بردن منزلت‌های اجتماعی آموزش‌های علمی- کاربردی؛

(د) تصویب شیوه سرمایه‌گذاری و میزان مشارکت بخش‌های مختلف برای توسعه این آموزش‌ها و نحوه تأمین اعتبارات، چگونگی توزیع منابع و سرمایه‌ها؛

(ه) تصویب طرح‌ها و سیاست‌های تربیت و تأمین اعضای هیأت علمی- تخصصی و متخصصان مورد نیاز آموزش‌های علمی- کاربردی؛

(و) تصویب طرح تأسیس و گسترش مراکز آموزش‌های علمی- کاربردی و فنی حرفه‌ای بانوان؛

(ز) تصویب ضوابط انتخاب و ارتقای هیأت علمی- تخصصی؛

(ح) تصویب آیین‌نامه داخلی شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی.

تبصره- شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی می‌تواند برای امور مشخص به مراجع ذی‌صلاحیت معین، تفویض اختیار کند.

ماده ۸- شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی- کاربردی همان گروه هشتم

شورای عالی برنامه‌ریزی است با این قید که:

بخش ششم: آموزشی / ۱۵۷

۱- بعضی از اعضای دانشگاه جامع علمی- کاربردی در این گروه عضویت داشته باشند؛

۲- برنامه‌ها حتی‌الامکان از طریق دانشگاه جامع علمی- کاربردی پیشنهاد می‌شود؛

۳- گروه هشتم نیز در صورتی که طرح برنامه‌ای دارد در مورد آنها از دانشگاه جامع علمی- کاربردی استفسار کند.

ماده ۹- وظایف شورای برنامه‌ریزی آموزش‌های علمی- کاربردی عبارت است از:

الف) تصویب تعداد و ترکیب اعضای بخش‌ها و گروه‌های تخصصی برنامه‌ریزی با شرکت کارشناسان و متخصصان به پیشنهاد دبیر کل؛

ب) هدایت برنامه‌ریزی کلان آموزشی برای آموزش‌های علمی- کاربردی و تصویب برنامه‌های کلان به دست آمده؛

ج) تصویب برنامه‌های تأیید شده در بخش‌های تخصصی؛

د) تصویب ضوابط و شرایط پذیرش دانشجویان کاربردی؛

ه) تصویب آیین‌نامه‌های آموزشی و انضباطی آموزش‌های علمی- کاربردی؛

و) تصویب آیین‌نامه داخلی شورای برنامه‌ریزی.

ماده ۱۰- رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی دبیر کل شورای عالی آموزش‌های علمی کاربردی است. وظایف او علاوه بر مسؤولیت‌های ریاست دانشگاه جامع علمی- کاربردی، دبیری جلسات شورای عالی آموزش‌های علمی کاربردی و مسؤولیت اداره دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی را نیز عهده‌دار خواهد بود.

ماده ۱۱- کمیسیون هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای با هدف ایجاد هماهنگی در فعالیت‌های آموزش فنی و حرفه‌ای کشور به ریاست وزیر کار و امور اجتماعی تشکیل می‌شود. وظایف و ترکیب اعضا و نحوه تشکیل این کمیسیون را شورای عالی علمی- کاربردی تعیین می‌کند.

دبیرخانه:

ماده ۱۲- دبیرخانه شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی وظیفه پشتیبانی مطالعاتی، کارشناسی، خدماتی و تدارکاتی ارکان و تشکیلات این آموزش‌ها را بر عهده دارد.

تبصره - دبیرخانه شورای عالی آموزش های علمی - کاربردی در دانشگاه جامع علمی - کاربردی تشکیل می شود.

ماده ۱۳ - بودجه: بودجه و اعتبارات طرح ها و برنامه ها، هزینه های اداری و سرمایه ای را برای انجام دادن وظایف و نیل به اهداف شورای عالی همه ساله دبیر کل تهیه می کند که پس از تصویب در شورای عالی آموزش های علمی - کاربردی در ردیف جداگانه ای ذیل ردیف وزارت فرهنگ و آموزش عالی به نام دبیرخانه شورای عالی آموزش های علمی - کاربردی در لایحه بودجه کل کشور پیش بینی و منظور می شود.

ماده ۱۴ - مصوبات شورای عالی آموزش های علمی - کاربردی در حیطه وظایف و صلاحیت های ماده (۷) برای تمام دستگاه های اجرایی لازم الاجراست.

ماده ۱۵ - این آیین نامه در (۱۵) ماده و سه تبصره در تاریخ ۷۳/۸/۱۰ به تصویب شورای مشترک کمیسیون ها رسیده است و در جلسه مورخ ۷۴/۱۱/۱۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی اصلاح و تأیید شد و کلیه آیین نامه ها و اصلاحیه های مشابه و مغایر با آن لغو می شود.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - اکبر هاشمی رفسنجانی

اساسنامه دانشگاه جامع تکنولوژی مصوب مورخ

۱۳۷۱/۷/۱۸ شورای گسترش آموزش عالی

این اساسنامه با توجه به مصوبه، نخستین جلسه، شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی مورخ ۷۵/۸/۱۳ و برای رسیدن به هدف‌هایی که در آیین‌نامه، تشکیل شورای مذکور (مصوب جلسات ۲۲۴ و ۲۲۷ شورای عالی انقلاب فرهنگی و الحاقیه‌ها و اصلاحیه‌های آن) پیش‌بینی شده و به‌منظور تعیین چارچوب و خطوط اصلی فعالیت‌های دانشگاه جامع تکنولوژی و مؤسسات وابسته به آن تدوین می‌شود.

ماده ۱- دانشگاه جامع تکنولوژی به‌منظور توسعه، آموزش‌های عالی علمی- کاربردی (تکنولوژی) و به قصد ارتقای دانش و ایجاد مهارت‌های لازم و به فعلیت در آوردن استعدادها و نهفته در افراد تأسیس می‌شود و بر ایجاد توانایی‌های لازم برای کاربرد علوم و تکنولوژی و اشتغال افراد در طیفی از مشاغل همگون تأکید دارد.

ماده ۲- دانشگاه جامع تکنولوژی که از این پس "دانشگاه جامع" نامیده می‌شود، مؤسسه‌ای آموزشی و تحقیقاتی با شخصیت حقوقی مستقل است که زیر نظر وزیر فرهنگ و آموزشی عالی اداره می‌شود.

ماده ۳- هدف دانشگاه جامع، فراهم آوردن موجباتی است که مشارکت سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی دولتی و غیردولتی را برای تربیت نیروی انسانی متخصص و مورد نیاز بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ممکن سازد، به نحوی که فارغ‌التحصیلان هر یک از مؤسسات وابسته به این دانشگاه بتوانند برای کاری که به آنها محول می‌شود، دانش و مهارت لازم را کسب کنند.

ماده ۴- ارکان دانشگاه جامع عبارتند از:

- هیأت امنا؛

- شورای مرکزی؛

- رییس دانشگاه.

- ماده ۵-** وظایف دانشگاه جامع در زمینه، آموزش‌های علمی- کاربردی و اداره، مؤسسات وابسته به آن به شرح زیر است:
- تهیه و پیشنهاد ضوابط و سیاست‌های کلی تأسیس و توسعه، کیفیت اداره و حدود فعالیت مؤسسات آموزشی وابسته و نحوه، تأمین منابع مورد نیاز به شورای عالی علمی- کاربردی؛
  - انجام مطالعات و بررسی‌های لازم به منظور تهیه، طرح‌ها و برنامه‌هایی که باید به تصویب شورای عالی آموزش‌های علمی- کاربردی برسد؛
  - تهیه، ضوابط و استانداردهای آموزشی؛
  - ارائه، خدمات پشتیبانی و اطلاعاتی؛
  - همکاری با گروه آموزش‌های علمی- کاربردی شورای عالی برنامه‌ریزی برای تهیه و تنظیم برنامه‌های درسی؛
  - تهیه، طرح‌های تأمین و استخدام اعضای هیأت علمی- تخصصی مؤسسات وابسته با همکاری دستگاه‌های اجرایی؛
  - بررسی و پیشنهاد ضوابط احراز صلاحیت برای عضویت در هیأت علمی مؤسسات آموزش علمی- کاربردی و شرایط ارتقای ایشان به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد؛
  - بررسی شرایط و امکانات لازم برای مؤسسات و پیشنهاد تأسیس مؤسسات جدید در رشته‌ها و دوره‌های اینگونه آموزش‌های عالی به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد؛
  - نظارت بر جریان کار مؤسسات آموزش عالی ذی ربط و ارزشیابی فعالیت‌ها و صدور ابلاغیه‌ها و دستورالعمل‌های لازم جهت ارتقای سطح این آموزش‌ها؛
  - جلب کمک‌های دولت و بخش‌های مختلف دولتی و غیردولتی برای حمایت از آموزش عالی علمی- کاربردی و تخصیص متناسب اعتبارات و عواید حاصله؛
  - انجام تحقیقات مربوط به آموزش عالی علمی- کاربردی.
- ماده ۶-** ترکیب و نحوه، تشکیل هیأت امنای دانشگاه جامع تکنولوژی مانند هیأت امنای سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواهد بود.

بخش ششم: آموزشی / ۱۶۱

ماده ۷- رییس دانشگاه جامع از میان خبرگان آموزش عالی علمی- کاربردی به پیشنهاد وزیر فرهنگ و آموزش عالی و تأیید شورای عالی علمی- کاربردی و تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی منصوب خواهد شد.

ماده ۸- وظایف رییس دانشگاه:

- اجرای مصوبات وزارت فرهنگ و آموزش عالی و هیأت امانا؛

- تشکیل دادن جلسات شورای مرکزی؛

- نظارت بر حسن اجرای امور آموزشی، پژوهشی، توسعه و تجهیز مالی، اداری،

معاملاتی و استخدامی دانشگاه و مؤسسات وابسته براساس ضوابط و مقررات آموزشی؛

- عقد قرارداد با اشخاص حقیقی و حقوقی به نام دانشگاه؛

- امضا کلیه، اسناد و اوراق بهادار و تعهدآور دانشگاه.

تبصره - رییس دانشگاه، نماینده قانونی دانشگاه با حق توکیل به غیر در برابر

اشخاص حقیقی و حقوقی نزد کلیه، مراجع قانونی و محاکم حقوقی و جزایی است.

ماده ۹- دانشگاه جامع می تواند بخشی از اختیارات و مسؤولیت های خود را به

دستگاه های اجرایی و مؤسسات آموزش عالی علمی- کاربردی ذی صلاح تفویض نماید و

یا برحسب نیاز نسبت به تأسیس مؤسسات و مراکز تخصصی ویژه با رعایت ضوابط و

مقررات آموزشی کشور برای انجام وظایف خود اقدام کند.

ماده ۱۰- ترکیب شورای مرکزی دانشگاه جامع به شرح زیر است:

۱- وزیر فرهنگ و آموزش عالی (رییس شورا)؛

۲- معاونان آموزشی و پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

۳- یکی از معاونان ذی ربط وزارتخانه های صنایع سنگین، معادن و فلزات، کشاورزی،

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و نیرو؛

۴- رییس دانشگاه جامع (عضو و دبیر شورا)؛

۵- پنج نفر از خبرگان آموزش عالی علمی- کاربردی؛

۶- دبیر شورای عالی آموزش های علمی- کاربردی.

تبصره ۱- خبرگان آموزش عالی علمی- کاربردی با حکم وزیر فرهنگ و آموزش عالی

برای مدت چهارسال به عضویت شورا در می آیند.

تبصره ۲- از یکی از معاونان ذی ربط سایر وزارتخانه‌ها حسب مورد با حق رأی دعوت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۱- وظایف شورای مرکزی به شرح زیر است:

- بررسی و تصویب طرح‌های ایجاد توسعه، مؤسسات، رشته‌ها و دوره‌های آموزش عالی علمی- کاربردی و پیشنهاد تأسیس آنها به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد؛
- همکاری با گروه آموزش‌های عالی علمی- کاربردی شورای عالی برنامه‌ریزی به منظور تهیه و تنظیم برنامه‌های درسی؛
- بررسی و پیشنهاد ضوابط احراز شرایط و صلاحیت عضویت و ارتقا در هیأت علمی مؤسسات آموزش عالی علمی- کاربردی به وزارتخانه‌های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حسب مورد؛
- بررسی و تصویب اساسنامه، مؤسسات وابسته و پیشنهاد به وزارتین ذی ربط حسب مورد؛

- تصویب ضوابط، معیارها و استانداردهای آموزشی و پیشنهاد آن به مراجع ذی ربط؛
- تهیه و پیشنهاد تشکیلات دانشگاه جامع به هیأت امنا.

ماده ۱۲- در انجام فعالیت‌های دانشگاه جامع، تأکید بر استفاده از کلیه، منابع انسانی، مالی تأسیساتی و تجهیزاتی کشور اعم از بخش‌های دولتی و غیردولتی است.

ماده ۱۳- منابع لازم برای انجام وظایف و مأموریت‌های دانشگاه جامع و حمایت از آموزش‌های علمی- کاربردی از محل بودجه، عمومی، کمک دولت، سهمی که دستگاه‌های اجرایی و بخش خصوصی می‌پردازند و نیز از محل دریافت کمک و هدایا و درآمدهای اختصاصی تأمین می‌شود.

تبصره- نحوه کمک‌های مورد بحث در این ماده طبق آیین‌نامه‌ای است که توسط شورای عالی علمی- کاربردی تصویب می‌شود.

ماده ۱۴- دستورالعمل‌ها، ضوابط و آیین‌نامه‌های لازم برای انجام وظایف دانشگاه جامع توسط رییس دانشگاه پیشنهاد می‌شود و به تصویب شورای مرکزی می‌رسد.

ماده ۱۵- مؤسسات آموزش عالی علمی- کاربردی وابسته، رکن اجرایی اینگونه

بخش ششم: آموزشی / ۱۶۳

دوره‌ها را تشکیل می‌دهند. این مؤسسات توسط بخش‌های دولتی و غیردولتی و با اخذ مجوز قانونی لازم، از طریق دانشگاه جامع تأسیس و برگزاری دوره‌های آموزش عالی علمی- کاربردی را عهده‌دار می‌شوند.

تبصره- اینگونه مؤسسات از نظر سازمانی و حقوقی تابع وزارتخانه‌های مربوط هستند.

ماده ۱۶- مؤسسات آموزش عالی علمی- کاربردی که براساس ضوابط دانشگاه جامع اداره و مدارک تحصیلی آنها توسط دانشگاه جامع صادر می‌شود عبارتند از:

الف) مؤسسات با شخصیت حقوقی مستقل از دانشگاه که به یکی از دستگاه‌های اجرایی دولتی یا غیردولتی وابسته بوده و مطابق اساسنامه مصوب اداره می‌شوند؛

ب) مؤسساتی که مطابق اساسنامه، دانشگاه جامع و زیر نظر سازمانی آن دانشگاه اداره می‌شوند؛

ج) سایر مؤسسات و مراکز آموزشی و پژوهشی که می‌توانند با کسب مجوزهای لازم نسبت به اجرای یک یا چند دوره آموزش‌های عالی علمی- کاربردی اقدام نمایند.

ماده ۱۷- برنامه‌ها و ضوابط پذیرش دانشجو برای سطوح مختلف آموزش‌های علمی- کاربردی وابسته براساس سیاست‌های مصوب شورای عالی، توسط دستگاه‌های اجرایی و مؤسسات آموزش عالی علمی- کاربردی تهیه و پیشنهاد می‌شود. دانشگاه جامع این پیشنهادها را بررسی و پس از طی مراحل قانونی لازم به دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط ابلاغ می‌کند.

ماده ۱۸- این اساسنامه به پیشنهاد شورای عالی علمی- کاربردی در ۱۸ ماده و ۴ تبصره در تاریخ ۱۳۷۱/۷/۱۸ به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسید.

شورای گسترش آموزش عالی

اساسنامه مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی ... وابسته به وزارت... / سازمان... مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۵ شورای گسترش آموزش عالی

به منظور رفع نیاز تخصصی وزارت ... / سازمان ... به نیروهای کارآمد، توانمند و متخصص در زمینه مأموریت‌های خود و در اجرای آیین‌نامه تأسیس مؤسسات آموزش عالی وابسته به سازمان‌های دولتی مصوب بیست و هفتمین جلسه شورای عالی انقلاب فرهنگی (مورخ ۱۳۶۴/۴/۴)، مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی ..... براساس مجوز شماره ..... مورخ ..... شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸) و اساسنامه دانشگاه جامع علمی - کاربردی مصوب ۱۳۷۱/۷/۱۸ شورای گسترش آموزش عالی و نیل به اهداف مندرج در نقشه جامع علمی کشور و آیین‌نامه نظام آموزش مهارت و فناوری ۱۳۹۰/۸/۱ هیأت وزیران تأسیس و طبق مفاد این اساسنامه، قوانین، ضوابط و مقررات مربوط اداره می‌شود.
در این اساسنامه وزارت... / سازمان... به اختصار "وزارت" / "سازمان" و مؤسسه آموزش عالی علمی - کاربردی ..... به اختصار «مؤسسه» نامیده می‌شوند.

ماده ۱- هدف

- ۱- ارتقا و انتقال دانش کار؛
- ۲- ایجاد مهارت‌های شغلی به منظور افزایش بهره‌وری؛
- ۳- شناسایی و ارتقای معلومات و تجارب شاغلین حرفه‌ها و مشاغل گوناگون؛
- ۴- ایجاد هماهنگی بین مهارت و دانش کار.

ماده ۲- وظایف و اختیارات

وظایف و اختیارات مؤسسه که در چارچوب ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات

بخش ششم: آموزشی / ۱۶۵

و فناوری و دانشگاه جامع علمی- کاربردی برای پاسخ‌گویی به نیازهای "وزارت" / "سازمان" می‌باشد به شرح زیر است:

- ۱- فراهم نمودن امکانات ضروری برای تحقق اهداف مؤسسه؛
- ۲- نیازسنجی مستمر آموزشی مبتنی بر آمایش سرزمین، برنامه‌ریزی، سازماندهی و هدایت آموزش‌های علمی- کاربردی در راستای سیاست‌ها، برنامه‌ها و خط‌مشی‌های "وزارت" / "سازمان" در بخش مربوط؛
- ۳- پذیرش دانشجو در دوره‌های علمی- کاربردی مصوب دانشگاه جامع علمی- کاربردی برای مراکز آموزش علمی- کاربردی بخش مربوط پس از اخذ مجوز از شورای گسترش آموزش عالی؛
- ۴- اجرای دوره‌های نیم‌سال، پودمانی و کوتاه مدت علمی- کاربردی متناسب با نیاز بخش مربوط با رعایت ضوابط و مقررات در مراکز آموزش علمی- کاربردی، پس از اخذ مجوز از دانشگاه جامع علمی- کاربردی و شورای گسترش آموزش عالی؛
- ۵- ایجاد زمینه‌های مناسب برای انجام پژوهش‌های کاربردی و فناوری در دوره‌های مربوط؛
- ۶- فراهم نمودن بسترهای لازم برای انجام فعالیت‌های دانشجویی، فرهنگی و اجتماعی.

تبصره ۱- مؤسسه در چارچوب مجوزهای صادر شده، نقش سیاست‌گذاری، ستادی و راهبردی در اجرای دوره‌های آموزشی بخش متبوع خود را خواهد داشت و متعهد به حسن اجرای این آموزش‌ها در مراکز آموزش علمی- کاربردی می‌باشد.

تبصره ۲- مؤسسه می‌تواند جهت نظارت بر آموزش‌های مهارتی تخصصی در بخش مربوط با تصویب هیأت امنای مؤسسه نسبت به ایجاد «دفتر برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی آموزش‌های علمی- کاربردی» به صورت ستادی در واحدهای وابسته به "وزارت" / "سازمان" اقدام می‌نماید. حدود وظایف، اختیارات و ساختار دفاتر مزبور براساس مصوبه هیأت امنای مؤسسه تعیین خواهد شد. "وزارت" / "سازمان" موظف است تمهیدات لازم برای استقرار دفتر مذکور را فراهم نماید.

ماده ۳- پذیرش دانشجو در مراکز آموزش علمی- کاربردی دولتی و غیردولتی بخش مربوط بنابر پیشنهاد مؤسسه، تأیید دانشگاه جامع علمی- کاربردی و پس از طی

مراحل قانونی امکان پذیر است.

تبصره - تأسیس مراکز آموزش عالی علمی - کاربردی در بخش مربوط با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان پذیر است.

تبصره - تأسیس مراکز آموزش علمی - کاربردی در بخش مربوط با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان پذیر می باشد.

ماده ۴ - مؤسسه می تواند به منظور توسعه و هدایت آموزش های علمی - کاربردی در بخش مربوط، برای استفاده از امکانات بخش های دولتی و غیردولتی و با تأکید بر حداکثر استفاده از استعداد و توان اجرایی بخش خصوصی با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، برنامه ریزی نماید.

ماده ۵ - پذیرش دانشجو در دوره های مصوب علمی - کاربردی برای رفع نیازهای بخش مربوط خواهد بود و در صورت تأیید دانشگاه جامع علمی - کاربردی درصدی از ظرفیت پذیرش می تواند به دانشجویان آزاد اختصاص یابد.

ماده ۶ - مؤسسه شخصیت حقوقی مستقل دارد و وابسته به وزارت ... / سازمان ... است.

ماده ۷ - مرکز اصلی مؤسسه در تهران قرار دارد.

ماده ۸ - ارکان مؤسسه

۱- هیأت امنا؛

۲- شورای مؤسسه؛

۳- رییس مؤسسه.

ماده ۹ - ترکیب هیأت امنا

۱- وزیر... / رییس سازمان... (رییس هیأت امنا)؛

۲- وزیر علوم، تحقیقات و فناوری یا نماینده تام الاختیار وی؛

۳- معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور یا معاون توسعه مدیریت و

سرمایه انسانی رییس جمهور یا نمایندگان تام الاختیار ایشان، حسب مورد؛

۴- رییس دانشگاه جامع علمی - کاربردی یا نماینده تام الاختیار وی؛

۵- رییس مؤسسه (دبیر هیأت امنا)؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۶۷

۶- دو تا چهار تن از شخصیت‌های مذکور در بند (۶) باید از اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، پژوهشی و فناوری کشور باشند.

تبصره ۲- اعضای بند (۶) با پیشنهاد رییس هیأت امنا و تأیید رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی و حکم وزیر علوم، تحقیقات و فناوری برای مدت چهار سال منصوب می‌شوند و انتخاب مجدد آنان بلامانع است.

ماده ۱۰- وظایف و اختیارات هیأت امنا

- ۱- تدوین و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنا؛
- ۲- تصویب سازمان و تشکیلات اداری مؤسسه براساس ضوابط و مقررات مربوط که پس از تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری قابل اجرا خواهد بود؛
- ۳- تصویب آیین‌نامه مالی معاملاتی مؤسسه و شیوه‌نامه‌های اجرایی آن؛
- ۴- تصویب مقررات استخدامی کارکنان مؤسسه و تعرفه حقوق و دستمزد و مزایای آنان؛

۵- بررسی و تصویب بودجه مؤسسه که توسط رییس مؤسسه، پس از تأیید شورای مؤسسه پیشنهاد می‌شود؛

۶- تصویب بودجه تفصیلی مؤسسه؛

۷- تأیید حساب‌ها و ترازنامه سالانه مؤسسه؛

۸- تصویب نحوه وصول درآمدهای اختصاصی و مصرف آن با رعایت ضوابط و مقررات مربوط؛

۹- تعیین حسابرس و خزانه‌دار برای مؤسسه؛

۱۰- ارزیابی گزارش عملکرد مؤسسه که از طرف رییس مؤسسه ارائه می‌شود؛

۱۱- ارسال گزارش عملکرد سالانه مؤسسه و مراکز آموزش علمی کاربردی بخش مربوط به دانشگاه جامع علمی- کاربردی.

ماده ۱۱- ترکیب شورای مؤسسه

۱- رییس مؤسسه؛

۲- نماینده رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی؛

۳- معاونان مؤسسه؛

۴- دو تن از صاحب‌نظران آموزش‌های علمی کاربردی در بخش مربوط؛

۵- دو تن از رؤسای مراکز آموزش علمی کاربردی بخش مربوط.

ماده ۱۲- وظایف و اختیارات شورای مؤسسه

- ۱- تصویب آیین‌نامه داخلی شورا؛
- ۲- بررسی و تصویب امور جاری آموزشی، پژوهشی، فناوری، فرهنگی و دانشجویی که از طرف رییس مؤسسه پیشنهاد می‌شود؛
- ۳- بررسی بودجه سالیانه، نیروی انسانی و تجهیزات مؤسسه و تعیین کمبودها و اقدام برای تأمین آنها؛
- ۴- برنامه‌ریزی پذیرش دانشجو در مراکز آموزش علمی - کاربردی بخش مربوط براساس امکانات مراکز و نیاز سنجی " وزارت " / " سازمان "؛
- ۵- بررسی مشکلات آموزشی و پژوهشی مراکز آموزش علمی کاربردی بخش مربوط و ارائه راه‌حل‌های مناسب؛
- ۶- ارزیابی کلی عملکرد مؤسسه و مراکز آموزش علمی - کاربردی بخش مربوط و ارائه آن به هیأت امناء و دانشگاه جامع علمی - کاربردی.

ماده ۱۳- رییس مؤسسه

- رییس مؤسسه که نماینده قانونی مؤسسه در مراجع حقیقی و حقوقی است، از بین دارندگان مدرک دکترا به پیشنهاد وزیر... / رییس سازمان...، تأیید رییس دانشگاه جامع علمی - کاربردی و حکم وزیر... / رییس سازمان... به مدت چهار سال منصوب می‌شود و انتخاب مجدد وی بلامانع است.
- تبصره -** پذیرش استعفا یا عزل رییس مؤسسه با حکم وزیر... / رییس سازمان... انجام می‌پذیرد.

ماده ۱۴- وظایف و اختیارات رییس مؤسسه

- ۱- اتخاذ تدابیر مناسب به منظور تحقق اهداف مؤسسه؛
- ۲- نظارت بر حسن اجرای کلیه ضوابط و مقررات آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و دانشجویی مصوب دانشگاه جامع علمی - کاربردی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در مراکز آموزش علمی - کاربردی بخش مربوط؛
- ۳- اجرای مصوبات هیأت امناء، شورای مؤسسه و دانشگاه جامع علمی - کاربردی؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۶۹

- ۴- نصب و عزل معاونان و مدیران گروه‌های آموزشی مؤسسه و رؤسای مراکز آموزش علمی- کاربردی وابسته به "وزارت" / "سازمان"؛
  - ۵- پیشنهاد نمودار سازمانی و تشکیلاتی مؤسسه به شورای مؤسسه؛
  - ۶- پیشنهاد بودجه سالیانه مؤسسه به شورای مؤسسه؛
  - ۷- ارایه گزارش کامل عملکرد مؤسسه و مراکز آموزش علمی- کاربردی بخش مربوط به شورای مؤسسه و دانشگاه جامع علمی- کاربردی؛
  - ۸- پاسخ‌گویی در مجامع حقوقی؛
  - ۹- اداره سایر امور مؤسسه؛
  - ۱۰- امضای قراردادها، تعهدات و اسناد مالی، اداری و مکاتبات مؤسسه در چارچوب ضوابط و مقررات.
- ماده ۱۵-** مؤسسه تابع مصوبات و آیین‌نامه‌های مالی، معاملاتی و اداری- استخدامی- تشکیلاتی هیأت امنای مؤسسه است که پس از تأیید وزیر علوم، تحقیقات و فناوری قابل اجرا است.
- ماده ۱۶- منابع تأمین مالی مؤسسه**
- ۱- از محل ردیف خاص در بودجه کل کشور؛
  - ۲- از محل اعتبارات "وزارت" / "سازمان"؛
  - ۳- از محل دریافت کمک‌های دولتی و غیردولتی و هدایا و سایر درآمدهای اختصاصی با رعایت ضوابط و مقررات مربوط؛
  - ۴- از محل بخشی از شهریه دریافتی توسط مراکز آموزش علمی- کاربردی، در چارچوب ضوابط و مقررات مربوط با تصویب هیأت امنای در راستای توسعه مؤسسه.
- ماده ۱۷-** پذیرش دانشجو برای مراکز آموزش علمی- کاربردی بخش مربوط براساس ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از طریق دانشگاه جامع علمی- کاربردی صورت می‌گیرد.
- ماده ۱۸-** نحوه گزینش عمومی داوطلبان عضویت در هیأت علمی و مدرسان مراکز آموزش علمی- کاربردی تابع ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر مراجع ذیصلاح است.

ماده ۱۹- صلاحیت علمی داوطلبان عضویت در هیأت علمی و مدرسان مراکز آموزش علمی- کاربردی ابتدا در دانشگاه جامع علمی- کاربردی بررسی می‌شود و سپس در صورت تأیید، برای طی مراحل بعدی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اعلام می‌گردد.

تبصره- صلاحیت علمی و مهارتی مدرسان مراکز آموزش علمی- کاربردی تابع ضوابط و مقررات هیأت ممیزه دانشگاه جامع علمی- کاربردی است.

ماده ۲۰- اعضای هیأت علمی مراکز آموزش علمی- کاربردی از لحاظ وظایف آموزشی و پژوهشی تابع قوانین و مقررات مربوط به اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و آیین‌نامه‌های اجرایی آن می‌باشد.

ماده ۲۱- فعالیت آموزشی مراکز آموزش علمی- کاربردی از نظر دوره‌ها و رشته‌های تحصیلی با تأیید دانشگاه جامع علمی- کاربردی و مجوز شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری امکان‌پذیر است.

ماده ۲۲- مؤسسه تابع تمامی قوانین، مقررات، ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوط به مؤسسات آموزش عالی دولتی مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه جامع علمی- کاربردی و سایر قوانین و مقررات مربوط است.

ماده ۲۳- برنامه‌های آموزشی و سرفصل دروس که در مراکز آموزش علمی- کاربردی ارائه می‌شوند باید مصوب شورای برنامه‌ریزی آموزشی و درسی علمی- کاربردی باشد.

ماده ۲۴- آیین‌نامه‌های مربوط به امور آموزشی و امتحانی و انضباطی و شرایط علمی پذیرش دانشجو و مدت دوره تحصیلی و نوع دانشنامه‌ای که به دانش‌آموختگان مراکز آموزش علمی- کاربردی اعطا می‌شود طبق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.

ماده ۲۵- مدرک تحصیلی دانش‌آموختگان مراکز آموزش علمی- کاربردی براساس ضوابط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و شیوه‌نامه‌های دانشگاه جامع علمی- کاربردی با امضای رییس مؤسسه و رییس دانشگاه جامع علمی- کاربردی صادر و اعطا می‌شود.

تبصره- گواهی موقت دانش‌آموختگان با امضای مشترک رییس مؤسسه و معاون

ذی‌ربط دانشگاه جامع علمی- کاربردی صادر می‌گردد.

ماده ۲۶- فضا، امکانات و تجهیزات مؤسسه و همچنین فضا، امکانات و تجهیزات آموزشی و پژوهشی مراکز آموزش علمی- کاربردی بخش مربوط باید مطابق ضوابط دانشگاه جامع علمی- کاربردی باشد.

ماده ۲۷- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از طریق دانشگاه جامع علمی- کاربردی بر کلیه فعالیت‌های مؤسسه و مراکز آموزش علمی- کاربردی (امور آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، دانشجویی، اجرایی، مالی و معاملاتی و...) نظارت می‌نماید و در صورت احراز تخلف از ضوابط، نسبت به اتخاذ تصمیمات لازم جهت جلوگیری از ادامه فعالیت و یا انحلال مؤسسه اقدام می‌کند.

ماده ۲۸- انحلال مؤسسه

مؤسسه در موارد زیر پس از تصویب نهایی شورای گسترش آموزش عالی منحل می‌شود:

۱- به پیشنهاد رییس هیأت امنای مؤسسه؛

۲- در صورت تخلف از مقررات اساسنامه، مصوبات و ضوابط شورای عالی انقلاب فرهنگی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه جامع علمی- کاربردی و سایر قوانین و مقررات جاری کشور، بنا به تشخیص وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

ماده ۲۹- در صورتی که شورای گسترش آموزش عالی با انحلال مؤسسه موافقت نماید، مؤسسه موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

۱- تمامی تعهدات مربوط به دانشجویان مراکز آموزش علمی- کاربردی وابسته به "وزارت" / "سازمان" را تا اتمام دوره تحصیلات آنان به نحو مطلوب و طبق مصوبات و ضوابط مربوط اجرا نماید؛

۲- تمامی امتیازات و اموالی را که از منابع عمومی و دولتی و بانک‌ها و شهرداری‌ها و غیره در اختیار مؤسسه قرار گرفته است مسترد کند یا موافقت صاحبان حق مبنی بر واگذاری امتیازات و اموال مذکور به "وزارت" / "سازمان" را رایه دهد؛

۳- تمامی تعهدات خود را در برابر وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی، بانک‌ها، شهرداری‌ها، سایر اشخاص حقوقی و اشخاص حقیقی (اعم از اعضای

۱۷۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

هیأت علمی و کارمندان خود) انجام دهد.

ماده ۳۰- پس از احراز اجرای تعهدات مذکور در ماده ۲۹ و حل و فصل امور اداری، مالی، حقوقی و تصویب نهایی انحلال مؤسسه توسط شورای گسترش آموزش عالی، هیأت تصفیه‌ای مرکب از:

- نماینده حقوقی "وزارت" / "سازمان"؛

- نماینده حقوقی دانشگاه جامع علمی- کاربردی؛

- رییس وقت مؤسسه (در غیاب رییس وقت مؤسسه، یکی از معاونان وقت مؤسسه بنا به تشخیص وزیر.../ رییس سازمان...).

تشکیل و با رعایت مقررات قانونی امر تصفیه مؤسسه را بر عهده خواهد داشت.

ماده ۳۱- پس از انجام تعهدات و تعیین تکلیف دیون مؤسسه و اعلام ختم تصفیه توسط هیأت تصفیه، باقیمانده دارایی مؤسسه با رعایت بند ۲ ماده ۲۹ اساسنامه به "وزارت" / "سازمان" منتقل می‌شود.

تبصره- هیأت تصفیه موظف است در مورد فوق صورت‌مجلسی که به امضای کلیه اعضای هیأت می‌رسد در سه نسخه تنظیم، یک نسخه از آن را به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، یک نسخه از آن را به "وزارت" / "سازمان" و نسخه دیگر را به دانشگاه جامع علمی- کاربردی تسلیم نماید.

ماده ۳۲- مواردی که در این اساسنامه پیش‌بینی نشده است تابع ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه جامع علمی- کاربردی و سایر مراجع ذی‌صلاح می‌باشد.

ماده ۳۳- هرگونه تغییر در مفاد این اساسنامه با تصویب شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری امکان‌پذیر است.

ماده ۳۴- این اساسنامه در ۳۴ ماده و ۹ تبصره به استناد بند ۱۱ جزء (ب) ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸)، در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۵ شورای گسترش آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ معتبر است.

شورای گسترش آموزش عالی

آیین نامه برگزاری دوره‌های مشترک آموزش عالی با همکاری دانشگاه‌های خارجی مصوب مورخ ۱۳۹۱/۷/۱۵ شورای گسترش آموزش عالی

مقدمه

به استناد جزء (۳) از بند (و) قانون برنامه پنجم توسعه و به منظور ارتقای جایگاه علمی کشور در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، ایجاد ارتباط فعال و هماهنگ بین دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور و دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه پنجم، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور می‌توانند با رعایت ضوابط و مقررات تعیین شده در این آیین نامه نسبت به برنامه‌ریزی، اخذ مجوز و برگزاری دوره‌های مشترک آموزشی با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی معتبر خارجی اقدام نمایند.

ماده ۱- تعاریف و اصطلاحات

واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در آیین نامه به شرح زیر تعریف می‌شوند:

۱-۱- وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛

۱-۲- مؤسسه داخلی: دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی دولتی و

غیردولتی کشور؛

۱-۳- مؤسسه خارجی: دانشگاه یا مرکز علمی پژوهشی معتبر خارجی؛

۱-۴- دوره مشترک: برگزاری یک مقطع آموزش عالی توسط مؤسسه داخلی با

همکاری و مشارکت دانشگاه‌ها و مراکز علمی پژوهشی معتبر خارجی؛

۱-۵- طرفین همکاری: هر یک از مؤسسه‌های داخلی و خارجی برگزار کننده دوره

مشترک؛

۱-۶- شورای مؤسسه داخلی: شورای دانشگاه.

ماده ۲- اهداف

- ۱-۲- گسترش مرزهای دانش و افزایش سهم تولید علمی کشور؛
- ۲-۲- شناساندن توانمندی‌ها و دستاوردهای علمی کشور به جهانیان؛
- ۳-۲- تبادل تجربیات و یافته‌های علمی متقابل؛
- ۴-۲- توسعه تبادلات و همکاری‌های علمی و آموزشی بین مؤسسه‌های داخلی با مؤسسه‌های خارجی؛
- ۵-۲- استفاده از توانمندی‌های تخصصی و تجهیزاتی مؤسسه‌های خارجی و داخلی در توسعه تحصیلات تکمیلی آموزش عالی؛
- ۶-۲- ارایه خدمات علمی و آموزشی به سایر کشورها، با اولویت کشورهای مسلمان و منطقه‌ای.

ماده ۳- شرایط دانشگاه متقاضی اجرای دوره‌های مشترک

- ۱-۳- دانشگاه متقاضی برگزاری دوره‌های مشترک، براساس رتبه‌بندی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، می‌بایست جزو بیست دانشگاه برتر باشد.
- تبصره - سایر دانشگاه‌ها در صورت تمایل می‌توانند با نظارت یکی از دانشگاه‌های برتر برای اجرای دوره‌های مشترک اقدام نمایند.

ماده ۴- ویژگی‌ها و الزامات

- ۱-۴- برگزاری دوره‌های مشترک تنها ویژه تحصیلات تکمیلی می‌باشد؛
- ۲-۴- مؤسسه خارجی طرف همکاری می‌بایست در لیست دانشگاه‌های معتبر و مورد تأیید وزارت بوده و به لحاظ توانایی در مشارکت برای تحصیلات تکمیلی نیز به تأیید وزارت برسد؛
- ۳-۴- در برگزاری دوره مشترک لازم است مأموریت و وظایف هر یک از طرفین همکاری به صورت شفاف و کامل در متن توافق‌نامه همکاری تعیین و مشخص شده باشد و طرفین بر اجرای دقیق این تعهدات ملزم گردند؛
- ۴-۴- برای برگزاری دوره مشترک لازم است توافق‌نامه معتبر تنظیم و به امضای بالاترین مقام مسؤول در هر یک از مؤسسه‌های داخلی و خارجی برسد؛
- ۵-۴- درج عبارت «رعایت کلیه ضوابط و مقررات کشوری و منافع ملی» در

توافق نامه الزامی است؛

۴-۶- امکانات لازم آموزشی، پژوهشی، خدماتی و پشتیبانی برای برگزاری دوره مشترک توسط طرفین همکاری فراهم گردیده و به‌ویژه مؤسسه خارجی در جهت تأمین محل اسکان دانشجویان در طی مدت اقامت در کشور محل تحصیل، سرویس‌های پشتیبانی لازم را عرضه نماید؛

۴-۷- برنامه آموزشی دوره‌های مشترک با توافق طرفین و با تأیید شورای عالی برنامه‌ریزی قابل اجرا می‌باشد؛

۴-۸- برگزاری دوره مشترک به پیشنهاد شورای دانشگاه و موافقت شورای گسترش قابل اجرا می‌باشد؛

۴-۹- رعایت فرهنگ و ارزش‌های اسلامی ایرانی در طی دوره مشترک، همچون سایر دوره‌های دایر در آموزش عالی کشور برای کلیه دانشجویان الزامی است؛

۴-۱۰- در صورتی که مؤسسه خارجی به هر دلیل از اجرای تعهدات مندرج در توافق نامه امتناع ورزد، مؤسسه داخلی می‌تواند در محدوده توافق نامه نسبت به ادعای خسارت وارده اقدامات قانونی را معمول دارد. لیکن این اقدامات موجب سلب مسؤلیت از مؤسسه داخلی برای برنامه‌ریزی مستقل و یا مشترک با مؤسسه خارجی دیگر برای اتمام تحصیل دانشجویان شاغل به تحصیل نمی‌شود.

ماده ۵- مقررات آموزشی

۵-۱- برگزاری دوره‌های مشترک تابع آیین‌نامه‌های آموزشی مصوب وزارت می‌باشد؛
۵-۲- پذیرش دانشجو از طریق آزمون اختصاصی مورد توافق طرفین همکاری انجام می‌پذیرد؛

۵-۳- میزان شهریه تحصیلی و روش اخذ آن، براساس مصوبه هیأت امنای مؤسسه داخلی و توافق با مؤسسه خارجی تعیین می‌شود و لازم است در متن آگهی و مستندات که در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد، به صورتی کاملاً شفاف، اطلاع‌رسانی شود؛

۵-۴- دانشجویان ایرانی دوره‌های مشترک، همچون سایر دانشجویان ایرانی شهریه‌پرداز آموزش عالی کشور، طبق مقررات، از کلیه تسهیلات مربوط به صندوق‌های رفاه دانشجویان و مزایای معافیت تحصیلی نظام وظیفه برخوردار می‌گردند؛

۵-۵- زبان اجرای دوره برای کلاس‌هایی که در داخل کشور و توسط اعضای هیأت

۱۷۶ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

علمی مؤسسه داخلی برگزار می‌شود، فارسی و برای سایر موارد زبان بین‌المللی مورد توافق طرفین همکاری خواهد بود؛

۵-۶- دانشجویان خارجی دوره‌های مشترک تابع کلیه ضوابط مصوب دانشجویان غیرایرانی خواهند بود؛

۵-۷- مدرک دانش‌آموختگان دوره مشترک توسط دانشگاه ایرانی و دانشگاه خارجی به صورت مجزا صادر و با تأیید وزارت، اعطا می‌شود.

ماده ۶- کلیه موارد پیش‌بینی نشده در این آیین‌نامه تابع ضوابط و مقررات آموزش عالی و قوانین و مقررات حاکم بر جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

ماده ۷- این آیین‌نامه مشتمل بر یک مقدمه و ۷ ماده و ۱ تبصره در تاریخ ۱۳۹۱/۷/۱۵ «به‌عنوان جایگزین آیین‌نامه مصوب ۹۰/۱۲/۶» به تصویب شورای گسترش آموزش عالی رسید و از تاریخ ابلاغ لازم‌الاجرا است.

شورای گسترش آموزش عالی

دستورالعمل اجرایی آیین‌نامه برگزاری دوره‌های مشترک آموزش عالی با همکاری دانشگاه‌های خارجی مصوب مورخ ۱۳۹۱/۷/۱۵ شورای گسترش آموزش عالی

- در جهت تحقق سیاست‌های برنامه پنجم و به منظور ارتقای جایگاه علمی کشور در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی، ایجاد ارتباط فعال و هماهنگ بین دانشگاه‌های داخل و خارج از کشور و دستیابی به جایگاه اول علمی و فناوری در منطقه و تثبیت آن تا پایان برنامه پنجم، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور می‌توانند با رعایت ضوابط و مقررات این دستورالعمل و در چارچوب آیین‌نامه مصوب ۹۱/۷/۱۵ دوره‌های مشترک آموزشی با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی معتبر خارجی را برگزار نمایند.
- ۱- برگزاری دوره‌های مشترک با همکاری دانشگاه‌های خارجی به پیشنهاد شورای مؤسسه داخلی و منحصرأ با مجوز شورای گسترش آموزش عالی امکان‌پذیر می‌باشد؛
  - ۲- اجرای رشته‌های مشترک با رعایت مفاد آیین‌نامه دوره‌های مشترک با مجوز شورای گسترش امکان‌پذیر می‌باشد؛
  - ۳- برنامه‌های آموزشی رشته‌های تحصیلی دوره‌ای مشترک با توافق طرفین همکاری و با تأیید وزارت قابل اجرا می‌باشد؛
  - ۴- کلیات تفاهم‌نامه طرفین می‌بایست براساس «تفاهم‌نامه الگو مصوب وزارت»، تنظیم و به تأیید شورای گسترش آموزش عالی برسد؛
  - ۵- میزان شهریه تحصیلی و روش اخذ آن، براساس مصوبه هیأت امنای مؤسسه داخلی و توافق با مؤسسه خارجی تعیین می‌شود و در متن تفاهم‌نامه قید می‌شود لازم است این امر در متن آگهی و مستنداتی که در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد، به صورتی کاملاً شفاف، اطلاع‌رسانی شود؛
  - ۶- چنانچه دانشجویان بمنظور تکمیل برنامه آموزشی و پژوهشی خود ملزم به خروج

از کشور باشند و در این رابطه با مشکل مواجه شوند، مؤسسه داخلی موظف است نسبت به حل مشکل، تا فارغ‌التحصیل شدن آن اقدام نماید...؛
تبصره - مؤسسه داخلی می‌تواند با تهیه دستورالعمل اجرایی نسبت به رفع مشکل فوق اقدام نماید.

۷- کلاس‌های درس دوره‌های مشترک در داخل کشور طبق مفاد تفاهم‌نامه منحصراً در مؤسسه ایرانی اجرا می‌شود و کلاس‌های درس دوره مشترک در خارج کشور طبق مفاد تفاهم‌نامه الزاماً در کشور مؤسسه خارجی برگزار می‌شود؛

۸- میهمان شدن و یا انتقال دانشجویان از دوره‌های مشترک به دوره‌های غیر مشترک امکان‌پذیر نمی‌باشد؛

۹- در خصوص تحصیل اتباع خارجی در دانشگاه‌های ایران، لازم است هرگونه فعالیت در حوزه کنسولی اتباع خارجی از طریق اداره امور کنسولی دانشجویان خارجی در سازمان امور دانشجویان، انجام پذیرد؛

۱۰- اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذیصلاح در خصوص تعامل و همکاری دانشگاه‌های داخلی با دانشگاه‌ها و مؤسسات خارجی و نیز ورود اتباع خارجی به کشور در قالب استاد و دانشجو الزامی است.

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۰ بند و یک تبصره در جلسه مورخ ۹۱/۷/۱۵ شورای گسترش آموزش عالی به تصویب رسید و از تاریخ تصویب لازم‌الاجرا می‌باشد.

شورای گسترش آموزش عالی

آیین‌نامه نحوه اعطای دکترای افتخاری مصوب ۱۳۷۱/۴/۲۱ وزیر فرهنگ و آموزش عالی

ماده ۱- دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی (پژوهشگاه‌ها) کشور که از این پس در این آیین‌نامه «دانشگاه» نامیده می‌شود، می‌توانند با رعایت مقررات این آیین‌نامه، شخصیت‌های برجسته‌ای را که در رشته‌هایی از علوم، فنون، ادبیات، هنر، فرهنگ اسلامی و انسانی به مقام شامخی رسیده و یا خدمات ارزنده‌ای به عالم اسلام، جوامع بشری و فرهنگ و تمدن ایرانی به انجام رسانیده باشند، برای دریافت درجه دکترای افتخاری به وزارت فرهنگ و آموزش عالی پیشنهاد کنند.

ماده ۲- پیشنهاد اعطای درجه دکترای افتخاری با توجه به فعالیت‌ها و سوابق علمی و تجربی نامزد دکترا در دستور کار شورای دانشگاه قرار می‌گیرد و چنانچه به تصویب برسد به منظور تصویب نهایی در شورای موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال می‌شود.

تبصره - پیشنهادهای سایر مراجع علمی، فرهنگی و سیاسی از سوی بالاترین مقام آن مرجع مستقیماً به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال خواهد شد.

ماده ۳- به منظور اعطای درجه دکترای افتخاری، دانشگاه واجد شرایط موضوع ماده ۴ این آیین‌نامه با تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی به‌عنوان دانشگاه مجری اعطای درجه دکترای افتخاری تعیین خواهد شد.

ماده ۴- دانشگاه مجری باید واجد شرایط زیر باشد:

الف) اجرای دوره دکترا در حداقل پنج رشته دانشگاهی براساس ضوابط و مقررات آموزش عالی؛

ب) داشتن فارغ‌التحصیل دکترا در حداقل دو دوره از یک رشته دانشگاهی؛

ج) داشتن سابقه تأسیس دوره دکترا به مدت بیش از ده سال.

ماده ۵- پیشنهادهای رسیده به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای اعطای درجه دکترای افتخاری در شورایی مرکب از اعضای زیر مطرح و در صورت موافقت شورا به تصویب نهایی خواهد رسید:

الف) وزیر فرهنگ و آموزش عالی (رییس شورا)؛

ب) رؤسای فرهنگستان‌های علوم و زبان و ادب فارسی؛

ج) معاونان آموزشی و پژوهشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی؛

د) رییس و معاون آموزشی یا پژوهشی دانشگاه اعطا کننده دکترای افتخاری؛

ه) رییس دانشکده و مدیر گروه دانشگاه اعطا کننده دکترای افتخاری؛

و) سه تن از شخصیت‌های علمی و فرهنگی با انتخاب و حکم وزیر؛

ز) دو نفر عضو هیأت علمی در مرتبه استادی در رشته یا زمینه مربوط با انتخاب

وزیر.

تبصره ۱- نماینده دانشگاه و یا مرجع پیشنهاد دهنده، حسب مورد به جلسه شورا دعوت خواهد گردید.

تبصره ۲- دبیر شورا توسط وزیر فرهنگ و آموزش عالی تعیین و منصوب می‌شود.

ماده ۶- آیین‌نامه‌های داخلی و اجرایی شورا به تصویب اعضای شورا خواهد رسید.

ماده ۷- این آیین‌نامه در بیست و دومین نشست مورخ ۱۳۷۱/۴/۲۱ شورای مرکزی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی مورد تأیید قرار گرفت و به تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی رسید.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - مصطفی معین

ممنوعیت صدور مدرک معادل در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی مصوب جلسه ۴۳۲ مورخ ۷۷/۹/۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

پیرو مصوبه جلسه ۳۵۸ مورخ ۷۴/۶/۱۴ شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص موافقت اصولی با حذف مدرک معادل و براساس گزارش عملکرد وزارت فرهنگ و آموزش عالی (موضوع نامه ۲/۱۱۹۵۹ مورخ ۷۷/۷/۲۱ وزارت فرهنگ و آموزش عالی) و تأیید کمیسیون مشورتی، که اشعار می‌دارد:

الف) اعطای مدرک معادل ناشی از گذراندن دوره‌های آموزشی مصوب سازمان امور اداری و استخدامی و همچنین دوره‌های غیررسمی برگزار شده توسط دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی متوقف گردیده است؛

ب) با توجه به لغو امتیاز مؤسسات آموزش عالی غیردولتی و غیرانتفاعی نوع دوم، اجرای دوره‌های معادل در این مؤسسات عملاً متوقف مانده است؛

ج) برای تبدیل مدارک معادل اعطایی کمیسیون ارزشیابی مدارک تحصیلی خارج کشور، بر حسب مورد دو راه حل پیش‌بینی شده است. اول آنکه دارنده مدرک با گذراندن واحدهای جبرانی در یکی از دانشگاه‌های داخل کشور، مدرک معادل خود را به مدرک رسمی تبدیل کند و دیگر اینکه در آزمون مقطع بالاتر شرکت کرده و حداقل ۸۰ درصد نمره آزمون آخرین فرد پذیرفته شده در رشته مربوط را کسب کرده باشد؛

د) با توجه به اصلاح آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی، اعطای مدرک معادل به دانشجویان مشروطی مشمول اخراج منتفی اعلام شده است؛

ه) کمیسیون تدوین آیین‌نامه‌های آموزشی، حذف مدرک معادل در دوره کارشناسی ارشد را جهت تصویب به شورای عالی برنامه‌ریزی پیشنهاد کرده است؛

و) با توجه به متوقف شدن دوره‌های آموزشی نیمه‌حضوری در دانشگاه پیام‌نور،

۱۸۲ / مجموعه قوانین و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

اعطای مدرک معادل به دانشجویان منتفی است، مقرر گردید:

«شورای عالی جهت گیری های فوق را که- در مواردی باعث توقف صدور مدرک معادل گردیده و در برخی موارد نیز در آینده نزدیک منجر به این توقف خواهد گشت- تأیید می نماید و از این پس اعطای مدرک معادل توسط دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ممنوع می باشد».

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی - سید محمد خاتمی

چگونگی حذف عنوان معادل از مدرک تحصیلی فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های خارج از کشور مصوب جلسه ۳۳۴ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۷ شورای عالی برنامه‌ریزی

شورای عالی برنامه‌ریزی در جلسه ۳۳۴ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۷ تصویب کرد:
فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی معتبر خارجی که به دلیل کمیت
تحصیل (مدت و تعداد واحد) به مدارکشان عنوان معادل تعلق گرفته است، می‌توانند
کمبود واحدهای درسی خود را به تشخیص شورای ارزشیابی تحصیلی، با هزینه
شخصی، در یکی از دانشگاه‌های داخل کشور بگذرانند و در صورت موفقیت، عنوان
معادل از مدارک تحصیلی آنان حذف می‌شود.
کسانی که به دلیل کیفیت «اعتبار دانشگاه و محتوای درسی» به مدارکشان عنوان
معادل تعلق گرفته است، مجازند در آزمون ورودی مقاطع بالاتر شرکت کنند و چنانچه
حداقل، ۸۰ درصد پایین‌ترین نمره قبولی داوطلبان آزاد (غیربورسیه و هر نوع سهمیه) را
کسب نمایند، عنوان معادل از مدارک تحصیلی آنان حذف می‌شود.
رای صادره جلسه ۳۳۴ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۷ شورای عالی برنامه‌ریزی در خصوص
چگونگی حذف عنوان معادل از مدرک دانش‌آموختگان دانشگاه‌های خارج کشور صحیح
است ابلاغ شود.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

**اجازه شرکت دارندگان مدارک معادل کاردانی و کارشناسی
در آزمون ورودی مقطع تحصیلی بالاتر و حذف عنوان معادل
از دانشنامه آنان مصوب جلسه ۳۰۸ مورخ ۱۳۷۴/۹/۱۲
شورای عالی برنامه ریزی**

کلیه دانش‌آموختگان دوره‌های فوق دیپلم و لیسانس، که پذیرش آنان در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی (دارای مجوز رسمی از شورای گسترش آموزش عالی)، از طریق آزمون سراسری سازمان سنجش آموزش کشور صورت گرفته و براساس ماده ۲۷ آیین‌نامه آموزشی دوره‌های کاردانی و کارشناسی مصوب اسفند ۱۳۶۹ شورای عالی برنامه‌ریزی با مدرک معادل فارغ‌التحصیل شده‌اند، می‌توانند در آزمون ورودی مقطع تحصیلی بالاتر شرکت کنند و عنوان معادل از دانشنامه آنان حذف می‌شود.

رای صادره جلسه ۳۰۸ مورخ ۱۳۷۴/۹/۱۲ شورای عالی برنامه‌ریزی در مورد اجازه شرکت دارندگان مدارک معادل کاردانی و کارشناسی در آزمون ورودی مقطع تحصیلی بالاتر و حذف عنوان معادل از دانشنامه آنان صحیح است، ابلاغ شود.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - سید محمدرضا هاشمی گلپایگانی

ماده واحده امکان شرکت نمودن فرهنگیان دارای مدرک معادل در آزمون‌های مقاطع تحصیلی بالاتر مصوب جلسه ۲۲۱ مورخ ۹۰/۱/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

ماده واحده «امکان شرکت نمودن فرهنگیان دارای مدرک معادل در آزمون‌های مقاطع تحصیلی بالاتر» که بنا به تفویض شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۲۲۱ مورخ ۹۰/۱/۲۳ شورای معین شورای عالی انقلاب فرهنگی و بنا به پیشنهاد مورخ ۸۹/۱۱/۱۹ وزیر آموزش و پرورش، به تصویب رسیده است، به شرح ذیل برای اجرا ابلاغ می‌شود:

ماده واحده - فرهنگیان دارای مدرک معادل می‌توانند در آزمون‌های سراسری سازمان سنجش آموزش کشور در مقاطع تحصیلی بالاتر شرکت نموده و در صورت پذیرفته شدن، در آن مقطع ادامه تحصیل داده و در پایان دوره مدرک رسمی دریافت نمایند.

تبصره ۱ - وزارت آموزش و پرورش موظف است صرفاً در رشته‌ها و مناطق مورد نیاز این مصوبه را اعمال نماید.

تبصره ۲ - شمول این مصوبه صرفاً نسبت به افرادی که تا تاریخ ۷۷/۹/۳ مدرک معادل اخذ نموده‌اند، می‌باشد.

تبصره ۳ - واحدهای درسی مقطع تحصیلی پایین‌تر افراد پذیرفته شده در آزمون، بایستی مورد ارزشیابی قرار گرفته تا در صورت نیاز نسبت به گذراندن واحدهای اساسی و ضروری اقدام شود.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

تصویب نامه در خصوص مدت طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها مصوب جلسه ۱۳۸۸/۹/۲۲ هیأت وزیران

تصویب‌نامه در خصوص مدت طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها وزارت کار و امور اجتماعی - وزارت علوم، تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت رفاه و تأمین اجتماعی هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۹/۲۲ بنا به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و رفاه و تأمین اجتماعی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- مدت طرح کارورزی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها به‌عنوان بخش تکمیلی آموزش مهارت دانش‌آموختگان مشمول طرح که منجر به صدور گواهینامه کسب مهارت برای آنان در پایان دوره می‌شود، تلقی گردد.

۲- واحدهای پذیرنده دانش‌آموختگان مذکور مشمول مقررات تأمین اجتماعی نمی‌باشند و کمک‌های پرداختی به کارورزان در دوره کارورزی به‌عنوان کمک هزینه آموزشی تلقی می‌گردد.

معاون اول رییس جمهور - محمدرضا رحیمی

ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان دوره‌های کاردانی مصوب جلسه ۲۶۵ مورخ ۱۳۷۲/۸/۲ شورای عالی برنامه‌ریزی

۱- شرکت فارغ‌التحصیلان دوره‌های کاردانی، در آزمون ورودی دانشگاه‌ها در دوره‌های کارشناسی پیوسته یا بالاتر پس از انجام خدمات قانونی در صورتی که رشته انتخابی آنان هماهنگ و متناسب با رشته قبلی باشد، مجاز است.

تبصره- واحدهای درسی قبول شدگان توسط دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی ذی‌ربط تطبیق داده خواهد شد و به ازای هر ۱۴ واحد قابل قبول یک نیم‌سال از حداکثر مدت مجاز تحصیل کاسته می‌شود.

۲- ادامه تحصیل مجدد کاردان‌ها در کلیه دوره‌های کاردانی ممنوع است.

۳- ادامه تحصیل کاردان‌های در مقاطع ناپیوسته کارشناسی و بالاتر پس از فراغت از تحصیل با رعایت سایر ضوابط دوره بلامانع است.

تبصره- کاردان‌های گروه پزشکی باید از نظر انجام خدمات قانونی مانعی برای ادامه تحصیل نداشته باشند.

۴- شرکت فارغ‌التحصیلان دوره‌های کاردانی در آزمون ورودی برای دیگر دوره‌های کارشناسی پیوسته غیرهماهنگ با رشته قبلی، وقتی مجاز است که:

۱- حداقل دو سال از تاریخ فراغت از تحصیل داوطلب گذشته باشد؛

۲- کلیه خدمات و تعهدات قانونی خود را انجام داده باشد.

**آیین نامه تشکیل کلاس های پیش نیاز دروس دانشگاهی برای
دانشجویان دوره های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی
ارشد پیوسته مصوبه جلسه ۲۲۳ مورخ ۱۳۷۰/۶/۲۱
شورای عالی برنامه ریزی**

ماده ۱- کلیه پذیرفته شدگان آزمون ورودی سال تحصیلی ۷۱-۱۳۷۰ و بعد که نمره خام آزمون ورودی آنها در یک یا چند درس از دروس ریاضی، فیزیک، شیمی و زبان خارجی کمتر از ۵۰٪ حد نصاب نمره خام مربوط به آن درس باشد، موظفند درسی را که به عنوان پیش نیاز مربوط به هر یک از آن دروس تعیین شده است، حسب رشته مطابق این آیین نامه، اضافه بر دروس مندرج در برنامه مصوب، بگذرانند.

تبصره ۱- دانشگاه ها، حسب تشخیص شورای آموزشی می توانند حد نصاب ۵۰٪ را تا ۴۰٪ کاهش دهند.

تبصره ۲- سازمان سنجش آموزش کشور همه ساله کارنامه پذیرفته شدگان آزمون سراسری مشتمل بر نمرات خام، مواد امتحانی مربوط و اطلاعات لازم را همزمان با اعلام نتایج در اختیار مؤسسات آموزش عالی ذی ربط قرار خواهد داد.

ماده ۲- رایه دروس پیش نیاز و نحوه اجرای آن در دانشگاه ها از هر نظر مانند سایر دروس دانشگاهی است و تابع کلیه مقررات آموزشی است و نمره آن در میانگین نیم سال و میانگین کل دانشجو محاسبه می شود و در نتایج نهایی نیم سال و پایان دوره دانشجو از حیث مشروطی یا ردی و قبولی مؤثر است.

تبصره - به حداکثر طول سنوات تحصیلی دانشجویانی که حداقل ۲ درس از دروس پیش نیاز را گذرانده باشند یک نیم سال تحصیلی افزوده می شود.

ماده ۳- دروس پیش نیاز دانشگاهی جزو برنامه مصوب رشته محسوب می شود و مسؤولیت اجرای آن بر عهده دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی است.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - مصطفی معین

**آیین نامه اجرایی دروس پیش نیاز دانشگاهی برای
دانشجویان دوره های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
پیوسته تمام رشته های تحصیلی دانشگاه ها و مؤسسات
آموزش عالی مصوب جلسه ۲۷۶ مورخ ۱۳۷۳/۲/۴
شورای عالی برنامه ریزی**

ماده ۱- آن دسته از پذیرفته شدگان آزمون سراسری دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی که نمره خام امتحان آنها در آزمون ورودی، در یک یا چند درس از دروس: ریاضی، فیزیک، شیمی، زیست شناسی، زبان فارسی و زبان خارجی و دیگر دروس تخصصی متناسب با رشته، از ۵۰٪ حد نصاب نمره خام مربوط به آن درس یا دروس کمتر باشد، موظفند حسب نیاز رشته، آن درس یا دروس را به میزان ۲ تا ۴ واحد (به تشخیص شورای آموزش مؤسسه) و علاوه بر دروس مندرج در برنامه های مصوب، بگذرانند.

تبصره - سازمان سنجش آموزش کشور یا دفتر آزمون دانشگاه آزاد اسلامی موظفند در پایان هر آزمون سراسری کارنامه پذیرفته شدگان را که شامل نمرات خام، مواد امتحانی و دیگر اطلاعات ضروری است، همزمان با اعلام نتایج، در اختیار دانشگاه ها و مؤسسات آموزشی عالی قرار دهند.

ماده ۲- ارایه دروس پیش نیاز دانشگاهی و چگونگی اجرای آنها در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، از هر حیث مانند دیگر دروس دانشگاهی و تابع مقررات آموزشی است، نمره این دروس در کارنامه دانشجو ثبت می گردد و در میانگین نمرات پایان نیم سال و همچنین در میانگین کل نمرات دانشجو محاسبه می شود و از لحاظ مشروطی، قبولی یا ردی دانشجو نیز تأثیر دارد.

ماده ۳- به حداکثر طول دوره تحصیل دانشجویانی که حداقل ۸ واحد از دروس پیش‌نیاز دانشگاهی را گذرانده باشند، یک نیم‌سال تحصیلی افزوده می‌شود.

ماده ۴- مسؤولیت اجرای دروس پیش‌نیاز دانشگاهی بر عهده دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است و همچنین محتوا و ریز مواد درسی دروس پیش‌نیاز نیز توسط شورای آموزشی دانشگاه تعیین و به مرحله اجرا گذارده می‌شود.

تبصره - دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی موظفند یک نسخه از ریز مواد درسی دروس پیش‌نیاز دانشگاهی را که تهیه و اجرا می‌کنند برای اطلاع به شورای عالی برنامه‌ریزی ارسال دارند.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و ۲ تبصره در جلسه ۲۷۶ مورخ ۱۳۷۳/۲/۴ شورای عالی برنامه‌ریزی به تصویب رسید و از اول مهر ماه ۱۳۷۳ قابل اجرا است و از این تاریخ آیین‌نامه قبلی و کلیه بخشنامه‌های مغایر با آن لغو می‌گردد.

وزیر فرهنگ و آموزش عالی - سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

**لزوم تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات
آموزش عالی کشور مصوب جلسه ۶۰۷ مورخ ۱۳۸۶/۴/۵
شورای عالی انقلاب فرهنگی**

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۰۷ مورخ ۸۶/۴/۵ تصویب نمود: تدریس در کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور برای همه دانشجویان اعم از ایرانی و غیرایرانی باید به زبان فارسی انجام پذیرد.

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

**ماده واحده خروج دانشکده بیمه اکو از شمول مصوبه لزوم
تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات
آموزش عالی کشور مصوب جلسه ۶۱۹ مورخ
۱۳۸۶/۱۱/۱۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی**

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۱۹ مورخ ۸۶/۱۱/۱۶، بنا به پیشنهاد مورخ ۸۶/۹/۷ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، ماده واحده «خروج دانشکده بیمه اکو از شمول مصوبه لزوم تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور» (مصوب جلسه ۶۰۷ مورخ ۸۶/۴/۵) را به شرح ذیل تصویب نمود:

«ماده واحده- دانشکده بیمه اکو با توجه به شرایط خاص آن و ضرورت تدریس واحدهای درسی در این دانشکده به زبان‌های خارجی، از شمول مصوبه لزوم تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور (مصوب جلسه ۶۰۷ مورخ ۸۶/۴/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی)، خارج می‌شود»

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

ماده واحده تجویز ارایه برخی از دروس به زبان غیرفارسی در واحدهای بین‌المللی دانشگاه‌های تهران، علوم پزشکی تهران و صنعتی شریف در موارد خاص مصوب جلسه ۶۶۲ مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۶۲ مورخ ۸۹/۲/۲۱ براساس پیشنهادهای مورخ ۸۸/۹/۲ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ۸۸/۸/۲۳ رییس دانشگاه تهران، ماده واحده «تجویز ارایه برخی از دروس به زبان غیرفارسی در واحدهای بین‌المللی دانشگاه‌های تهران، علوم پزشکی تهران و صنعتی شریف در موارد خاص» را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده واحده- ضمن تاکید بر لزوم تدریس به زبان فارسی در کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، واحدهای بین‌المللی دانشگاه‌های تهران، علوم پزشکی تهران و صنعتی شریف می‌توانند در برخی از کلاس‌های خاص، دروسی را طبق شرایط ذیل به زبان غیرفارسی تدریس نمایند:

۱- کلاس‌های مزبور باید صرفاً برای دانشجویان خارجی که امکان استفاده از زبان فارسی را ندارند، تشکیل شده باشد.

۲- برای کلیه دانشجویان خارجی، بایستی دوره ویژه آموزش زبان فارسی برگزار شده و شرط فراغت از تحصیل این دانشجویان، اخذ مدرک پایان دوره مزبور خواهد بود.

۳- برنامه فرهنگی و اسلامی جامعی به محوریت نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌های فوق، برای دانشجویان خارجی تدارک دیده شود.

تبصره ۱- مجوز موضوع این ماده واحده برای اجرای آزمایشی و در یک دوره زمانی ۵ ساله می‌باشد.

تبصره ۲- نظارت بر حسن اجرای این ماده واحده با وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و هیأت نظارت و بازرسی شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد. مراجع مزبور گزارش سالیانه‌ای از اجرای این مصوبه را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه خواهند داد».

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی‌نژاد

آیین‌نامه تشکیل شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی مصوب جلسه ۶۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

آیین‌نامه تشکیل شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی (مصوب جلسه ۶۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی) شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۱، بنا به پیشنهاد مورخ ۱۳۸۸/۷/۷ کمیسیون تحول علوم انسانی دبیرخانه شورای عالی «آیین‌نامه تشکیل شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی» را به شرح ذیل تصویب نمود:

ماده ۱- اصل تأسیس

با هدف ایجاد تحول پایدار در علوم انسانی و به‌منظور طراحی، سازماندهی، برنامه‌ریزی، مدیریت و هدایت تحول علوم انسانی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی، به استناد ماده ۱۸ آیین‌نامه داخلی شورای عالی انقلاب فرهنگی، شورای تخصصی تحول و ارتقای علوم انسانی، که از این پس در این آیین‌نامه به‌اختصار شورا نامیده می‌شود، تحت نظارت شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس می‌شود.

ماده ۲- اهداف

- ۱- اکتساب علوم انسانی بر مبنای نظری جمهوری اسلامی و انسان‌شناسی اسلامی؛
- ۲- اصلاح و ارتقای آموزش و پژوهش در علوم انسانی در جهت انطباق با سیاست‌ها و راهبردها و کارآمدسازی آن در شئون کشور؛
- ۳- هماهنگی و هم‌افزا شدن نهادهای مسئول و فعال در حوزه علوم انسانی.

ماده ۳- وظایف و اختیارات

- ۱- تدوین و تصویب اولویت‌ها، سیاست‌ها و برنامه‌های مناسب آموزشی و پژوهشی در سطح؛ آموزش عالی و آموزش و پرورش؛
- ۲- نظارت راهبردی و مؤثر بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی نهادهای فعال در حوزه

- علوم انسانی و اتخاذ تدابیر لازم برای ارزیابی، آسیب‌شناسی و اصلاح ساختارها، محتوا، فرآیندها، ضوابط و آیین‌نامه‌های مربوطه؛
- ۳- اتخاذ تدابیر لازم برای تقویت آموزش و پژوهش در سطح نهادهای علمی و تربیت نیروی انسانی مستعد به‌ویژه استاد؛
- ۴- تدوین ضوابط لازم برای منطقی و متوازن ساختن کمیت پذیرش دانشجوی، به‌ویژه در رشته‌های مهم علوم انسانی براساس استانداردهای مصوب شامل میزان کارآمدی، ظرفیت‌های اشتغال مفید در کشور و تناسب با مبانی نظری اسلامی و فرهنگ اسلامی- ایرانی؛
- ۵- برنامه‌ریزی برای تقویت تولید علم و نظریه‌پردازی در حوزه علوم انسانی؛
- ۶- طراحی و ایجاد یک نظام منسجم برای انتشار و ترویج آثار مناسب در حوزه علوم انسانی با هدف آرایه به مخاطبین و استفاده‌کنندگان این آثار؛
- ۷- آرایه راهکارهای مناسب برای حمایت مؤثر از پروژه‌های اساسی و تحقیقات و تولیدات زیربنائی و نیز اندیشمندان و نهادهای فعال در جهت ارتقای علوم انسانی؛
- ۸- فراهم کردن سازوکارهای لازم برای فعالیت‌های علمی مشترک میان دانشگاه و حوزه در علوم انسانی از قبیل قطب‌ها و ..... ؛
- ۹- نهادینه‌سازی کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در علوم انسانی و معارف اسلامی در دانشگاه و حوزه، با مشارکت هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و آزاداندیشی در جهت مواجهه انتقادی با علوم انسانی ترجمه‌ای؛
- ۱۰- برنامه‌ریزی برای تولید منابع علوم انسانی و معرفی آن در صحنه‌های بین‌المللی.

ماده ۴- ترکیب اعضا

- ۱- یکی از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی به انتخاب شورای عالی (رییس)؛
- ۲- معاون ذی‌ربط رییس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها؛
- ۳- معاون ذی‌ربط وزیر علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۴- معاون ذی‌ربط وزیر آموزش و پرورش؛
- ۵- نماینده شورای عالی حوزه علمیه قم؛
- ۶- معاون ذی‌ربط رییس دانشگاه آزاد اسلامی؛
- ۷- رییس یا نماینده ذی‌ربط پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی؛
- ۸- رییس یا نماینده ذی‌ربط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی؛
- ۹- نماینده ذی‌ربط مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)؛

بخش ششم: آموزشی / ۱۹۷

- ۱۰- رییس یا نماینده ذی ربط پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛
  - ۱۱- پنج نفر از صاحب نظران حوزه علوم انسانی به پیشنهاد اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی و تأیید شورای عالی؛
  - ۱۲- دو نفر از صاحب نظران عضو انجمن های علمی دانشگاهی در عرصه علوم انسانی با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
  - ۱۳- دو نفر از صاحب نظران عضو انجمن های علمی حوزوی در عرصه علوم انسانی با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
  - ۱۴- دو نفر از رؤسای دانشکده های علوم انسانی با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی؛
  - ۱۵- رییس دانشگاه تهران؛^۱
  - ۱۶- رییس دانشگاه علامه طباطبائی.^۲
- ماده ۵-** مصوبات و تصمیمات این شورا با رعایت ماده ۱۹ آیین نامه داخلی شورای عالی انقلاب فرهنگی پس از تأیید و تصویب نهائی توسط شورای عالی و مطابق با ماده ۹ آیین نامه داخلی شورای عالی، لازم الاجرا است و کلیه دستگاه های موضوع این مصوبه از قبیل: وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، آموزش و پرورش، پژوهشگاه ها، دانشگاه آزاد اسلامی موظف به اجرای آن می باشند.
- ماده ۶-** این شورا هر ۶ ماه یکبار گزارشی از فعالیت های خود را به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه می دهد.
- ماده ۷-** آیین نامه داخلی و سایر مقررات مربوط به جلسات این شورا، توسط خود شورا به تصویب می رسد.
- ماده ۸-** این آیین نامه در ۸ ماده در جلسه ۶۵۰ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

رییس جمهور و رییس شورای عالی انقلاب فرهنگی - محمود احمدی نژاد

۱- الحاقیه مصوبه جلسه ۷۰۶ مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی

۲- همان

ماده واحده پیش‌بینی و اختصاص درس آشنایی با فرهنگ و ارزش‌های دفاع مقدس برای تدریس در دانشگاه‌ها و مدارس مصوب جلسه ۶۴۶ مورخ ۸۸/۴/۳۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۶۴۶ مورخ ۸۸/۴/۳۰ و براساس مصوبه مورخ ۸۶/۱۲/۱۴ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، ماده واحده «پیش‌بینی و اختصاص درس آشنایی با فرهنگ و ارزش‌های دفاع مقدس برای تدریس در دانشگاه‌ها و مدارس» را به شرح ذیل تصویب نمود:

- ماده واحده-** "درس آشنایی با فرهنگ و ارزش‌های دفاع مقدس براساس شرایط ذیل جهت تدریس در دانشگاه‌ها و مدارس کشور پیش‌بینی می‌شود:"
- ۱- درس مزبور در دانشگاه‌هایی که امکان آرایه آن را دارند تدریس خواهد شد و همچنین این درس در مراکز دانشگاه پیام‌نور به صورت حداکثری آرایه می‌شود.
  - ۲- پیش‌بینی مباحث مربوط به دفاع مقدس در مفاد کتاب‌های درسی دانشگاه‌ها و مدارس بایستی با لحاظ تناسب میان دستاوردهای دفاع مقدس و رشته‌های تحصیلی صورت پذیرد.
  - ۳- شناسایی و معرفی اساتید واجد شرایط جهت آرایه دروس، از طرف بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس انجام می‌شود.
  - ۴- انجام آموزش‌های متمرکز و ضبط و تکثیر آنها در سطح دانشگاه‌ها.
- تبصره-** به منظور ظرفیت شناسی، انجام کارشناسی‌های لازم و نظارت بر نحوه اجرا آرایه درس مزبور، کمیته‌های کاری در سه حوزه و با ترکیب اعضا به شرح ذیل تشکیل می‌شود:

الف) حوزه آموزش عالی

- ۱- معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (رییس کمیته و مسؤول دبیرخانه)؛
- ۲- معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۳- معاون آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی؛
- ۴- معاون آموزشی دانشگاه پیام نور؛
- ۵- معاون امور اساتید نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها؛
- ۶- رییس جهاد دانشگاهی یا نماینده تام‌الاختیار.

ب) حوزه آموزش و پرورش

- ۱- معاون برنامه‌ریزی درسی وزارت آموزش و پرورش (رییس کمیته و مسؤول دبیرخانه)؛
- ۲- معاون آموزش و پرورش عمومی وزارت آموزش و پرورش؛
- ۳- معاون پرورشی وزارت آموزش و پرورش؛
- ۴- رییس جهاد دانشگاهی یا نماینده تام‌الاختیار؛
- ۵- معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری؛
- ۶- معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛
- ۷- معاون آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی؛
- ۸- معاون آموزشی دانشگاه پیام نور.

ج) حوزه بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس

- ترکیب کمیته مربوطه توسط خود بنیاد، تعیین می‌شود.
- این ماده واحده مشتمل بر ۴ بند و یک تبصره در جلسه ۶۴۶ مورخ ۸۸/۴/۳۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب رسید.

